

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

«Ο Υβριδικός πόλεμος της Ουκρανίας και τα διδάγματα
για την Ελλάδα»

Του

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΟΥΝΑΡΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Σελίδα σκόπιμα κενή

Θα ήθελα να αφιερώσω την παρούσα διπλωματική εργασία στην λατρεμένη μου σύζυγο Χριστίνα που σε όλα τα βήματα μου στέκεται πάντα δίπλα μου προσφέροντας μου την αμέριστη στήριξη και εμπιστοσύνη της.

Ευχαριστώ τον Καθηγητή του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, κ. Εμμανουήλ Καραγιάννη, ο οποίος με εισήγαγε σε ένα τόσο ενδιαφέρον πεδίο έρευνας και ο οποίος, με τις μεθοδολογικές και επιστημονικές του υποδείξεις, τις γόνιμες συζητήσεις και την ευγένειά του, συνέβαλλε καταλυτικά στην οργάνωση της σκέψης μου, την δόμηση και τέλος την ολοκλήρωση της έρευνάς μου.

Σελίδα σκόπιμα κενή

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα ,τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

Δημήτριος Γούναρης

Σελίδα σκόπιμα κενή

ΣΥΝΟΨΗ

Το θέμα της διατριβής για άλλους μπορεί να αποτελέσει ένα νέο πεδίο έρευνας και για άλλους μια απειλή που απλώς μετεξελίχτηκε. Είναι πλέον σίγουρο ότι νέες εποχές ανατέλλουν με την ύπαρξη νέων μορφών απειλών για κάθε έθνος. Όμως για ένα έθνος που η θέση του βρίσκεται σε ένα σταθερά ασταθές περιβάλλον τα τελευταία χρόνια, το φαινόμενο του υβριδισμού και η απειλή που πηγάζει από αυτό δεν του επιτρέπει να αδιαφορήσει για την αντιμετώπισή του. Μέσα από την ερευνητική διαδικασία ,θα προσπαθήσουμε να οδηγηθούμε σε χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την εξελικτική αυτή προσέγγιση του πολεμικού φαινομένου.

Η προσπάθεια της προσέγγισης του όρου της υβριδικής απειλής θα ξεκινήσει από την ανάλυση των όρων που την συνθέτουν. Στη συνέχεια θα ερευνηθεί μέσα από την ιστορία κατά πόσο ο όρος είναι νέος και πώς φαίνεται να παρουσιάζεται μέσα από σύγχρονες αναμετρήσεις. Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα αναζητήσουμε χρονικά την πορεία του διεθνούς συστήματος και την επιρροή του στην δημιουργία του υβριδισμού.

Ερευνώντας, λοιπόν, τους όρους και την ιστορία, αναπόφευκτα δίνεται η δυνατότητα να αποτυπωθεί το υβριδικό μοντέλο. Εστιάζοντας στο σύγχρονο υβριδικό μοντέλο θα προσπαθήσουμε να το αναλύσουμε με σκοπό να οδηγηθούμε στα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν. Στην συνέχεια αναλύοντας το γεωπολιτικό περιβάλλον της χώρας θα ανακαλύψουμε τους πολιτικούς και κρατικούς δρώντες που μπορούν να απειλήσουν την χώρας μας εφαρμόζοντας νέες μεθόδους.

Ολοκληρώνοντας, θα αναφερθούν συνοπτικά τα εξαγόμενα συμπεράσματα των προηγούμενων κεφαλαίων, εστιάζοντας στην αναγκαιότητα υιοθέτησης προτάσεων προσαρμοσμένες στα δεδομένα της χώρας προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα αντιμετώπισης μελλοντικών υβριδικών απειλών.

Σελίδα σκόπιμα κενή

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	- 1 -
ΓΕΝΙΚΑ	- 1 -
ΣΚΟΠΟΣ.....	- 2 -
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ	- 3 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Α»: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	- 4 -
ΓΕΝΙΚΑ	- 4 -
ΥΒΡΙΔΙΟ & ΥΒΡΙΔΙΣΜΟΣ.....	- 4 -
Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ.....	- 5 -
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ	- 6 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	- 7 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Β»: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	- 8 -
ΓΕΝΙΚΑ	- 8 -
Γ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.....	- 8 -
ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΧΕΣΜΠΟΛΑΧ.....	- 9 -
ΡΩΣΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΑΙΑ	- 10 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	- 12 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Γ»: ΤΙ ΟΔΗΓΗΣΕ ΣΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΥΒΡΙΔΙΣΜΟΥ.....	- 13 -
ΓΕΝΙΚΑ	- 13 -
Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	- 14 -
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ	- 15 -

ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 9/11.....	- 16 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	- 17 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Δ»: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ	- 18 -
ΓΕΝΙΚΑ.....	- 18 -
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	- 18 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟΣ «Ε»: ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΡΑΜΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΩΝ ΡΩΣΟ-ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ	- 25 -
ΓΕΝΙΚΑ.....	- 25 -
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ.....	- 25 -
ΚΥΒΕΡΝΟΠΟΛΕΜΟΣ	- 27 -
ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΙ ΔΡΩΝΤΕΣ.....	- 28 -
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ	- 29 -
ΜΑΥΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	- 29 -
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ.....	- 30 -
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΑΙΑ.....	- 30 -
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΑΙΑ.....	- 32 -
ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΡΩΣΟ-ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ	- 33 -
ΑΛΛΑΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	- 34 -
ΓΡΗΓΟΡΗ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΔΑΦΩΝ....	- 35 -
ΣΩΣΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ.....	- 36 -
ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.....	- 37 -

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «ΣΤ»: ΥΒΡΙΔΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	39 -
ΓΕΝΙΚΑ	39 -
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ -	39 -
ΑΛΒΑΝΙΑ	39 -
Π.Γ.Δ.Μ.	42 -
ΤΟΥΡΚΙΑ.....	45 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	47 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Ζ»: ΜΟΡΦΕΣ ΥΒΡΙΔΙΚΩΝ ΑΠΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ	49 -
ΓΕΝΙΚΑ	49 -
ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ	49 -
ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	51 -
ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΛΥΜΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ	51 -
ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΣΕ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ.....	56 -
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	57 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Η»: ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΤΙ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΤΟΥΡΚΙΑ ΑΝΤΙ ΡΩΣΙΑ.....	59 -
ΓΕΝΙΚΑ	59 -
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ.....	59 -
ΧΡΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ, ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	63 -

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ	- 65 -
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ	- 66 -
ΚΥΒΕΡΝΟΠΟΛΕΜΟΥ	- 67 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Θ»: «ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ;»	- 69 -
ΓΕΝΙΚΑ.....	- 69 -
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ.....	- 69 -
ΔΟΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ	- 71 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Ι»: ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	- 75 -
ΚΕΦΑΛΑΙΟ «ΙΑ»: ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	- 78 -
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	- 80 -
Ελληνόγλωσση	- 80 -
Άρθρα σε Επιστημονικά Περιοδικά και Ιστότοπους, Επίσημα Κείμενα και Διαδικτυακές Πηγές.....	- 80 -
Ξενόγλωσση.....	- 84 -
Επιστημονικά Βιβλία-Αναλύσεις	- 84 -
Άρθρα σε Επιστημονικά Περιοδικά και Ιστότοπους, Επίσημα Κείμενα και Διαδικτυακές Πηγές.....	- 87 -
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΥΒΡΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΣΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ.....	1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΥΒΡΙΔΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΩΝ	2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

“Ο πόλεμος είναι κάτι περισσότερο από ένα χαμαιλέοντα..”

Clausewitz

ΓΕΝΙΚΑ

Ο πόλεμος είναι μια ιδιόμορφη και πολύπλοκη δραστηριότητα. Μέσα στο πέρασμα του χρόνου, ξεκινώντας από τον Θουκυδίδη και φτάνοντας σήμερα στον Παναγιώτη Κονδύλη¹ όλοι τους προσπάθησαν να αποκρυπτογραφήσουν πολλές πτυχές του πολέμου και να δώσουν κάποιες εξηγήσεις. Μια κοινή κατάληξη όλων των θεωρητικών, ήταν η διαπίστωση και περιγραφή των αρχών του πολέμου². Οι αρχές του πολέμου ήρθαν να περιορίσουν την έννοια του, καθώς και να χαράξουν τις βασικές αρχές για την επιτυχή έκβαση μιας πολεμικής επιχείρησης. Μέσα, λοιπόν, από έρευνα χιλιάδων χρόνων πιστέψαμε ότι είχαμε καταφέρει να θέσουμε σε περιορισμό την έννοια του πολέμου και, ειδικά μετά τον Β Παγκόσμιο πόλεμο, θεωρήσαμε ότι είχε φτάσει στην τελική εξελικτική του μορφή.³ Κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου οι δυο υπερδυνάμεις σφράγισαν την ανθρωπότητα με δικλείδες ασφαλείας, ώστε να αποτρέψουν μια νέα σύγκρουση. Στην μεταπολεμική περίοδο όλοι θεώρησαν ότι το διεθνές σύστημα είχε καταφέρει να ελέγξει και να χαλιναγωγήσει τον πόλεμο. Ο πόλεμος όμως, μια έννοια άρρηκτα δεμένη με την φύση του ανθρώπου, εξελίχθηκε, πέρασε σε μια νέα διάσταση και δημιούργησε τον μη γραμμικό πόλεμο ή όπως πλέον απαντάται παντού στην καθημερινότητα μας υβριδικό πόλεμο.

Αυτή η μορφή πολέμου, ασύμβατη με τις μέχρι σήμερα κατασταλαγμένες μορφές του, ήρθε να δημιουργήσει μια νέα διάσταση. Οι υβριδικές απειλές παρουσιάζουν μια

1 Ο Παναγιώτης Κονδύλης υπήρξε Έλληνας φιλόσοφος, συγγραφέας και μεταφραστής. Έγραψε κυρίως στα γερμανικά και μετέφραξε ο ίδιος τα βιβλία του στα ελληνικά. Το έργο του τον τοποθετεί στη συνέχεια της παράδοσης των Θουκυδίδη, Νικολό Μακιαβέλι και Μαξ Βέμπτερ(Wikipedia)

2 Οι Αρχές του Πολέμου έχουν διαχρονική αξία για την ορθή και αποτελεσματική διεξαγωγή των επιχειρήσεων. Η εφαρμογή τους δεν εξασφαλίζει τη νίκη αλλά η παράβλεψη ή η παραβίασή τους οδηγεί εκ του ασφαλούς στην ήττα.

3 Όπως γράφει ο Ούγκο Γκρότιους στο “De iure belli ac pacis” δεν υπήρχε κάτι τρίτο, μεταξύ πολέμου και ειρήνης. Ο πόλεμος ήταν χρονικά και με ακρίβεια οριοθετημένος. Στην αρχή υπήρχε η κήρυξη του πολέμου, ενδιάμεσα οι μάχες και στο τέλος η σύναψη ειρήνης ή η άνευ όρων παράδοση.

σημαντική διαφοροποίηση, καθώς δεν προέρχονται από κρατικούς ή στρατιωτικούς φορείς με συγκεκριμένη ιδεολογία, όπως στο παρελθόν, αλλά είναι συνέπεια της πτώσης του Διπολισμού, του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης και της πολύπλευρης εξέλιξης, κυρίως σε τεχνολογικούς τομείς.

Μετά τον Β Παγκόσμιο πόλεμο όλα τα κράτη και ειδικά οι υπερδυνάμεις, επιδόθηκαν σε μια ξέφρενη κούρσα εξοπλισμών. Νέα, υψηλής τεχνολογικής αξίας οπλικά συστήματα έρχονταν συνέχεια να προστεθούν στο οπλοστάσιο τους, με σκοπό να διατηρήσουν την ισχύ τους στο Διεθνές σύστημα. Με την εμφάνιση του υβριδικού πολέμου, όλοι αυτοί βρέθηκαν απροετοίμαστοι και ανήμποροι να αντιμετωπίσουν και να κατανοήσουν την διεξαγωγή τέτοιου είδους πολεμικών επιχειρήσεων. Ο υβριδικός πόλεμος διεξάγεται ταυτόχρονα στο συμβατικό, στο φυσικό αλλά και στο ηθικό πεδίο, με την μορφή κλασικών αλλά και ασύμμετρων μεθόδων ,αντλώντας δύναμη από όλα τα φυσικά του στοιχεία και στοχεύοντας ταυτόχρονα όλα τα κέντρα βάρους του αντιπάλου. Ο υβριδικός πόλεμος δεν αντιμετωπίζεται μόνο με άρματα και σύγχρονα οπλικά συστήματα. Όσο υβριδικός είναι από τις καταβολές του, τόσο απαιτεί την εύρεση υβριδικών λύσεων για την αντιμετώπιση του.

ΣΚΟΠΟΣ

Με την παρούσα μελέτη θα διερευνηθούν σε βάθος όλες οι πτυχές των υβριδικών απειλών προκειμένου να καταλήξουμε σε απτά συμπεράσματα για το μοντέλο μιας Υβριδικής απειλής. Στην συνέχεια θα αναλύσουμε το υβριδικό μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε στον πόλεμο της Κριμαίας και θα εξάγουμε τα ουσιώδη συνθετικά στοιχεία της υβριδικής σύγκρουσης. Σκοπός είναι μέσα από τα διδάγματα του πολέμου της Κριμαίας να αναλύσουμε το Ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον να εντοπίσουμε τυχών αναδυόμενες υβριδικές απειλές και τέλος να προταθούν μέτρα που θα αποτρέψουν την εξάπλωση του υβριδικού ιού στην Ελληνική επικράτεια.

Η διπλωματική κινείται σε τέσσερα επίπεδα :Στο πρώτο γίνεται μια προσπάθεια να αποτιμηθεί η εννοιολογική προσέγγιση του όρου, τόσο στην ξένη όσο και στην ελληνική βιβλιογραφία. Στη συνέχεια πραγματοποιείται μια ιστορική προσέγγιση και ταυτόχρονη ανάλυση της απειλής, από όπου προκύπτει και το μοντέλο υβριδικής απειλής. Μέσα από το μοντέλο αυτό και την προσαρμογή του στη γεωστατική θέση της Ελλάδας, θα διαπιστώσουμε την ύπαρξη πιθανών υβριδικών απειλών στο παρόν

και στο μέλλον. Στο τέλος θα εξεταστεί η αντιμετώπιση των αναγνωρισθέντων υβριδικών απειλών.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ-ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

1. Η διαδικασία λήψης απόφασης και χειρισμού κρίσεων είναι σύμφωνη με τα θεσμικά κείμενα και διαδικασίες που υφίστανται μέχρι σήμερα.

2. Στην μελέτη δε θα αναφερθούν απόρρητα στοιχεία και έγγραφα που θίγουν την εθνική ασφάλεια.

3. Ως κύρια αποστολή των Ε.Δ. θεωρείται η προστασία της εδαφικής ακεραιότητας, της εθνικής ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας της χώρας, απέναντι σε οποιασδήποτε εξωτερική επίθεση ή απειλή, καθώς και η υποστήριξη των εθνικών συμφερόντων, όπως αυτά καθορίζονται στην Πολιτική Εθνικής Άμυνας (ΠΕΑ) και αναφέρεται στην Λευκή Βίβλο (ΥΠΕΘΑ 2015, 36)

4. Η παρούσα εργασία βασίσθηκε σε συλλογή στοιχείων έως τον Νοέμβριο του 2018.

5. Η χρησιμοποίηση των ενόπλων δυνάμεων είναι σύμφωνα με τον νόμο Ν.2292/95 όπου “Σε περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Βουλή, με απόφασή της, που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή, σε ολόκληρη την Επικράτεια ή σε τμήμα της, το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας».

6. Το παρόν πόνημα εκτιμά ότι τα επόμενα χρόνια η χώρα θα βρίσκεται κάτω από δημοσιονομική προσαρμογή. Όλες οι προτάσεις που θα προκύψουν θα έχουν, λοιπόν, το ελάχιστο δυνατόν οικονομικό κόστος για την υλοποίησή τους.

7. Αναλύοντας τις υβριδικές απειλές στην Ελληνική επικράτεια θα αναφερθούμε σε απειλές που πηγάζουν μόνο από κρατικούς δρώντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Α»: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Γιατί υβριδικό και όχι κάτι άλλο; Τι είναι απειλή; Πώς αντιλαμβανόμαστε τον όρο υβριδική απειλή; Από την ανάγνωση και μόνο του θέματος αναρωτιόμαστε πως μια έκφραση γενετικής έχει συνδεθεί με την νέα μορφή του πολέμου. Θα γίνει προσπάθεια στο παρόν κεφάλαιο να προσδιοριστούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό οι απαντήσεις στα προαναφερθέντα ερωτήματα και να καταγραφεί η ιστορική εξέλιξη που δημιούργησε τον όρο, με σκοπό να μπουν οι βάσεις για τη μετέπειτα ανάλυσή του στα επόμενα κεφάλαια.

ΥΒΡΙΔΙΟ & ΥΒΡΙΔΙΣΜΟΣ

Ας ξεκινήσουμε την ανάλυση μας κατανοώντας πρώτα εννοιολογικά την λέξη υβρίδιο-υβριδικός. Η λέξη "υβρίδιο" προέρχεται από τη λατινική " ibrida " που σήμαινε το προϊόν του αγριόχοιρου και της χοιρομητέρας, και γενικότερα κάθε άνθρωπο με μικτό αίμα. Η ορθογραφία άλλαξε σε συμφωνία με την ελληνική λέξη «ύβρις» (Liddell-Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης 2007). Η ύβρις ήταν βασική αντίληψη της κοσμοθεωρίας των αρχαίων Ελλήνων. Όταν κάποιος, υπερεκτιμώντας τις ικανότητες και τη δύναμή του σωματική αλλά κυρίως πολιτική, στρατιωτική και οικονομική, συμπεριφερόταν με βίαιο, αλαζονικό και προσβλητικό τρόπο απέναντι στους άλλους, στους νόμους της πολιτείας και κυρίως απέναντι στον άγραφο θεϊκό νόμο, θεωρούνταν ότι διέπραττε «ύβριν», δηλαδή παρουσίαζε συμπεριφορά με την οποία επιχειρούσε να υπερβεί τη θνητή φύση του και να εξομοιωθεί με τους θεούς, με συνέπεια την προσβολή τους. (Μαλλιάρης 1998, 264)

Αν εξετάσουμε τώρα την έννοια του υβριδίου από την πλευρά της βιολογίας, εννοούμε το αποτέλεσμα της διασταύρωσης δύο γενετικά ανόμοιων ατόμων, τα οποία όμως έχουν κάποιο κοινό χαρακτηριστικό με διαφορετικό τρόπο. Πιο συγκεκριμένα, αφορά την ανάμιξη μέσω εγγενούς αναπαραγωγής δύο ζώων ή φυτών από διαφορετικές ράτσες, ποικιλίες, είδη ή γένη. Σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι το γενετικά τροποποιημένο προϊόν να είναι πιο ανθεκτικό, να έχει διατηρήσει όλα τα θετικά των δυο γονέων και να έχει αποβάλει τα αρνητικά τους. Επιπλέον, με εργαστηριακές διαδικασίες, προστίθενται ειδικά χαρακτηριστικά που συνεισφέρουν

στην εμπορικότητα του υβριδίου, ώστε να επιτευχθεί η μεγιστοποίηση του κέρδους. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι το υβρίδιο είναι στείρο, δεν δύναται λοιπόν να αναπαραχθεί αλλά κάθε φορά απαιτείται η κατασκευή νέου υβριδίου το οποίο συνέχεια εξελίσσεται έναντι των τρωτών σημείων που η επιστήμη αναγνωρίζει. (ΔΟΜΗ 2006, 464)

Ορισμένες φορές ακόμα και η φύση καταφεύγει στον υβριδισμό για να βελτιώσει εξελικτικά λάθη. Κλασικό παράδειγμα υβριδίου αποτελεί το μουλάρι το οποίο είναι διασταύρωση θηλυκού αλόγου με αρσενικό γαϊδούρι. Το μουλάρι συνδυάζει χαρακτηριστικά του γαϊδουριού, όπως είναι η υπομονή και επιμονή και του αλόγου, όπως η αντοχή και η δυνατότητα μεταφοράς βαρέων φορτίων. Η δημιουργία του υβριδίου αυτού είναι γνωστή εδώ και 4.000 χρόνια.

Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ

Ο Τριανταφυλλίδης ορίζει ως απειλή «πράξεις, χειρονομίες ή λόγια που αποσκοπούν στον εκφοβισμό κάποιου». (Τριανταφυλλίδης 1998)

Από νομικής πλευράς, όποιος προκαλεί σε άλλον τρόμο ή ανησυχία, απειλώντας τον με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή. (Άρθρο 333 - Ποινικός Κώδικας)

Το ΓΕΕΘΑ εκλαμβάνει ως απειλή οτιδήποτε θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα. Το ερώτημα που δημιουργείται σε αυτό το σημείο είναι σε ποια συμφέροντα αναφέρεται. Βέβαια το Στρατιωτικό Στρατηγικό Δόγμα περιορίζει ότι: ως απειλή κατά της Εθνικής Ασφάλειας είναι οτιδήποτε τη θέτει σε κίνδυνο ή αντιτίθεται στα Εθνικά Συμφέροντα (ΕΘΣΜ)⁴ (Σ.Σ.Δ. 2013, 2-3).

Οι απειλές μπορούν να ταξινομηθούν ποικιλοτρόπως, αλλά όχι μονοδιάστατα. Μια αποδεκτή ταξινόμηση τους περιλαμβάνει τις τέσσερις, τουλάχιστον, τις παρακάτω περιπτώσεις:

⁴ Τα ΕΘΣΜ είναι υψηλές, γενικευμένες και μερικές φορές θεωρητικές έννοιες που αντικατοπτρίζουν τις βασικές επιθυμίες και ανάγκες κάθε χώρας. Μερικές φορές είναι δύσκολο να αναγνωρισθούν και αλληλοσυνδέονται μεταξύ τους. Αφορούν διάφορους τομείς των επιθυμιών και αναγκών της χώρας, αλλά τις περισσότερες φορές συνδέονται με τον έναν ή τον άλλον τρόπο με την εθνική ασφάλεια. (ΓΕΕΘΑ.ΔΚ 0-4/2006 2006)

- α. Ανάλογα με την ένταση τους: χαμηλής- υψηλής έντασης.
- β. Ανάλογα με το σχετιζόμενο τομέα: Στρατιωτικός-Πολιτικός-Οικονομικός-Κοινωνικός-Περιβαλλοντικός.
- γ. Ανάλογα με τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους: Συνήθεις –Ασύμμετρες απειλές. (Σ.Σ.Δ. 2013, 2-3)

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ

Στη στρατιωτική ελληνική βιβλιογραφία ο παραπάνω όρος είναι ανύπαρκτος. Ο Διακλαδικός Κανονισμός Κοινής Ορολογίας Ενόπλων Δυνάμεων (ΔΚΟ-4/2006) αλλά και ο Στρατιωτικός Κανονισμός Στρατιωτικής Ορολογίας (ΣΚ 42-1/2001) ,δεν πραγματεύονται την συγκεκριμένη λέξη ή κάποια με παρόμοια εννοιολογική σημασία. Στην ελληνική πραγματικότητα απαντάμε τον όρο σε διαδικτυακά περιοδικά και άρθρα στρατιωτικού ενδιαφέροντος που όμως δεν αποτελούν επίσημη οριοθέτηση της έννοιας. Κατόπιν των παραπάνω, οι αναφορές μας για την στρατιωτική προσέγγιση του όρου αναγκαστικά θα προέλθουν από ξενόφερτες πηγές.

Σύμφωνα με το NATO: «Υβριδικές Απειλές εκδηλώνονται όταν συμβατικές, ασύμβατες και ασύμμετρες απειλές συνδυάζονται στον ίδιο τόπο και χρόνο. Η σύγκρουση θα μπορούσε να περιλαμβάνει μια ποικιλία υπερεθνικών, εθνικών ομάδων και ατόμων που ενεργούν τόσο παγκόσμια, όσο και σε μια χώρα. Ορισμένες συγκρούσεις μπορεί να περιλαμβάνουν ταυτόχρονη τρομοκρατία, κυβερνοεπιθέσεις, εξεγέρσεις, εγκληματικότητα και ευρεία αταξία». (Allied Joint Publication 1 2017, 11)Ο όρος «υβριδική απειλή» χρησιμοποιήθηκε πρόσφατα για να περιγράψει την διαφαινόμενη αυξημένη πολυπλοκότητα των επιχειρήσεων καθώς και των παραγόντων που εμπλέκονται. Η ύπαρξη καινοτόμων έχθρων-απειλών δεν είναι κάτι καινούριο και μη αναμενόμενο. Στην σημερινή υβριδική εποχή, η στρατιωτική μηχανή απαιτείται να είναι προετοιμασμένη για ένα εύρος συγκρούσεων με την συμμετοχή κρατών αλλά και κεκαλυμμένων επιχειρήσεων από κρατικούς και μη δρώντες με την χρήση νέων τεχνολογιών και ασύμβατων τακτικών. (TC 7-100 HYBRID THREAT 2010)

Η εμφάνιση των υβριδικών απειλών σηματοδοτεί μια επικίνδυνη εξέλιξη για αυτό που παραδοσιακά ξέραμε ως ανταρτοπόλεμο. Μια υβριδική δύναμη μπορεί να

συνδυάζει επίσημα στρατιωτικά στοιχεία, που διακρίνονται για τα υψηλής τεχνολογίας οπλικά μέσα, σύγχρονα συστήματα Διοικήσεως και ελέγχου και την ικανότητα να εκτελούν συνδυασμένες επιχειρήσεις, με το χαρακτηριστικό γνώρισμα της διασύνδεσης με εγκληματικές οργανώσεις. Ο οργανωμένος στρατός διέπεται από το διεθνές δίκαιο αλλά και στρατιωτικές παραδόσεις. Αντίθετα, οι υβριδικές δυνάμεις είναι ακανόνιστες με αποτέλεσμα να δρουν συστημικά χωρίς κανένα περιορισμό στην χρήση βίας και στην επιλογή στόχων. (TC 7-100 HYBRID THREAT 2010)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ξεκινώντας την εννοιολογική ανάλυση του όρου διαπιστώσαμε ότι από πλευράς βιολογίας το υβρίδιο είναι ένα εργαστηριακό κατασκεύασμα βελτιωμένο ως προς πολλά χαρακτηριστικά και μοναδικό λόγω της στειρότητας του. Επιλέγοντας να προσεγγίσουμε την έννοια από στρατιωτικής πλευράς διαπιστώσαμε ένα εξελιγμένο είδος απειλής, αποτέλεσμα διασταυρώσεως παλαιών ειδών με σκοπό την εν γένει ενδυνάμωσή του, στα πλαίσια αντιμετώπισης καινούργιων απειλών/προκλήσεων.

Μια υβριδική δύναμη κατέχει τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να ενεργεί, να αντιδρά και να προσαρμόζεται με ταχύτητα και δημιουργικότητα. Οι εχθροί μαθαίνουν γρήγορα και αλλάζουν, συχνά χωρίς περιορισμούς από κανόνες ή γραφειοκρατία. Αν και αυτό μπορεί να προκαλέσει τυχαία και ελλιπή αλλαγή, οδηγεί σε ραγδαίες αλλαγές που καθιστά δύσκολο το να αντιμετωπιστούν. (Allied Joint Publication 1 2017, 3)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Β»: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

“Διαθέτουμε κάτι που μπορεί να αλλάξει την κατάληξη οποιουδήποτε πολέμου”.

Χασάν Νασράλα, Ηγέτης Χεσμπολάχ

ΓΕΝΙΚΑ

Η έννοια της υβριδικής απειλής δεν είναι κάτι καινούριο. Αν ταξιδέψουμε στην ιστορία θα διαπιστώσουμε συγκρούσεις που θεωρήθηκαν ως υβριδικές. Μέσα από μια ιστορική αναδρομή θα επισημάνουμε χρονικά την ύπαρξη τέτοιων απειλών με σκοπό να σκιαγραφήσουμε και να φτιάξουμε το μοντέλο της υβριδικής απειλής.

Γ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Το 500 π.Χ. στην αρχαία Ελλάδα, η Σπάρτη αποτελούσε την υπερδύναμη της εποχής. Η ισχύς της ήταν τόσο μεγάλη που τα κράτη- πόλεις φοβόντουσαν ακόμα και όταν μια μικρή ομάδα Σπαρτιατών Στρατιωτών τους πλησίαζε. Ακόμα και ισχυρές πόλεις κράτη δεν τολμούσαν να αντιπθεούν. Όμως, μετά τους Μηδικούς Πολέμους, ένας ισχυρός σεισμός που έπληξε την Σπάρτη κατέστρεψε πολλά κτίρια και στοίχισε τη ζωή χιλιάδων Λακεδαιμονίων. Αυτό έδωσε την ευκαιρία στους Μεσσήνιους να ξεγερθούν το 469 π.Χ. Η Σπάρτη, εξασθενημένη από τις συνέπειες του ισχυρού και καταστρεπτικού σεισμού, βρέθηκε επίσης αναγκασμένη να αντιμετωπίσει και την Μεσσηνιακή εξέγερση, την οποία με πολύ δυσκολία, μετά την παρέλευση αρκετών ετών και με την βοήθεια των συμμάχων της, κατόρθωσε να καταστείλει. Ακόμη και τη βοήθεια των Αθηναίων αναγκάστηκε να ζητήσει η Σπάρτη προ της μεγάλης απειλής που αντιμετώπιζε, προκειμένου να καταβάλει τους εξεγερθέντες Μεσσήνιους που είχαν οχυρωθεί στην Ιθώμη, και να επανακτήσει τον έλεγχο της Μεσσηνιακής χώρας. Εν τέλει, η Σπάρτη αναγκάστηκε να συμβιβασθεί επιτρέπouσα στους Μεσσήνιους να διαφύγουν ασφαλείς υπό την προστασία των συμφωνηθέντων όρων ανακωχής και εκχειρίας, δείγμα της αδυναμίας της να καθυποτάξει τους εξεγερθέντες.

Η μεγάλη υπερδύναμη της εποχής με τους άριστα εκπαιδευμένους στρατιώτες, διακρινόμενοι για τις εξαιρετικές πολεμικές τακτικές, στάθηκε ανήμπορη να αντιμετωπίσει τους εξεγερθέντες είλωτες Μεσσήνιους που εφάρμοσαν άναρχες τακτικές χωρίς να είναι σωστά εξοπλισμένοι. Μέχρι τότε οι Σπαρτιάτες ήταν

εκπαιδευμένοι και εξοπλισμένοι, ώστε να αντιμετωπίσουν τακτικούς στρατούς με οργάνωση. Οι Μεσσήνιοι εφάρμοσαν διαφορετικές τακτικές που αντέκρουσαν την τακτικότητα και την ισχύ των Σπαρτιατών και αυτό είναι το στοιχείο υβριδισμού που εντοπίζουμε στην συγκεκριμένη σύγκρουση. (Στρατιωτική Ιστορία 2001, 6-10)

ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΧΕΣΜΠΟΛΑΧ

Ο πόλεμος αυτός το 2006 διεξήχθη μεταξύ του Ισραήλ, μιας κρατικής υπόστασης και μιας παραστρατιωτικής οργάνωσης του Λιβάνου, τη Χεσμπολάχ. Η μελέτη αυτής της σύρραξης είναι αξιοσημείωτη και πρέπει να μελετηθεί, καθώς το Ισραήλ μια σύγχρονη πολεμική δύναμη δεν κατάφερε να εκμεταλλευτεί τα πλεονεκτήματα της και τελικά η σύγκρουση να κλείσει με νίκη της Χεσμπολάχ. Επιπλέον, χρονολογικά, οριοθετεί την γέννηση του όρου της υβριδικής απειλής στην νεώτερη πολεμική τέχνη, καθώς η Χεσμπολάχ θέτει τις πρώτες βάσεις διάθρωσης μιας υβριδικής δύναμης.

Τον Ιούλιο του 2006 μια καλά εκπαιδευμένη μονάδα της Χεσμπολάχ εισήλθε στο Βόρειο Ισραήλ όπου σκότωσε 3 Ισραηλινούς Στρατιώτες και αιχμαλώτισε άλλους δυο. Αυτό θεωρήθηκε από τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Εχούντ Όλμερτ ως πράξη πολέμου και δήλωσε ότι "Ο Λίβανος θα υποστεί τις συνέπειες των πράξεων του". Οι ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις {Israel Defense Forces (IDF)} ήταν σίγουρες ότι με την ανωτερότητα τους και εφαρμόζοντας μια συνδυασμένη επιχείρηση με ευρεία χρήση των αεροπορικών μέσων, θα κατάφερναν τον αφοπλισμό και την εκδίωξη της Χεσμπολάχ από τον Βόρειο Λίβανο.

Η Χεσμπολάχ κατάφερε να αναμείξει ένα οργανωμένο πολιτικό κίνημα με αποκεντρωμένα ένοπλα τμήματα, χρησιμοποιώντας και προσαρμόζοντας τις τακτικές της σε μη ελεγχόμενες ζώνες και δείχνοντας με τον τρόπο αυτό ότι θα μπορούσε να επιβάλει αλλά και να υποστεί την όποια τιμωρία. Τα ιδιαίτερα πειθαρχημένα, καλά εκπαιδευμένα και διασκορπισμένα τμήματα της αμφισβήτησαν την κατοχή του εδάφους από μια υπερσύγχρονη συμβατική δύναμη, χρησιμοποιώντας ένα μίγμα της τακτικής και της τεχνολογίας των ανταρτών σε πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα.

Η Χεσμπολάχ, κατά τα πρότυπα των ισλαμιστών εξτρεμιστών υπερασπιστών

της Φαλούτζα στο Ιράκ⁵, εκμεταλλεύτηκε απόλυτα και με μαεστρία το αστικό περιβάλλον για να δημιουργήσει ενέδρες, να αποφύγει την ανίχνευση και στοχοποίηση των μαχητών της και να διατηρήσει ισχυρές αμυντικές οχυρώσεις κοντά σε άμαχους πληθυσμούς. (Gilbert-Warschawski 2007, 59-77)

Η Χεσμπολάχ μέσα από την δεκαετή και πλέον εμπειρία που απέκτησε από την συνεχή πολεμική τριβή με τις IDF, αναδιοργανώθηκε, αφού πρώτα αναγνώρισε τα δυνατά σημεία του αντιπάλου, προκειμένου να μειώσει την αποτελεσματικότητά τους. Η υβριδικότητα στην σύγκρουση αυτή, χαρακτηρίζεται από την χρήση άγνωστων τακτικών καθώς και την απομείωση και αντιμετώπιση των ισχυρών σημείων του αντιπάλου.

ΡΩΣΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΑΙΑ

Από το 2007 με την έκρηξη της Αραβικής Άνοιξης νέες μορφές απειλών τείνουν να δημιουργηθούν και να συνθέσουν νέα συγκρουσιακά πεδία. Κάνεις όμως δεν προέβλεψε την εξέλιξη του πολέμου, όπως εμφανίστηκε στην Κριμαία το 2013.

Την 1η Οκτωβρίου 1999, ρωσικές στρατιωτικές δυνάμεις εισέβαλαν στην Τσετσενική πρωτεύουσα. Η εκστρατεία τερμάτισε τη *de facto*⁶ διακηρυχθείσα ανεξαρτησία της Δημοκρατίας της Τσετσενίας, που είχε προκύψει μετά τον ατύχη για τους Ρώσους “Πρώτο Πόλεμο της Τσετσενίας” και αποκατέστησε τον ομοσπονδιακό έλεγχο της περιοχής. Παρόλο που θεωρείται από πολλούς, ως μια εσωτερική σύγκρουση εντός της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο πόλεμος αυτός προσέλκυσε μεγάλο αριθμό ξένων μαχητών, εθελοντών και μισθοφόρων.

Τα γεγονότα αυτά αποτέλεσαν σημείο σκεπτικισμού για τους Επιτελείς του Ρωσικού Υπουργείου Άμυνας. Το 2013 ο Αρχηγός Ενόπλων Δυνάμεων της Ρωσίας Βάλερι Γκερασίμοφ δηλώνει «Η αξία της Πολεμικής Τέχνης είναι η πρόβλεψη. Οι νέες

5 Η μάχη της Fallujah διεξήχθη κατά τη διάρκεια του Απριλίου και του Νοεμβρίου του 2004

6 Το *de facto* είναι λατινική φράση που σημαίνει «εκ των γεγονότων» ή «εκ των πραγμάτων». Στην νομοθεσία, συχνά σημαίνει «αυτό που εφαρμόζεται πρακτικά αλλά που δεν επιβάλλεται από τον νόμο», ή «μια πράξη ή μια πραγματικότητα όχι επίσημα κατοχυρωμένη». Χρησιμοποιείται συχνά σε αντίθεση με το *de jure* (το οποίο σημαίνει «κατά τον νόμο») όταν γίνεται αναφορά σε θέματα νόμου

απειλές απαιτούν να ξανασκεφτούμε τους τρόπους και τις μεθόδους που θα υλοποιούμε Ένοπλες Συγκρούσεις»⁷.

Το 1997 η Ουκρανία νοικιάζει για 20 χρόνια το ναύσταθμο της Σεβαστούπολης στη Ρωσία⁸. Οι ρωσικές δυνάμεις παραμένουν στην Κριμαία και εγγυώνται κατά κάποιο τρόπο την εξασφάλιση των δικαιωμάτων της Ρωσόφωνης πλειονότητας. Τρία χρόνια νωρίτερα (1994), η Ρωσία είχε υπογράψει το «Μνημόνιο της Βουδαπέστης» μαζί με τις άλλες τέσσερις πυρηνικές δυνάμεις της εποχής (Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ, Κίνα), με το οποίο εγγυάτο την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας. (Σαν σήμερα 2016)

Μετά από μια δεκαετία αστάθειας, διαφθοράς και πολιτικών σκανδάλων εξελέγη στην Προεδρία της Ουκρανίας ο Victor Yushchenko, ο οποίος υιοθέτησε μια σειρά μέτρων που θεωρήθηκαν εχθρικά από το ρωσόφωνο πληθυσμό αλλά και τη Μόσχα: αναγνώρισε ως γενοκτονία το Holodomor ενώ εξύψωσε όσους πολέμησαν με τους Ναζί ενάντια στην ΕΣΣΔ. Ο Viktor Yanukovich αναρριχήθηκε στην εξουσία το Φεβρουάριο του 2010 με την βοήθεια και την υποστήριξη των ρωσόφωνων. Ο Yanukovich ανέστρεψε το κλίμα που επικρατούσε με κινήσεις υπέρ των ρωσόφωνων, όπως για παράδειγμα την αναγνώριση της γλώσσας τους ως επίσημης κρατικής σε τοπικό επίπεδο. Παράλληλα προχώρησε σε αναθεώρηση του Συντάγματος, μεταφέροντας εξουσίες στο πρόσωπό του. Ενώ τα πρώτα χρόνια διακυβέρνησης υποστήριζε την ενταξιακή διαδικασία της χώρας στην Ε.Ε., ανέστρεψε τις αποφάσεις του τον Νοέμβριο του 2013. Άμεσα ξεκίνησαν διαμαρτυρίες από όλα τα πολιτικά κόμματα στην Πλατεία Ανεξαρτησίας (Maidan Nezalezhnosti) του Κιέβου, οι οποίες αρχικά δεν ήταν βίαιες αλλά στρέφονταν κατά της Ρωσίας και των ρωσόφωνων.

Ο Vladimir Putin και ο Victor Yanukovich υιοθέτησαν μια σειρά μέτρων για να περιορίσουν τις διαδηλώσεις που ξέσπασαν σε όλη την χώρα. Η Ρωσία αγόρασε Ουκρανικά ομόλογα αξίας \$15 δισεκατομμυρίων ενώ μείωσε κατά 1/3 την τιμή του φυσικού αερίου. Οι διαδηλώσεις εντάθηκαν μετά τα Χριστούγεννα όποτε και κηρύχθηκαν επίσημα ως παράνομες. Στις 16 Ιανουαρίου 2014 έγινε προσπάθεια υπερψήφησης νομοθετικών πράξεων, που μεταξύ άλλων προέβλεπαν την ελεύθερη

7 Getting Gerasimov Right άρθρο του Charles K. Bartles Russia and the Color of the revolution

8 Με βάση συμφωνία Ρωσίας –Ουκρανίας του 1997, στην Κριμαία μπορούν να ναυλοχούν/σταθμεύουν σχεδόν 400 πολεμικά πλοία, εκ των οποίων 14 υποβρύχια, ένα Σύνταγμα Πεζοναυτών και 161 πολεμικά αεροπλάνα σε 2 αεροδρόμια. Η συμφωνία ίσχυε μέχρι το 2017, αλλά η ισχύς της επεκτάθηκε με νέα συμφωνία μέχρι το 2042. Σε αντάλλαγμα η Μόσχα ανεγνώρισε το απαραβίαστο των συνόρων της Ουκρανίας.

χρήση βίας κατά των διαδηλωτών. Η αύξηση των τραυματιών και θανάτων πολιτών οδήγησαν σε Πανουκρανική εξέγερση με καταλήψεις κτηρίων ενώ κορυφώθηκε η χρήση αστυνομικής βίας. Ο Yanukovich προσπάθησε να σταματήσει το χάος παρέχοντας αμνηστία και επιστρέφοντας στο Σύνταγμα του 2004. Οι διαπραγματεύσεις απέτυχαν με 70 νεκρούς το διήμερο 18-20 Φεβρουαρίου. Ο Yanukovich και αρκετοί πολιτικοί σύμμαχοί του, φυγαδεύτηκαν από τη χώρα. Στις 25 Μαρτίου εκλέχθηκε Πρόεδρος, ο φιλοδυτικός δισεκατομμυριούχος, Petro Poroshenko, ο οποίος επαναπροσέγγισε την Ε.Ε. ακολουθώντας τα ζητούμενα των ψηφοφόρων του.(e-Amyra,2017)

Όμως τελικά τα γεγονότα εξελίχθηκαν τόσο απλά όσο φαίνονται παραπάνω; Ή κάτι άλλο εξελίχθηκε παράλληλα στο παρασκήνιο;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η χρήση καινοτόμων μεθόδων και κατ' επέκταση υβριδικών μεθόδων δεν είναι νέο φαινόμενο στην ιστορία των ενόπλων συγκρούσεων. Εξετάζοντας ιστορικά πολλές πολεμικές συγκρούσεις θα διαπιστώσουμε ότι κάτω από το πρίσμα της εποχής και τις επικρατούσες συνθήκες -αποτελούνται από υβριδικά στοιχεία. Ίσως στα αυτιά μας ο υβριδισμός να είναι κάτι πρωτόγνωρο που προκαλεί δέος αλλά δεν είναι τίποτα άλλο τελικά από την προσπάθεια επιβολής του ασθενέστερου στον ισχυρό με την χρήση έξυπνων μεθόδων.

Όπως ο Damien Van Puyvelde⁹ αναφέρει "Κάθε σύγκρουση μπορεί να είναι υβριδική αν δεν περιορίζεται στα στενά όρια του συμβατικού πολέμου. Όταν κάθε απειλή και δύναμη χαρακτηρίζεται ως υβριδική, τότε η έννοια χάνει την αξία της και αντί να περιορίσει τα όρια συμβάλλει στην δημιουργία σύγχυσης και οδηγεί στην αδυναμία να κατανοήσει την εξέλιξη των πολεμικών συγκρούσεων"

Ποιο είναι όμως το ουσιώδες χαρακτηριστικό που προσδίδει αυτή την ιδιαιτερότητα στην χρήση και στα αποτελέσματα των υβριδικών πολεμικών διαδικασιών; Γιατί σήμερα πλέον ο όρος υβριδικός έχει εισβάλει στην ζωή μας και χαρακτηρίζει πολλές πτυχές τις καθημερινότητας μας

9 Ο Damien Van Puyvelde είναι λέκτορας του πανεπιστημίου της Γλασκώβης με αντικείμενο μελέτης Πληροφορίες και Διεθνή Ασφάλεια. Το 2015 έγραψε άρθρο στο περιοδικό του NATO με τίτλο Hybrid war – does it even exist?

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Γ»: ΤΙ ΟΔΗΓΗΣΕ ΣΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΥΒΡΙΔΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ

Η έννοια του πολέμου και ότι έχει να κάνει με αυτόν έχει αναλυθεί στο έπακρο πριν από πολλά χρόνια. Μεγάλοι θεωρητικοί του πολέμου όπως ο Κλαούζεβιτς, ο Σουν Τζου, ο Μακιαβέλι προσπάθησαν να σκιαγραφήσουν και να δημιουργήσουν μια τυπολογία πολέμου. Φτάσαμε σήμερα όμως να συζητάμε και να αναλύουμε την έννοια του υβριδικού πολέμου. Πώς μια έννοια γενετικής κατάφερε να εισχωρήσει σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας και να τις τροφοδοτεί με φόβο; Τι έφταιξε για να μεταλλαχτεί το πολεμικό φαινόμενο; Είναι στα αλήθεια μια μετάλλαξη; Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναζητήσουμε ξεκινώντας από τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο να εξετάσουμε τις βάσεις του πολεμικού φαινομένου και πως φτάσαμε σήμερα στον υβριδικό πόλεμο.

Α ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ.

Η έναρξη του Α Παγκοσμίου Πολέμου έμελε να ξεκινήσει από την δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου, διαδόχου του θρόνου της Αυστριακής αυτοκρατορίας, και της συζύγου του στο Σεράγεβο από τον Γκαβρίλο Πρίντσιπ μέλους μίας Σερβικής Εθνικιστικής οργάνωσης. Τα πραγματικά όμως αίτια, που οδήγησαν στην έκρηξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου θα πρέπει να αναζητηθούν στις οικονομικές συνθήκες της εποχής και στις επεκτατικές βλέψεις των διαφόρων κρατών, που αύξησαν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό. Ειδικότερα, η οικονομική ανάπτυξη της Γερμανίας, που προήλθε από τη ραγδαία εκβιομηχάνισή της, οδήγησε στην όξυνση του ανταγωνισμού της με την Αγγλία για την κυριαρχία στις μεγάλες αγορές του κόσμου. Ταυτόχρονα, η γαλλική πολιτική της «ρεβάνς», δηλαδή η επιθυμία της Γαλλίας να αποκαταστήσει το γόητρό της και να ανακτήσει την Αλσατία και τη Λορένη, που είχε χάσει στο Γαλλογερμανικό πόλεμο του 1870 - 1871, είχε δημιουργήσει ένταση στις σχέσεις της με τη Γερμανία.

Εναρμονισμένο λοιπόν σε αυτό που ο Κλαουζεβιτς χαρακτήρισε, ότι δηλαδή ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα, ο Παγκόσμιος πόλεμος ήταν ξεκάθαρα η εξέλιξη της εποχής του πολεμικού φαινομένου. Οι στρατιωτικοί εντοπίζοντας τα διδάγματα των Ναπολεόντειων πολέμων και σε συνδυασμό με την τεχνολογική εξέλιξη εφάρμοσαν νέες ατελέσφορες στρατηγικές που οδήγησαν στον θάνατο χιλιάδες στρατιωτών για την κατάληψη λίγων τετραγωνικών

χιλιόμετρων. Το πυροβολικό ήταν το όπλο που ήρθε να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο καθώς και η οργάνωση ισχυρών αμυντικών τοποθεσιών.

Διαπιστώνουμε ,λοιπόν, ότι το πολεμικό φαινόμενο εξελισσόμενο εκμεταλλεύτηκε στο έπακρο την τεχνολογική ανάπτυξη, αλλά πάλι, κυρίαρχο ρόλο έπαιξε η αριθμητική ισχύς των δυνάμεων, σε συνδυασμό με την ταχύτητα αναπτύξεως τους. Θα λέγαμε ,λοιπόν, ότι ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος βασίστηκε ξεκάθαρα στις γνωστές αρχές του πολέμου και ήταν ξεκάθαρα μια πολεμική σύγκρουση συνυφασμένη με την μαχητική ισχύ και στην τεχνολογική ανωτερότητα . Το αποτελέσματα του Α Παγκοσμίου Πολέμου ήταν

- Η Ευρώπη να γνωρίσει έναν καταστροφικό πόλεμο που την εξουθένωσε οικονομικά
- Οι μεγάλοι χαμένοι να πληρώνουν δυσβάστακτες πολεμικές αποζημιώσεις με αποτέλεσμα η Γερμανία να τεθεί στο περιθώριο
- Να δημιουργηθεί η κοινωνία των εθνών, η πρώτη δικλείδα ασφαλείας ώστε η ανθρωπότητα να μην ξαναζήσει την καταστροφικότητα του πολέμου.

Ακόμα ,λοιπόν, και μετά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο το διεθνές σύστημα ήταν πολυπολικό, με αποτέλεσμα τα κράτη δρώντες να επιδιώκουν την ενδυνάμωση τους και να διατηρούν την πρωτοκαθεδρία στην εφαρμογή του πολεμικού φαινομένου.

Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Από την πλειονότητα των ιστορικών θεωρείται ως συνέχεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, γιατί στην ουσία τα αίτια και οι δυνάμεις που τον προκάλεσαν ήταν οι ίδιες. Μερικές από τις βασικές αιτίες του πολέμου ήταν οι επαχθείς όροι που επιβλήθηκαν στην ηττημένη Γερμανία από τη συνθήκη των Βερσαλιών και η τάση των χωρών του φασιστικού Άξονα (Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία) να κυριαρχήσουν στον κόσμο.

Από τα αρχικά ακόμα στάδια διαφαίνονταν ότι η Κοινωνία των Εθνών ακόμα ήταν σε πολύ πρώιμο στάδιο και δεν μπορούσε να τιθασέψει την δίψα των κρατών για ενδυνάμωση. Πρώτα ,λοιπόν, η Γερμανία και στην συνέχεια η Ιταλία αποχωρούν . Η συνθήκη των Βερσαλλιών με την άνοδο στην εξουσία του Αδόλφου

Χίτλερ άρχισε να αποδυναμώνεται και σταδιακά η ηττημένη Γερμανία μπήκε σε μια νέα κούρσα επανεξοπλισμού και ανάκτησης των χαμένων εδαφών και κύρους της.

Τα κύρια αίτια λοιπόν έναρξης του Β Παγκοσμίου πολέμου ήταν

- Οι επαχθής όροι και συνθήκες που υπεγράφησαν με την λήξη του Α΄ Π.Π. για τους ηττημένους.
- Η αδυναμία της Κοινωνίας των εθνών να ελέγξουν το πολεμικό φαινόμενο.

Ο Β Παγκόσμιος πόλεμος ήταν αυτός που θα εισαγάγει νέες μεθόδους και τακτικές και θα διαφοροποιηθεί τελείως από τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Η αμυντική γραμμή και οι μάχες σώμα με σώμα θα αποτελέσουν πλέον παρελθόν. Η τεχνολογική εξέλιξη θα χρησιμοποιηθεί στο έπακρο και θα αποτελέσει την κορωνίδα αυτού του πολέμου. Η εισαγωγή του πολεμικού αεροσκάφους θα είναι ίσως η μεγαλύτερη καινοτομία, η οποία θα μεταβάλει ολοκληρωτικά το επιχειρησιακό περιβάλλον.

Παρόλα αυτά και ο Β Παγκόσμιος πόλεμος, θα βασιστεί σε τυπολογίες θεωρητικών του πολέμου, εισαγάγοντας όμως νέες τακτικές. Βέβαια και αυτή η σύγκρουση θα χαρακτηριστεί γραμμική με μοναδική εξαίρεση στην ιστορία της ανθρωπότητας την χρήση μη συμβατικών οπλικών συστημάτων. Οι τεθέντες αντικειμενικοί σκοποί και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ξεκάθαρα. Βέβαια σε αυτόν τον πόλεμο θα ενσαρκωθεί ο ανταρτοπόλεμος από τα κατά τόπους αντιστασιακά κινήματα.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ

Ο Β Παγκόσμιος Πόλεμος έχει τελειώσει. Η έκβαση του πολέμου θα αναδείξει την Αμερική και την Ρωσία στις δυο υπερδυνάμεις του πλανήτη. Τα αποτελέσματα του πολέμου όμως για την ανθρωπότητα ήταν καταστροφικά. Έπρεπε ,λοιπόν, να βρεθούν ισχυρότερες δικλίδες ασφαλείας, για να μπορέσουν να θέσουν υπό έλεγχο την πολεμική μανία. Η κοινωνία των εθνών θα δώσει την θέση της στα Ηνωμένα Έθνη. Η ισχύς πλέον αρχίζει να διαφαίνεται ως το κύριο συστατικό, το οποίο θα καθορίζει ποιος θα έχει το πάνω χέρι.

Με τον ψυχρό πόλεμο να εντείνεται μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων, η Αμερική θα στραφεί προς όποιον συμμαχεί με την Ρωσία. Η εμπλοκή της ,λοιπόν,

στον εμφύλιο πόλεμο του Βιετνάμ ήταν αναπόφευκτη. Ακόμα και μέχρι σήμερα πολλοί κριτικοί και ιστορικοί δεν έχουν αποκρυπτογράφηση τον πραγματικό σκοπό της Αμερικανικής ηγεσίας και ποια τελικά συμφέροντα εξυπηρετούσε. Γιατί όμως στεκόμαστε χρονικά εδώ και όχι σε κάποια άλλη πολεμική εμπλοκή των υπερδυνάμεων κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου;

Η Αμερική είχε σαφή υπέροχη καθώς διέθετε τεχνολογικά εξελιγμένα συμβατικά όπλα. Δεν υπολόγισε όμως την αποδοτικότητα του οπλοστασίου της σε μια μη βιομηχανοποιημένη χώρα και σε έναν στρατό που λειτουργούσε βάση τακτικών ανταρτοπόλεμου χρησιμοποιώντας στο έπακρο την κάλυψη της ζούγκλας.

Οι Βιετκόνγκ ήταν κληρωτοί στρατιώτες οι όποιοι πολεμούσαν έχοντας προσήλωση στον ηγέτη τους και πιστή στον κομμουνισμό. Η θητεία τους είχε μεγάλη διάρκεια και αυτό τους έδινε το πλεονέκτημα να εκπαιδεύονται συνέχεια και να κατανοούν τις Αμερικανικές τακτικές. Το βασικότερο ίσως στοιχείο, ήταν ότι οι Βιετκόνγκ πολεμούσαν σε γνωστό έδαφος και μάλιστα κατάφεραν να κερδίσουν την καρδιά και το μυαλό των Νότιο Βιετναμέζων, με αποτέλεσμα να ζουν μαζί τους στις πόλεις και στα χωριά, να τους βοηθούν στην καθημερινότητά τους και αυτό να τους δίνει το ηθικό πλεονέκτημα.

Απ την άλλη μεριά οι αριθμοί που αποτυπώνονται από την υποστήριξη Διοικητικής Μέριμνας των Αμερικανών ξεπερνούν κάθε φαντασία. Ένας στρατός που έχει ταχυκίνησια και ελευθερία κίνησης ,διαθέτει άπειρα συμβατικά πυρομαχικά, τα οποία χρησιμοποιεί χωρίς περιορισμούς και υπέροχη σε όλα τα επίπεδα. Η αναλογία μάλιστα χρήσης πυρομαχικών που καταγράφηκε ήταν 1:600 υπέρ των Αμερικανών.

ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 9/11

Τον Δεκέμβριο του 1991 η ανθρωπότητα θα βιώσει ένα ιστορικό γεγονός που ίσως για την Αμερική να ήταν μια τεράστια νίκη αλλά ίσως να μην κατανόησε έγκαιρα το βάρος, το οποίο καλούνταν να σηκώσει και τον ρόλο που καλούνταν να διαδραματίσει στην παγκόσμια σκηνή.

Η Ρωσική Ομοσπονδία διαλύεται κάτω από το βάρος όχι κάποιου πολέμου, αλλά της οικονομικής κρίσης που μαστίζει την χώρα για πολλά χρόνια. Από την ημέρα εκείνη ο μοναδικός 'αστυφύλακας' του κόσμου είναι η Αμερική. Με την ανοχή της

παγκόσμιας κοινότητας και στο όνομα της παγκόσμιας ειρήνης και ισορροπίας και υπό το βλέμμα και την έγκριση των διεθνών οργανισμών, επεμβαίνει όπου απαιτείται προκειμένου να καταστείλει τον όποιο ταραξία. Οι στρατιωτικές επεμβάσεις στο Ιράκ στην Βοσνία και το Κόσσοβο σκοπό έχουν να δείξουν ποιος έχει την δυνατότητα να επεμβαίνει στην υφήλιο και να διαχειρίζεται την όποια κρίση. Ίσως όμως οι ιθύνοντες να μην κατανόησαν για μια ακόμη φορά ότι στο όνομα της Αμερικής μονοπωλούσαν το πολεμικό φαινόμενο πλέον, με μια Ρωσία ανίσχυρη να προβάλλει την όποια αντίσταση. Την 11η Σεπτεμβρίου θα συμβεί αυτό που κανείς δεν περίμενε. Οι ΗΠΑ θα βιώσουν ένα τρομακτικό χτύπημα σε κτίρια παγκοσμίου φήμης στο εσωτερικό της χώρας.

Θα αναρωτιέται κανείς τι σχέση μπορεί να έχει ένα τρομοκρατικό χτύπημα με τον υβριδικό πόλεμο; Για μια ακόμη φορά το διεθνές σύστημα πιάστηκε και όπως επιτάσσουν οι νόμοι της φυσικής η δράση επιφέρει και αντίδραση. Ίσως όμως αυτή την φορά οι πιέσεις που δέχτηκε το διεθνές σύστημα ήταν τόσο μεγάλες που δεν μπόρεσε να αναζητήσει μια διέξοδο μέσα από το πολεμικό φαινόμενο όπως είχε γίνει και στο παρελθόν. Το ισχυρό κράτος δρώντας προσπάθησε να μονοπωλήσει την πολεμική διαδικασία και να διατηρήσει την ισχύ του. Μέσα από αυτή την διαδικασία των φυσικών νόμων και του διεθνούς συστήματος θα προκύψει η ασυμμετρία, η οποία εξελισσόμενη θα μας οδηγήσει στον υβριδισμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πάντοτε σκοπός όλων των ισχυρών κρατών ήταν να ελέγξουν-περιορίσουν υπό τους δικούς τους όρους το πολεμικό φαινόμενο. Το διεθνές σύστημα όμως εναρμονισμένο με τους κανόνες της φυσικής συμπεριφέρθηκε ανάλογα. Πάρα πολλοί λόγιοι έγραψαν για την αναρχία του διεθνούς συστήματος ίσως όμως οι πολιτικοί ταγοί δεν μπόρεσαν να κατανοήσουν την δυναμική που κρύβει. Θα λέγαμε ,λοιπόν, ότι ο υβριδισμός είναι ο πόλεμος των “φτωχών” κρατών, τα οποία προσπαθούν κάτω από την μύτη των ισχυρών να αναπροσαρμόσουν την ισχύ τους και να επανατοποθετηθούν στην διεθνή αρένα.

Ήδη στο μυαλό του κάθε αναγνώστη έχουν προκύψει εύλογα συμπεράσματα αν είναι δυνατόν αυτά τα συμπεράσματα να έχουν εφαρμογή στην γειτονιά μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Δ»: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΑΠΕΙΛΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί ο πόλεμος της Κριμαίας, ο οποίος κατά πολλούς αποτελεί την κορωνίδα εφαρμογής του υβριδικού μοντέλου. Χρονικά, μετουσιώνει την πιο σύγχρονη πτυχή εφαρμογής υβριδικών τακτικών. Σκοπός αυτής της ανάλυσης είναι να διαπιστώσουμε τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν μια υβριδική απειλή και τις πρακτικές που ακολουθηθήκαν για την εφαρμογή αυτού του μοντέλου, τα οποία στην συνέχεια θα μας οδηγήσουν στην έρευνα μας στο Ελληνικό Επιχειρησιακό περιβάλλον.

Για ποιους λόγους όμως επιλέχτηκε αυτή η σύγκρουση?

1^{ος} Η πολεμική εμπειρία των Ρώσων¹⁰ μέσα στις τελευταίες 2 δεκαετίες κρίνεται εξαιρετικά ενδιαφέροντα.

2^{ος} Δεν έχουν εμπλακεί οι ΗΠΑ στις εν λόγω συγκρούσεις.

3^{ος} Το ΝΑΤΟ¹¹ δομικά εμφανίστηκε αδύναμο να διαχειριστεί ένα τέτοιο μοντέλο σύγκρουσης.

4^{ος} Η σύγκρουση σηματοδότησε την απαρχή ενασχόλησης του δυτικού κόσμου με την έννοια του υβριδισμού.

Πριν ξεκινήσουμε να αναλύουμε τον Πόλεμο της Κριμαίας, θα θεωρήσουμε εξ αρχής ότι η Ρωσία έπαιξε ενεργητικό ρόλο στην εξέλιξη της κρίσης.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η Ουκρανική κρίση στη σύγχρονη μορφή της, όπως φάνηκε και από την ιστορική διαδρομή που προηγήθηκε, έχει σαν αφετηρία την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ το 1991, με την συνεπακόλουθη αναζήτηση του ρόλου και της αλληλεπιδράσεως των νέων

10 Τσετσενία, Γεωργία

11 Κατά τον υποφαινόμενο έχοντας ΝΑΤΟική εμπειρία και γνωρίζοντας τις διαδικασίες σχεδίασης, οι επιχειρήσεις της Κριμαίας έπιασαν απροετοίμαστο όλο το ΝΑΤΟ το οποίο αφενός παρατηρούσε αποσβολωμένο την όλη εξέλιξη και αφετέρου, δεν μπόρεσε να αντιδράσει μέχρι το τέλος.

κρατών που δημιουργήθηκαν. Από το 2004 όμως και μετά, η σταδιακή προσπάθεια απομακρύνσεως της Ουκρανίας από την Ρωσία, οδήγησε σε ολοένα αυξανόμενη ένταση μεταξύ των σχέσεων των δύο κρατών. Επιγραμματικά παρουσιάζεται ένα χρονολόγιο αυτής της χρονικής περιόδου (News 2014), για να καταδειχθεί η σταδιακή κλιμάκωση της κρίσεως, αλλά και η συμβολή της ρωσικής μειονότητας σε αυτήν.

Στις 26 Φεβρουαρίου του 1992 το κοινοβούλιο της Κριμαίας, μετονομάζει την κριμαϊκή ΑΣΣΔ σε Δημοκρατία της Κριμαίας και διακηρύττει αυτοδιάθεση στις 5 Μαΐου 1992. Την επομένη εγκρίνεται το πρώτο κριμαϊκό σύνταγμα. Στις 19 Μαΐου του ίδιου έτους ακυρώνεται η προκήρυξη αυτοδιαθέσεως και η Κριμαία παραμένει τμήμα της Ουκρανίας. Την ίδια περίοδο διαιρέθηκε ο πρώην σοβιετικός στόλος της Μαύρης Θάλασσας ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία.

Τον Μάιο του 1997 θα υπογραφεί σύμφωνο φιλίας. Μετά την επικύρωση του Συμφώνου Φιλίας, Συνεργασίας και Συνεταιρισμού του για τη διάσπαση του Στόλου της Μαύρης Θάλασσας, οι διεθνείς εντάσεις βαθμιαία αποκλιμακώνονται. Με τη συμφωνία η Μόσχα αναγνωρίζει τα σύνορα της Ουκρανίας, την εδαφική της ακεραιότητα και αποδέχεται την επικυριαρχία της επί της Κριμαίας και της Σεβαστούπολης. Με ξεχωριστή συμφωνία η Ρωσία παραλαμβάνει το 80% του στόλου και αποκτά δικαίωμα χρήσεως των στρατιωτικών εγκαταστάσεων στη Σεβαστούπολη με εικοσαετή εκμίσθωση.

Το Δεκέμβριο του 1998 τίθεται σε ισχύ το παρόν σύνταγμα, αλλάζοντας και το όνομα της περιοχής σε Αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας¹². Περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της Χερσονήσου της Κριμαίας. Η πόλη της Σεβαστούπολης είναι μέρος της χερσονήσου και της ομοσπονδιακής περιφέρειας, όμως δεν αποτελεί μέρος της δημοκρατίας.

Τον Νοέμβριο του 2004 θα πραγματοποιηθούν οι εθνικές εκλογές για την ανάδειξη του νέου πρόεδρου της χώρας. Οι προεδρικές εκλογές στην Ουκρανία χαρακτηρίζονται νοθευμένες. Ο επικεφαλής της αντιπολιτεύσεως, Βίκτορ Γιουτσένκο, καλεί τους πολίτες σε μαζικές διαδηλώσεις, οι οποίες θα λάβουν την ονομασία «Πορτοκαλί Επανάσταση». Τελικά το αντιπολιτευόμενο μέχρι τότε κόμμα του Γιουτσένκο κερδίζει τις δεύτερες επαναληπτικές εκλογές (52% έναντι 44 % του Γιανουκόβιτς) και με την

12 Αναγνωρίζεται από την Ουκρανία, την ΕΕ και τις ΗΠΑ

ανάληψη των καθηκόντων του στις 23 Ιανουαρίου 2005 στο Κίεβο, η Πορτοκαλί Επανάσταση τελειώνει.

Τον Ιούνιο του 2006 ξεσπούν αντινατοϊκές διαμαρτυρίες στη χερσόνησο όταν πεζοναύτες του αμερικανικού στρατού φθάνουν στην κριμαϊκή πόλη Θεοδοσία, για να λάβουν μέρος στη νατοϊκή στρατιωτική άσκηση 'Sea Breeze 2006', στην οποία συμμετείχε και η Ουκρανία. Δύο ημέρες αργότερα το κοινοβούλιο της Κριμαίας χαρακτηρίζει την Κριμαία «περιοχή ελεύθερη από το ΝΑΤΟ».

Το Φεβρουάριο του 2008 η φιλοευρωπαϊκή κυβέρνηση του Γιουτσενκο θα προβεί σε έναρξη των διαπραγματεύσεων της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών (DCFTA) που αποτελεί ένα από τα βασικά ζητήματα της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΕ και Ουκρανίας. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους ο υπουργός Εξωτερικών της Ουκρανίας Βολοντιμίρ Οχρύνζκο (Wikipedia n.d.) κατηγορεί τη Ρωσία ότι παρέχει ρωσικά διαβατήρια στον πληθυσμό της Κριμαίας στην προσπάθεια δημιουργίας προβλήματος, δεδομένης της δεδηλωμένης θέσης της Ρωσίας για στρατιωτική επέμβαση στο εξωτερικό, προκειμένου να προστατευθούν Ρώσοι πολίτες.

Το 2010 θα πραγματοποιηθούν προεδρικές εκλογές και θα εκλεγεί πρόεδρος ο Βίκτορ Γιανουκόβιτς (48,95% έναντι 45,47% της Γιούλια Τιμοσένκο). Ορκίζεται πρόεδρος στις 25 Φεβρουαρίου 2010. Η πρώην πρωθυπουργός, Γιούλια Τιμοσένκο και ο υπουργός Εσωτερικών, Γιούρι Λουτσένκο, κατηγορούνται για κατάχρηση δημοσίου χρήματος και φυλακίζονται. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κρίνει τη φυλάκισή τους παράνομη (2012-2013). Η Τιμοσένκο παραμένει στη φυλακή έως τις 22 Φεβρουαρίου 2014, ενώ ο Λουτσένκο αφήνεται ελεύθερος τον Απρίλιο του 2013.

Η τότε κυβέρνηση του Γιανουκόβιτς συνεχίζει την φιλοευρωπαϊκή πολιτική όπου και μονογράφεται η συμφωνία σύνδεσης της Ουκρανίας. Κλειδί για την υπογραφή και τη επικύρωση της συμφωνίας είναι η επίλυση της υποθέσεως Τιμοσένκο - Λουτσένκο, τονίζει η ΕΕ.

Το Κοινοβούλιο της Ουκρανίας ενέκρινε ένα νομοσχέδιο που επιβεβαιώνει την ουκρανική ως μόνη εθνική γλώσσα της χώρας, αλλά επιτρέπει στις τοπικές και περιφερειακές κυβερνήσεις να ορίζουν επιπρόσθετες επίσημες γλώσσες πλέον της

Ουκρανικής αν χρησιμοποιούνται σε πάνω από το 10 τοις εκατό του τοπικού πληθυσμού (ECONOMIST 2012)¹³.

Τον Νοέμβριο του 2013 μετά από 17 μήνες συνομιλιών, αποτυγχάνει η προσπάθεια της ΕΕ για αποφυλάκιση της Τιμοσενκκο, η οποία και παραμένει υπό κράτηση. Ο Γιανουκοβιτς πραγματοποιώντας στροφή 180 μοιρών αναβάλλει την υπογραφή της συμφωνίας σύνδεσης της Ουκρανίας με την ΕΕ επιλέγοντας τις στενότερες οικονομικές σχέσεις με τη Ρωσία. Έκτοτε μαζικές συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας για την απόφαση της κυβέρνησης άρχισαν να εκδηλώνονται από την αντιπολίτευση σε όλη τη χώρα με την ενθάρρυνση Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, προσωπικοτήτων και οργανισμών από το δυτικό κόσμο. Η ψήφιση αυστηρών νόμων κατά των διαδηλώσεων (Ιανουάριος 2014) πυροδότησε τη λαϊκή αγανάκτηση και οι συγκρούσεις έγιναν πιο μαζικές και βίαιες. Στις 20 Φεβρουαρίου οι ταραχές κορυφώθηκαν και υπήρξαν περίπου 100 νεκροί. Οι διαδηλωτές λεηλάτησαν κυβερνητικά κτίρια, ενώ σημειώθηκε και αιματηρή δράση ελεύθερων σκοπευτών.

Στις 22 Φεβρουαρίου, ο Πρόεδρος Viktor Yanukovich αποχώρησε από την πρωτεύουσα και η κυβέρνηση του κατέρρευσε. Το ουκρανικό κοινοβούλιο ψήφισε την έξωση του Προέδρου και κήρυξε προεδρικές εκλογές για τις 25 Μαΐου 2014. Συγχρόνως, το ουκρανικό εθνικιστικό μένος στράφηκε κατά της Ρωσίας και των ρωσόφωνων Ουκρανών των ανατολικών περιοχών (μη αναγνώριση της Ρωσικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας σε περιφερειακό επίπεδο και προσπάθεια απαγόρευσης του Κουμμουνιστικού Κόμματος Ουκρανίας) οι οποίες αποτελούσαν και την εκλογική βάση του ανατραπέντος προέδρου. Αντίθετα στην Κριμαία, από τις 26 Φεβρουαρίου 2014, ρωσόφωνοι κάτοικοι προχωρούν σε καταλήψεις κυβερνητικών κτιρίων και αναρτούν ρωσικές σημαίες. Σταδιακά, οπλισμένοι άνδρες με παραστρατιωτικές στολές και στρατιωτική οργάνωση, αναλαμβάνουν τον έλεγχο της περιοχής και το τοπικό κοινοβούλιο ψηφίζει την ένωση με τη «μητέρα» Ρωσία και αποφασίζει τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Εικάζεται ότι στους ένοπλους παραστρατιωτικούς άνδρες που κατέλαβαν την εξουσία στην Κριμαία περιλαμβάνεται προσωπικό επίλεκτων μονάδων του ρωσικού στρατού που στάθμευαν στο ναύσταθμο της Σεβαστούπολης, είτε εισήλθαν στη χώρα από τη γειτονική Ρωσία. Στις 16 Μαρτίου,

13 Δεκατρείς από τις περιφέρειες της Ουκρανίας, υιοθέτησαν ως δεύτερη επίσημη γλώσσα (περιφερειακό επίπεδο) την Ρωσική. Άλλες περιφερειακές γλώσσες είναι η Ρουμανική, η Ουγγρική αλλά και η Ταταρική.

διεξήχθησαν οι διεθνώς μη αναγνωρισμένο δημοψήφισμα (με το ερώτημα της ένωσης με τη Ρωσία) και το τοπικό κοινοβούλιο ανακοίνωσε την αποδοχή, με ποσοστό 97%, της πρότασης. Η Ρωσία έκανε αποδεκτή την αίτηση του τοπικού κοινοβουλίου της Κριμαίας, στις 18 Μαρτίου, κηρύσσοντας την περιοχή ως τμήμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Από τη στιγμή αυτή τίθεται σταδιακά σε εφαρμογή η διαδικασία επιβολής κυρώσεων από τις δυτικές χώρες (NATO και Ευρωπαϊκή Ένωση) κατά της Ρωσίας.

Την 07 Απριλίου 2014, ξεσπούν ταραχές υποκινούμενες από ρωσόφωνους κατοίκους και στις πόλεις Donetsk και Luhansk που σύντομα επεκτάθηκαν σε μεγάλο μέρος της Ανατολικής Ουκρανίας. Εντός του Απριλίου, σημαντική έκταση των δύο επαρχιών πέρασε στα χέρια των αυτονομιστών που προχώρησαν σε δημοψήφισμα για την ανακήρυξη αυτονομίας στις 11 Μαΐου. Το δημοψήφισμα κρίθηκε παράνομο και αντισυνταγματικό από την ουκρανική κυβέρνηση αλλά και από τη διεθνή κοινότητα. Παρά ταύτα, οι αυτονομιστές, επικαλούμενοι τη λαϊκή θετική ψήφο και έγκριση στο παράνομο δημοψήφισμα, προχώρησαν στην ίδρυση δύο αυτόνομων περιοχών των Donetsk People's Republic and Luhansk People's Republic (DPR και LPR αντίστοιχα) εγκαθιδρύοντας «de facto» κρατικούς μηχανισμούς. Συγχρόνως στις προεδρικές εκλογές της 25 Μαΐου 2014 στην Ουκρανία (δεν έλαβαν χώρα στις αυτονομηθείσες περιοχές), Πρόεδρος εκλέχτηκε ο δυτικόφιλος μετριοπαθής Petro Poroshenko ενώ οι συγκρούσεις χαμηλής έντασης συνεχίζονταν για τον έλεγχο των περιοχών. Ο νέος Πρόεδρος προτείνει την 20 Ιουνίου ένα ειρηνευτικό σχέδιο 15 σημείων κηρύσσοντας μονομερώς ανακωχή, αλλά οι συνομιλίες διακόπτονται μετά την πολύνεκρη κατάρριψη ενός ουκρανικού ελικοπτερου. Αρχές Ιουλίου, ο ουκρανικός στρατός εξαπολύει αντεπίθεση που απωθεί σημαντικά τις δυνάμεις των ανταρτών. Οι μάχες γίνονται σφοδρές και αμφότερες πλευρές αλληλοκατηγορούνται για προσπάθειες εθνοκάθαρσης. Το Κίεβο κατηγορεί τη Μόσχα για ενίσχυση των ανταρτών με ρωσικό στρατιωτικό υλικό.

Στις 17 Ιουλίου, επιβατικό αεροσκάφος των Μαλαισιανών αερογραμμών (πτήση MH17) καταρρίπτεται από ρωσικής κατασκευής K/B SA-17 Grizzly (Buk) πάνω από περιοχή που ελέγχεται από αντάρτες, χωρίς μέχρι σήμερα να έχει αδιάσειστα αποδειχθεί ο υπεύθυνος της εκτόξευσης. Οι δύο πλευρές ανταλλάσσουν κατηγορίες για την κατάρριψη που, είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο 298 ανθρώπων. Οι μάχες συνεχίζονται με σφοδρότητα και στα τέλη Αυγούστου οι αυτονομιστές εξαπολύουν

αντεπίθεση νοτιότερα προς τη Μαριούπολη και αναγκάζουν τον ουκρανικό στρατό να υποχωρήσει. Η αντεπίθεση των αυτονομιστών είναι γεγονός ότι ενισχύθηκε από την παράδοση σημαντικού ρωσικού πολεμικού υλικού αλλά υπάρχουν και ενδείξεις για μερική εμπλοκή και ρωσικών τακτικών στρατευμάτων στις συγκρούσεις.

Την 05 Σεπτεμβρίου και με τη διεθνή μεσολάβηση (Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία) υπογράφεται μεταξύ της ουκρανικής κυβέρνησης, των αυτονομιστών και του Οργανισμού για τη Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη(ΟΑΣΕ-OSCE) το Πρωτόκολλο του Μινσκ (γνωστό και ως Minsk Protocol I). Με το Πρωτόκολλο αποφασίζεται η κατάπαυση των εχθροπραξιών και η εφαρμογή εκεχειρίας καθώς και οι βασικές αρχές για δρομολόγηση ειρηνικής λύσεως. Οι βασικές αρχές του Πρωτοκόλλου είναι κοντά στις θέσεις του σχεδίου που είχε προτείνει τον Ιούνιο ο Ουκρανός Πρόεδρος. Όμως μετά από λίγες ημέρες ξεσπούν και πάλι σφοδρές συγκρούσεις για τον έλεγχο του αεροδρομίου του Donetsk ενώ οι συνομιλίες συνεχίζονται στην πρωτεύουσα της Λευκορωσίας.

Την 19 Σεπτεμβρίου επιτυγχάνεται νέα συμφωνία για την εφαρμογή της κατάπαυσης των εχθροπραξιών και την αποστρατικοποίηση των ζωνών επαφής των αντιμαχομένων. Μέχρι την ημέρα εκείνη οι αυτονομιστές έχουν επιτύχει τον έλεγχο μιας συμπαγούς ζώνης που εκτείνεται από το βορρά μέχρι τη θάλασσα.

Την 26 Οκτωβρίου διεξάγονται βουλευτικές εκλογές στην Ουκρανία με τους φιλοδυτικούς υποψήφιους να υπερισχύουν. Σε αντίστοιχες –μη διεθνώς αναγνωρισμένες- εκλογές στις δύο αποσχισθείσες επαρχίες οι φιλορώσοι υποψήφιοι δηλώνουν την επικράτηση τους. Οι συγκρούσεις σύντομα αναζωπυρώνονται και στα τέλη του Ιανουαρίου 2015 ο έλεγχος του κατεστραμμένου πλέον αεροδρομίου του Donetsk περνάει στα χέρια των αυτονομιστών. Νέα συμφωνία κατάπαυσης του πυρός στις αρχές Φεβρουαρίου καταρρέει και εντείνονται οι μάχες για την κατάληψη της στρατηγικής πόλεως Debaltseve που ελέγχει τον βασικό άξονα που συνδέει τις δύο αποσχισθείσες περιοχές. Συγχρόνως επαναλαμβάνονται οι ειρηνευτικές συνομιλίες στο Μινσκ που οδηγούν στις 12 Φεβρουαρίου 2015 στην υπογραφή του Πρωτοκόλλου Μινσκ II με έναρξη εφαρμογής της εκεχειρίας από 15 Φεβρουαρίου. Οι αυτονομιστές (με το Κίεβο να κατηγορεί τη Μόσχα για την εμπλοκή ρωσικών τακτικών μονάδων στις συγκρούσεις) συνεχίζουν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις επιδιώκοντας τον έλεγχο της πόλεως Debaltseve και οι εχθροπραξίες σταματούν μόνο μετά την αναδίπλωση του ουκρανικού στρατού και κατάληψη της από τους αυτονομιστές στις 18 Φεβρουαρίου.

Το 2ο Πρωτόκολλο του Μινσκ αναφέρεται στο προηγούμενο αλλά εμπεριέχει και αρκετές βασικές απόψεις της Μόσχας που από θέση στρατιωτικής ισχύος επέβαλε στο Κίεβο κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Έκτοτε και μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου 2015 αμφότερες οι πλευρές συμμορφώθηκαν με τους όρους που αφορούσαν την εκατέρωθεν σταδιακή απομάκρυνση του βαρέως οπλισμού γεγονός που επαληθεύτηκε και από τους παρατηρητές του ΟΑΣΕ (OSCE). Επίσης ο αριθμός των επεισοδίων μειώθηκε δραστικά και πλέον αφορούσε την ανταλλαγή πυρών ελαφρών όπλων ευθυτενούς τροχιάς. Από τα μέσα του Οκτωβρίου και με διαφαινόμενη την απροθυμία της ουκρανικής πλευράς να προχωρήσει στις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που προέβλεπαν τα Πρωτόκολλα, ο αριθμός και ένταση των εμπλοκών άρχισε και πάλι να αυξάνεται.

Σήμερα τέσσερα χρόνια μετά την επανάσταση στην πλατεία Μαιντάν η Ουκρανία βυθίζεται στην οικονομική κρίση με την ανεργία να έχει φτάσει στο 10% και το νόμισμα της να έχει υποτιμηθεί. Στην Ανατολική Ουκρανία και τις προσπάθειες απόσχισης του Ντανέτσκ και του Λουγκάνσκ των δύο περιοχών όπου κυριαρχεί το ρωσικό στοιχείο, η κατάσταση στην περιοχή παραμένει έκρυθμη και θυμίζει εν πολλοίς αντίστοιχες περιπτώσεις περιοχών που αυτονομήθηκαν ή όχι, με τη δύναμη των όπλων λίγο μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΣ «Ε»: ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΡΑΜΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΩΝ ΡΩΣΟ-ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Προκειμένου η Ρωσία να πετύχει τους Αντικειμενικούς Σκοπούς που είχε θέσει και να υλοποιήσει το σχέδιο της πολιτικής ηγεσίας, κινήθηκε σε γραμμές επιχειρήσεων κάνοντας χρήση επιχειρησιακών λειτουργιών-εργαλείων. Όπως θα διαπιστώσουμε εκ των προτέρων τα εργαλεία αυτά είναι μια ακριβής σύνθεση του υβριδικού πολέμου στην σύγχρονη εποχή.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ

Μέσα σε ένα εξελισσόμενο επιχειρησιακό πεδίο και κατά τις τελευταίες συρράξεις που έλαβαν χώρα διαπιστώθηκε ότι τα ΜΜΕ μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο. Με τον όρο ,λοιπόν, πληροφοριακές επιχειρήσεις ονομάζουμε τις στρατιωτικές διαδικασίες που πραγματοποιούνται προκειμένου να επιτευχτεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα στην θέληση, στην αντίληψη και τέλος στις δυνατότητες του εχθρού. Οι πληροφοριακές επιχειρήσεις σχεδιάζονται με σκοπό να επιδράσουν πάνω σε κάθε μέσο διάδοσης πληροφοριών [Allied Joint Publication 3-10 2009 Information Operation σελ 3].

Ένας λήπτης απόφασης, σε οποιοδήποτε τομέα, θα πρέπει να διαθέτει την θέληση, την κατανόηση του επιχειρησιακού χώρου και την δυνατότητα να αντιδράσει. Οι πληροφοριακές επιχειρήσεις έχουν σκοπό να επέμβουν σε όλους τους παραπάνω τομείς και να καταστήσουν αδύνατη την έγκαιρη λήψη της σωστής απόφασης.

Κατά την περίοδο της φίλο ευρωπαϊκής Ουκρανικής Πολιτικής η Ρωσία επιδίωξε την ακύρωση με κάθε τρόπο της επίτευξης μιας συμφωνίας. Από την έναρξη των ενταξιακών διαδικασιών όλα τα ΜΜΕ γέμισαν με ειδήσεις που παρουσίαζαν την Ουκρανία αποδυναμωμένη και απομονωμένη. Εικόνες μιας τεράστιας οικονομικής κρίσης ,κατάρρευσης της ουκρανικής βιομηχανίας, τρομακτικής ανεργίας και χρεωκοπίας του τραπεζικού συστήματος διαχέονταν επί καθημερινής βάσεως σε όλα τα μέσα. Ο φόβος των Ουκρανών να απομονωθούν και να αποσχιστούν από την μαμά Ρωσία είχε γίνει ένα χρήσιμο εργαλείο για την επίτευξη των στρατηγικών σκοπών της Ρωσίας.

Με την βοήθεια των ΜΜΕ ,Ουκρανών φιλικά προσκείμενων στην Ρωσία αλλά και πρακτόρων οργανωθήκαν αντιευρωπαϊκές κινητοποιήσεις με σκοπό να αποτρέψουν τον πρόεδρο Γιανουκοβιτς να προχωρήσει σε περαιτέρω ενταξιακές ενέργειες. Οι διαδηλώσεις που έγιναν τα από το 2013 μέχρι το 2014 στην πλατεία Euromaidan του Κιέβου δεν μπόρεσαν να ελεγχτούν από την εκλεγμένη κυβέρνηση, με αποτέλεσμα να γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης και να μεταδίδονται ψευδείς ειδήσεις ως προς το τι ακριβώς συνέβαινε.

Οι πληροφοριακές επιχειρήσεις πήραν τέτοια έκταση που εκτός από να χειραγωγούν την κοινή γνώμη προέβηκαν και στην διασπορά ψευδών ειδήσεων σε σημείο που να δημιουργούν αντικείμενα μυθοπλασίας¹⁴.

Η αξιοποίηση των ΜΜΕ από την Ρωσία αποτέλεσε βασικό σκέλος του «νέου» είδους πολέμου, η χρήση των οποίων αποδεικνύεται άκρως επαγγελματική και αποτελεσματική. Σπουδαίο ρόλο στον ρωσικό Πληροφοριακό Πόλεμο παίζουν τα αγγλόφωνα μέσα της, με κύριο όργανο το γνωστό τηλεοπτικό κανάλι παγκόσμιας εμβέλειας Russia Today. Εδώ αποκαλύπτεται η χρόνια προσπάθεια της Ρωσίας να αντιπαρατεθεί με τις δυτικές ψυχροπολεμικές αντιλήψεις, παρέχοντας αγγλόφωνη ενημέρωση, φυσικά με έμφαση στις βλέψεις της. Σκοπός των μέσων είναι η δημιουργία αμφιβολίας στον δυτικό πληθυσμό, ώστε να χάσει μέρος ή το σύνολο της εμπιστοσύνης του προς τις κρατικές δομές και τον στρατό τους. Αντίθετα με τον πόλεμο Ρωσίας-Γεωργίας, όπου η Ρωσία είχε μικρή παγκόσμια αποδοχή, αν και αμυνόταν υπέρ μιας ανυπεράσπιστης μειονότητας, η σύγκρουση στην Ουκρανία επέφερε θεαμακότητα αποτελέσματα παρόλο που ήταν επιθετικής μορφής – υπάρχουν πολιτικοί της Δύσης που πλέον υποστηρίζουν τις εισβολές και τα δικαιώματα της Ρωσίας, κάτι αδιανόητο πριν από χρόνια.

Επιπρόσθετα η Ρωσία, χρησιμοποιώντας στοχευμένες τηλεοπτικές σειρές και χρηματοδοτώντας ευρωπαϊκές δεξαμενές σκέψεων επιδιώκει να προωθήσει τις απόψεις της, ταυτόχρονα με την διασπορά ψεύτικων ειδήσεων στα μέσα και στο διαδίκτυο. Το αποτέλεσμα είναι εξαιρετικό και στρατηγικός σκοπός είναι να θολώσει τα νερά προκειμένου η κοινή γνώμη να μην μπορεί να αντιληφθεί την διαφορά μεταξύ

14 Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το τηλεοπτικό κανάλι Rossija 1 μετέδωσε στις 05 Μαρ 14 300 Αμερικανοί στρατιώτες αποβιβάστηκαν στο Κίεβο με σκοπό να προβούν σε εθνοκάθαρση των Ρώσων πολιτών

αληθινών και ψευδών ειδήσεων.¹⁵ Περιπτώ βέβαια να αναφερθεί, ότι οι τακτικές και οι δημοσιογράφοι που χρησιμοποιούνται, δεν είναι εναρμονισμένοι με τα δυτικά πρότυπα ως προς την αποτύπωση της αλήθειας και των γεγονότων. Σκοπός τους είναι να παρουσιάσουν τα γεγονότα όπως εξυπηρετούν το Κρεμλίνο.

ΚΥΒΕΡΝΟΠΟΛΕΜΟΣ

Με τον ορό «κυβερνοχώρος»¹⁶ ονομάζουμε έναν εικονικό χώρο μέσα στον οποίο οι άνθρωποι κάνοντας χρήση διασυνδεδεμένων υπολογιστών αλληλεπιδρούν. Τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες - σε διαφορετικό βαθμό σε κάθε μια από αυτές - τα δίκτυα Η/Υ ελέγχουν τις τραπεζικές συναλλαγές, την ροή του πετρελαίου και του φυσικού αερίου μέσα από τους κατάλληλους αγωγούς, την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, την υδροδότηση, την δημόσια υγεία, την εναέρια κυκλοφορία, τις τηλεφωνικές επικοινωνίες, τις μεταφορές, ενώ αποτελούν περιοχές συγκέντρωσης διαβαθμισμένων ή μη πληροφοριών.

Το 2007 η Εσθονία μια χώρα αναπτυσσομένη, η οποία έχει στηρίξει την διακυβέρνηση της σε σύγχρονες μεθόδους, θα δεχτεί μια χωρίς προηγούμενο κυβερνοεπίθεση. Το αποτέλεσμα ήταν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα να αντιμετωπίσει μια δυσλειτουργία σε πολλούς σημαντικούς φορείς. Κανείς δεν μπόρεσε ποτέ να ανακαλύψει ποιος κρυβόταν πίσω από την επίθεση αυτή αλλά το κυριότερο κανείς δεν κατάλαβε τι προμήνυε το μέλλον.

Τον Δεκέμβριο του 2015 τρεις σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του Κιέβου θα τεθούν εκτός λειτουργίας βυθίζοντας περίπου 200.000 πολίτες στο σκοτάδι. Το γεγονός επαναλήφθηκε το 2016 όταν ένας σταθμός παραγωγής τέθηκε εκτός λειτουργίας. Η κυβέρνηση και οι υπηρεσίες ασφαλείας κατηγόρησαν ότι πίσω από αυτές τις επιθέσεις κρύβονταν Ρωσικές υπηρεσίες, χωρίς όμως κανείς να αποδείξει ποιοι πραγματικά

15 Chris Paul and Miriam Matthews, The Russian "Firehose of Falsehood" Propaganda Model, Santa Monica, Calif.: RAND Corporation, PE-198-OSD, 2016

16 Για να γίνει καλύτερα κατανοητός ο κυβερνοχώρος και η λειτουργία του θα πρέπει να διακρίνουμε 3 επίπεδα λειτουργίας στα συστήματα πληροφορικής (IT systems): το φυσικό (physical layer), το συντακτικό (syntactic layer) και το σημασιολογικό (semantic layer) . Το φυσικό επίπεδο αναφέρεται στο υλικό, δηλαδή τα μηχανικά (π.χ «κουτιά» Η/Υ, εκτυπωτές, scanners), ηλεκτρικά (π.χ καλώδια) και ηλεκτρονικά (π.χ chips, ολοκληρωμένα κυκλώματα) μέρη των δικτύων των Η/Υ. Σε περίπτωση απουσίας του φυσικού επιπέδου, δεν μπορεί να υφίσταται ένα σύστημα πληροφορικής

Η Ρωσία κινείται σε ένα αναπτυσσόμενο μοντέλο κυβερνοπολέμου δημιουργώντας κυβερνομαχητές, οι οποίοι στοχεύουν Δυτικούς διαδικτυακούς στόχους, με σκοπό την συλλογή πολυτίμων πληροφοριών. Μέχρι και σήμερα εικάζεται και κατηγορείται ότι υπέκλεψε πληροφορίες και επηρέασε τις εκλογές των ΗΠΑ το 2016. Εκτός από την υποκλοπή πληροφοριών η τακτική κυβερνοπολέμου της Ρωσίας, είχε σκοπό να θέσει εκτός λειτουργίας βασικά συστήματα του δημόσιου φορέα ενός κράτους πάνω στα οποία βασίζουν την διαχείριση των πληροφοριών.

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΙ ΔΡΩΝΤΕΣ

Κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου σημειώθηκαν πολλές διακρατικές συγκρούσεις. Κύριοι ιθύνοντες ήταν οι δυο μεγάλες υπερδυνάμεις, οι οποίες ωθούσαν μικρότερα κράτη σε πολεμική σύγκρουση για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους. Αυτό ονομάστηκε πόλεμος δια αντιπροσώπων και ο λόγος ύπαρξης του ήταν να αποφευχθεί μια πυρηνική σύγκρουση.

Μεταψυχροπολεμικά το φαινόμενο δεν έκλειψε-αντίθετα γιγαντώθηκε, εξελίχθηκε και σήμερα εφαρμόζεται κατά κόρον σε όλες τις πολεμικές αναμετρήσεις με τον όρο πλέον να έχει παγιωθεί ως proxy war και proxy warriors. Με την έννοια αυτή σήμερα εννοούμε παραστρατιωτικές οργανώσεις που δρουν προς όφελος του κράτους-εντολέα, υλοποιώντας ενέργειες που το κράτος δεν μπορεί, προκειμένου να αποφευχθεί η εσωτερική και παγκόσμια κοινωνική κατακραυγή.

Στην Κριμαία ιστορικά δεν καταγράφηκε ποτέ η κήρυξη ενός πολέμου. Η Ρωσία βέβαια χωρίς να έχει άμεση εμπλοκή κατάφερε να προσαρτήσει εδάφη της Ουκρανίας. Από τον Απρίλιο του 2014 η Ρωσία έκανε χρήση ρωσώφωνων διακρατικών δρώντων, τους οποίους υποστήριξε όχι μόνο οικονομικά αλλά εξοπλίζοντας τους με ελαφρύ και στην συνέχεια βαρύ οπλισμό.

Η χρησιμοποίηση διακρατικών δρώντων είναι μια νέα τακτική της Ρωσίας. Με την έννοια διακρατικοί δρώντες κατονομάζουμε ομάδες που επιδεικνύουν συμπάθεια στην Ρωσική πολιτική. Μια από αυτές, είναι η λέσχη μοτοσυκλετών με την επωνυμία 'Night Wolves', η οποία διακατέχεται από αντιαμερικανική ιδεολογία και ο αρχηγός της είναι προσωπικός φίλος του προέδρου της Ρωσίας. Ο ρόλος της λέσχης είναι αμφιλεγόμενος, αλλά εικάζεται ότι έχει χρησιμοποιηθεί για τον εκφοβισμό πολιτών και για άλλες υβριδικές ενέργειες πίσω από την κουρτίνα. Με την χρήση αυτών των

ομάδων δίνεται η δυνατότητα να ενορχηστρώνονται ενέργειες σε μονοπάτια που ο Ρωσικός Στρατός δεν νομιμοποιείται να κινηθεί.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ

Η Ρωσία κάνει χρήση άμεσης και έμμεσης οικονομικής πολιτικής επιρροής προκειμένου να επηρεάσει την Ευρωπαϊκή πολιτική. Ειδικότερα, έκανε χρήση της δύναμης που διαθέτει, όταν έκλεισε τον αγωγό φυσικού αερίου που διέρχεται από την Ουκρανία, το χειμώνα του 2006 και του 2009, ώστε να επιτύχει την επιθυμητή τιμή. Η έμμεση οικονομική και ενεργειακή επιρροή που έχει η Ρωσία είναι ακόμα μεγαλύτερη καθώς διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα δίκτυα αγωγών φυσικών αερίου που διαχειρίζεται η παλαιή και κραταιά GazProm. Συνεχίζοντας αυτήν την πολιτική η Ρωσία σήμερα κατασκευάζει αγωγούς φυσικού αερίου, ώστε να συνεχίσει να επηρεάζει περισσότερο ακόμα και χώρες που μέχρι σήμερα δεν βρέθηκαν στην σφαίρα επιρροής της. Πολλές από τις επενδύσεις της Ρωσίας στις διεθνείς αγορές είναι μεν νόμιμες, ενταγμένες δε στην πολιτική της Μόσχας, μπορούν να βλάψουν τις ελεύθερες οικονομίες και αγορές.

ΜΑΥΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Με την ορολογία Μαύρες Επιχειρήσεις ονομάζουμε μυστικές επιχειρήσεις από έναν κυβερνητικό οργανισμό με την συγκατάθεση της. Σε περίπτωση που αποκαλυφθούν το κράτος αρνείται κάθε ανάμειξη και οι εμπλεκόμενοι εγκαταλείπονται στην τύχη τους. Η μεγάλη διαφορά των Μαύρων επιχειρήσεων με τις μυστικές επιχειρήσεις είναι ότι οι μαύρες επιχειρήσεις δεν αφήνουν να διαφανεί ποιος πραγματικά δρα πίσω από τις ενέργειες προσπαθώντας να εξαπατήσουν τον αντίπαλο.

Η Ρωσία στην επίτευξη των στόχων της δεν διστάζει να κάνει χρήση μαύρων επιχειρήσεων ως υβριδική μέθοδο εφαρμόζοντας ασύμμετρες τακτικές, όπως εκβιασμούς και δωροδοκίες, ώστε να καταφέρει να επηρεάζει ευάλωτες πολιτικές παρατάξεις. Στο πλαίσιο αυτό εκσυγχρόνισε τις ένοπλες δυνάμεις της και κυρίως τις Μονάδες Ειδικών Επιχειρήσεων.

Κατά τις επιχειρήσεις της Κριμαίας επέλεξε να εμπλέξει επαγγελματίες οπλίτες και μάλιστα αυτούς που ήταν καλύτερα εκπαιδευμένοι, καλύτερα πληρωμένοι και φυσικά άνηκαν στις ειδικές δυνάμεις. Με την χρήση αυτών των δυνάμεων κατάφερε πολύ

γρήγορα να απομονώσει και να ελέγξει ισχυρότερες δυνάμεις από πλευράς ισχύος πυρός, με αποτέλεσμα να ασκήσει τρομερή πίεση. Η Ρωσία είχε τον πλήρη έλεγχο των στρατευμάτων της σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που δεν σημειώθηκε κανένα επεισόδιο με τον ντόπιο πληθυσμό. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι Ρώσοι στρατιώτες απέκτησαν κατ' ευφημισμό τον τίτλο ευγενικοί άνθρωποι(polite people)¹⁷

Ο ρόλος τους γενικότερα μετά την τελευταία αναδιοργάνωση του στρατού είναι πολυποίκιλος αλλά μια από τις σοβαρότερες αποστολές που αναλαμβάνουν είναι να παρεισφύουν σε άλλες χώρες και να εκτελούν υβριδικό πόλεμο. Η συνδρομή των ειδικών δυνάμεων της Ρωσίας ήταν καθοριστική στην προσάρτηση της Κριμαίας και εκτιμάται ότι έχουν μια ευρεία δράση σε χώρες μέλη της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ

Διαχρονικά η Ρωσία χρησιμοποιεί την διπλωματία, για να υποστηρίξει τα ευνοούμενα της πολιτικά κόμματα και υποψηφίους. Αντίθετα η αρνητική επιρροή της σε κυβερνήσεις που αντιτίθενται στις βλέψεις της είναι εμφανής. Η ισχύς αυτή της διπλωματίας βέβαια βασίζεται αφενός στο πυρηνικό οπλοστάσιο που διαθέτει, αφετέρου δε στα εξελιγμένα οπλικά συστήματα, μέσα που της δίνουν τη δυνατότητα να κάνει χρήση της ήπιας ισχύος της ως μέσο υβριδικού πολέμου.

Μέρος της πολιτικής αυτής επιρροής αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντικό ρολο έπαιξε και το Πατριαρχείο της Μόσχας. Ο Πατριάρχης Κύριλλος έχει χαρακτηρίσει τον Πρόεδρο της Ρωσίας σαν ένα “θαύμα του θεού” δείχνοντας έτι απροκάλυπτα την συμπάθεια του. Ακόμα και σήμερα που φαινομενικά όλα έχουν τελειώσει μαίνεται ο πόλεμος για τον έλεγχο της Ουκρανικής εκκλησίας μεταξύ Δυτικών, Φαναριού και Μόσχας.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΑΙΑ

Η όλη επιχείρηση κρίνεται επιτυχής καθώς πράγματι η Ρωσία χωρίς να εισβάλει επίσημα σε ένα άλλο κράτος κατάφερε να προσαρτήσει εδάφη του με μια επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε με μεγάλη ταχύτητα και ακρίβεια. Βεβαία θα πρέπει να τονισθεί και να αναφερθεί όμως η έλλειψη θέλησης αντίστασης από τους Ουκρανούς

¹⁷ Αυτή η φράση προέρχεται από έναν Ουκρανό blogger ο οποίος διατηρούσε το ιστολόγο Voice of Sevastopol. Ανέφερε πως οι Ρωσικές δυνάμεις ζήτησαν ευγενικά από τον υπεύθυνο ασφαλείας του αεροδρόμιου να αποχωρήσει.

.Στην φάση αυτή θα εξετάσουμε κάποια δομικά στοιχεία που προϋπήρχαν ή δημιουργήθηκαν για να λειτουργήσουν σαν πολλαπλασιαστές ισχύος υπέρ των Ρώσων.

Ρώσο-Ουκρανικές Σχέσεις

Όταν μια χώρα που θεωρείται φίλια εισβάλει τότε είναι πολύ πιο εύκολο να πετύχει τους αντικειμενικούς της σκοπούς. Η Ρωσία αν και η Ουκρανία ανεξαρτητοποιήθηκε δεν έφυγε ποτέ από την χώρα. Διαχρονικά η βάση του Ρωσικού στόλου της Μαύρης θάλασσας ήταν η Κριμαία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι πολίτες να έρχονται σε καθημερινή επαφή με τους Ρώσους ναύτες, τους οποίους θεωρούσαν φίλους. Η συνεχή υπάρξει στρατευμάτων στην ουκρανική χερσόνησο δήλωνε ότι η Ρωσία ποτέ δεν εγκατέλειψε τη χώρα. Ο φόβος δε τις προσάρτησης από την Ρωσία δεν ήταν και τόσο μεγάλος καθώς η οικονομία της χώρας, οι μισθοί και οι συντάξεις βρίσκονταν σε πολύ χειρότερα επίπεδα από αυτά της Ρωσίας. Όλα τα παραπάνω συνέτειναν στο ότι ο τοπικός πληθυσμός ήταν φιλικά προσκείμενος στην Ρωσική πλευρά.

Κουλτούρα Ουκρανίας -Ρωσίας

Τα στρατεύματα της Ρωσίας μοιράζονταν την ίδια κουλτούρα και γλώσσα με τους ουκρανούς. Αυτό τους έδινε τρομερό πλεονέκτημα σαν δύναμη εισβολής. Οι ρωσικές μυστικές υπηρεσίες μπορούσαν πάρα πολύ εύκολα να παρεισφρήσουν στον τοπικό πληθυσμό και να οργανώσουν διαδηλώσεις. Τα ρωσικά στρατεύματα μπορούσαν να προσποιηθούν ότι άνηκαν σε ουκρανικές δυνάμεις ασφαλείας. Εν κατακλείδι η συμβατή κουλτούρα των δυο χωρών έδινε την δυνατότητα της γρήγορης αφομοίωσης των δυνάμεων εισβολής στο επιχειρησιακό περιβάλλον.

Γεωγραφία

Η ουκρανική χερσόνησος μπορεί πάρα πολύ εύκολα να απομονωθεί και να ελεγχθεί από την ηπειρωτική πλευρά. Επιπρόσθετα όπως ήδη προαναφέρθηκε η ουκρανική χερσόνησος ήταν από κάθε πλευρά κοντύτερα στην Ρωσική παρά στην ουκρανική διάσταση. Επιπρόσθετα στην νότια Ρωσία είχαν αναπτυχθεί στρατεύματα πολύ υψηλής επιχειρησιακής ετοιμότητας, τα οποία μπορούσαν να επέμβουν ανά πάσα ώρα. Όλα τα παραπάνω συνέλεξαν στην γρήγορη απομόνωση της Ουκρανικής χερσονήσου μέσα από το στοιχείο του αιφνιδιασμού και την εξάλειψη οποίας υποψίας

αντεπιθέσεων καθώς η αναλογία δυνάμεων ήταν αδιαμφισβήτητα υπέρ της Ρωσικής πλευράς.

Πολιτική Αστάθεια

Η κυβέρνηση της Ουκρανίας είχε μόλις συσταθεί. Δεν είχαν αναπτυχθεί οι δεσμοί μεταξύ των μελών της που θα τις έδιναν την δυνατότητα να αντιδράσει. Έτσι η Ρωσία εκμεταλλεύτηκε στο έπακρο το χάος και την σύγχυση που προκλήθηκε, ώστε να μην επιτρέψει καμία αντίδραση στην νεοσύστατη άπειρη κυβέρνηση. Η σύγχυση των πληροφοροφών που έφταναν στην κεντρική εξουσία δεν έδωσε καμία πιθανότητα αντίδρασης, καθώς δεν ήταν σε θέση να γνωρίζουν την αληθινή κατάσταση των στρατευμάτων τους.

Πολιτικά Λάθη

Όπως προαναφέραμε η κυβέρνηση της Ουκρανίας ήταν νεοσυσταθείσα και δεν είχε διαχειριστεί οποιαδήποτε κρίση ή διαδικασία λήψης σοβαρής απόφασης. Η κυβέρνηση έκανε αρκετά λάθη, τα οποία σε συνδυασμό με τις εξεγέρσεις στην πλατεία Μεινταν έδρασαν υπέρ των Ρώσων. Ένα από τα πρώτα λάθη που έκανε ήταν να ακυρώσει το δικαίωμα της Ρωσικής γλώσσας, ως επίσημη γλωσσά του κράτους. Οι επικρίσεις που δέχτηκε ήταν πάρα πολλές όχι μόνο από το εσωτερικό της χώρας αλλά και από το εξωτερικό.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΡΙΜΑΙΑ.

Όλα τα παραπάνω σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν από την Ρωσία σε στρατηγικό επίπεδο προκειμένου να επιτύχουν πολλαπλούς στρατηγικούς σκοπούς που τεθήκαν από την ηγεσία με βασικότερους:

- Την προσάρτηση της Κριμαίας χωρίς την διεξαγωγή πολεμικών επιχειρήσεων. Στην πραγματικότητα ήταν κάτι που η Ρωσία είχε προαναγγείλει το 2013 όταν ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων σε ένα άρθρο του είχε πει ότι “Τα μη στρατιωτικά μέσα στον σύγχρονο πόλεμο θα χρησιμοποιηθούν τέσσερις φορές περισσότερο από τα στρατιωτικά μέσα”¹⁸

18 Valery Gerasimov, “The Value of Science is in the Foresight: New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying out Combat Operations,” Voenno-Promyshlennyy Kurier, February 26, 2013

- Έθεσε τις βάσεις για την διεξαγωγή και σε άλλες χώρες υβριδικών επιχειρήσεων, εστιάζοντας στις χώρες της Βαλτικής που διαθέτουν ένα σημαντικό ποσοστό Ρωσόφωνου πληθυσμού. Η επιτυχής χρήση όλων των παραπάνω μέσων δημιουργεί σε όλες αυτές τις χώρες τεράστια ανησυχία, καθώς ανά πάσα στιγμή μπορεί να νιώσουν την στρατιωτική μηχανή της Ρωσίας.

- Δυνατότητα επηρεασμού του Δυτικού Μοντέλου. Αυτό ίσως είναι το πιο σημαντικό για την Ρωσία και ταυτόχρονα πιο ανησυχητικό για τις δυτικές κυβερνήσεις και ειδικά για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Εδώ το Κρεμλίνο δεν επιδιώκει τη χρήση υβριδικών στρατηγικών ως υποκατάστατο της στρατιωτικής δράσης ή ως προάγγελο πολεμικών επιχειρήσεων. Αντ'αυτού, επιδιώκει να διασφαλίσει σε ένα στενό πλαίσιο τις χώρες που εξυπηρετούν τα εθνικά συμφέροντα της Ρωσίας. Πλέον ευάλωτες χώρες είναι αυτές με αδύναμο νομικό σύστημα κατά της δωροδοκίας ή αυτές όπου διαβιούν εγχώριες ομάδες ταυτισμένες με την κοσμοθεωρία της Ρωσίας. Ωστόσο ακόμη και ισχυρές χώρες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Γερμανία, δεν βρίσκονται στο απυρόβλητο. Επιπρόσθετα το ΝΑΤΟ, η πιο ισχυρή στρατιωτική συμμαχία παγκοσμίως, έμεινε αποσβολωμένο να παρακολουθεί τα γεγονότα που εξελίσσονταν μπροστά του χωρίς να έχει την ικανότητα αντίδρασης¹⁹.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΡΩΣΟ-ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

Προκειμένου να προβούμε σε μια εμπειριστατωμένη ανάλυση θα δούμε και θα εξετάσουμε τα διδάγματα από τον υβριδικό πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας με σκοπό να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα για το τι θα έπρεπε να κάνει η Ουκρανία για να αποτρέψει την προσάρτηση της Κριμαίας.

Σκοπός είναι μέσα από την αναζήτηση των διδαγμάτων να διαπιστώσουμε τις ομοιότητες και διαφορές του Ελληνικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος με την Ρώσο-ουκρανική σύγκρουση και αφενός να μπορέσουμε να προβλέψουμε τυχών απειλές αλλά και ενέργειες αντιμετώπισης που θα πρέπει να υλοποιηθούν.

¹⁹ Το διάστημα που εξελίσσονταν τα γεγονότα ο υποφαινόμενος ήταν τοποθετημένος σε δομή δυνάμεων της συμμαχίας, με αποτέλεσμα να διαπιστώσει από πολύ κοντά τις αντιδράσεις που δημιουργήθηκαν και τις ακριβώς έπραξε η συμμαχία.

ΑΛΛΑΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η Ουκρανία το 2005 με την Πορτοκαλί Επανάσταση²⁰ και την εκλογή του πρόεδρου Γιουσενκο έδειξε την σαφή στροφή της στον Δυτικό κόσμο. Η φιλοευρωπαϊκή πολιτική της χώρας ήταν αδιαμφισβήτητα ένα τεράστιο πλήγμα για τα συμφέροντα της Ρωσίας στην ευρύτερη περιοχή. Η Ουκρανία θα αποτελέσει την πρώτη χώρα της πρώην ΕΣΣΔ που επίσημα θα ξεκινήσει διαδικασίες ένταξης στην ευρωπαϊκή οικογένεια. Το ίδιο χρονικό διάστημα το ΝΑΤΟ προσπαθεί μετά από πολλά χρόνια να διευρυνθεί και να εντάξει στους κόλπους του πάλε ποτέ συμμάχους της Ρωσίας. Η δύση θεώρησε ότι το διάστημα αυτό που η Ρωσία ακόμα δεν είχε δείξει να ανακάμπτει από την οικονομική κρίση ήταν η ευκαιρία να την αποδυναμώσει πλήρως. Όμως ο Γιουσενκο δεν μπορούσε πλήρως να αποκοπεί από την Ρωσία για αυτό και δεν σταματούσε να υπενθυμίζει ότι η Ρωσία είναι στρατηγικός εταίρος της Ουκρανίας στην περιοχή. Από το 2004 όμως η οικονομική πορεία της χώρας θα καταγράψει καθοδική πορεία τέτοια που το 2014 ο Γιανουκοβιτς θα πρωτοστατήσει στο πολιτικό προσκήνιο. Ενώ ,λοιπόν, όλοι νόμιζαν ότι οι Ουκρανοί είχαν κάνει την επιλογή τους η ανάδειξη του Γιανουκοβιτς στην θέση του προέδρου θα καταδείξει μια στροφή 180 μοιρών της Ουκρανίας. Η Ρωσία δεν θα αργήσει να στηρίξει τον νέο πρόεδρο παρέχοντας δάνειο και μειώνοντας την τιμή του φυσικού αερίου ενώ το ίδιο διάστημα η ευρωπαϊκή ένωση είναι εγκλωβισμένη στην δικιά της οικονομική λαίλαπα. Το 2014 η κυβέρνηση θα ανακοινώσει την διακοπή των συνομιλιών με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τότε είναι που θα ξεκινήσουν όλα τα γεγονότα.

Η αλλαγή ,λοιπόν, του προσανατολισμού της χώρας και χωρίς να έχει αποκοπεί από την αμαξοστοιχία της Ρωσίας θα λέγαμε ήταν από τα βασικά λάθη που οδήγησαν στην προσάρτηση της Κριμαίας. Βεβαία κατ' εμάς λάθος αλλά να υπενθυμίσουμε ότι ο Γιανουκοβιτς είχε την ξεκάθαρη στήριξη του Κρεμλίνου όπως και εκείνος υποστήριζε την επάνοδο της Ουκρανίας και της Λευκορωσίας στην Μόσχα.

20 Η Πορτοκαλί Επανάσταση ήταν μια σειρά διαμαρτυριών και πολιτικών γεγονότων που έλαβαν χώρα στην Ουκρανία από τα τέλη Νοέμβριου 2004 ως τον Ιανουάριο του 2005, ως άμεσο επακόλουθο της επαναληπτικής διαδικασίας των προεδρικών εκλογών της Ουκρανίας του 2004. Οι διαμαρτυρίες πραγματοποιήθηκαν από οπαδούς της πλευράς του Βίκτορ Γιούσενκο, οι οποίοι υποστήριζαν πως οι εκλογές αμαυρώθηκαν από εκτεταμένη διαφθορά, εκφοβισμό ψηφοφόρων και άμεση εκλογική νοθεία από την πλευρά του Βίκτορ Γιανουκόβιτς. Ο χαρακτηρισμός «Πορτοκαλί» (Πομαρανचेва) οφείλεται στο χρώμα το οποίο υιοθέτησε το πολιτικό στρατόπεδο του Γιούσενκο, κατά τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας.

ΓΡΗΓΟΡΗ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΔΑΦΩΝ

Όπως στην αρχή του πονήματος περιγράψαμε, μετά τον Β' ΠΠ όλοι νομίζαμε ότι οι μεγάλες δυνάμεις είχαν γίνει οι γητευτές του πολέμου. Ποσό δε μάλλον μετά την πτώση της ΕΣΣΔ, η Αμερική φάνταζε σαν τον γίγαντα που δεν επρόκειτο να βρει όμοιο αντίπαλο.

Το ξεκίνημα της κρίσης όπως καταγράφεται από τους τότε αναλυτές φάνταζε σαν μια ακόμα εσωτερική εξέγερση σε μια ήδη ταλαιπωρημένη χώρα που αναζητούσε την ταυτότητα της. Την 21 Νοεμβρίου ο πρόεδρος της χώρας διακόπτει όλες τις ενταξιακές συνομιλίες με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ξεσπούν διαδηλώσεις, οι οποίες δεν λαμβάνουν μεγάλες διαστάσεις. Την 17 Δεκεμβρίου η Ρωσία δίνει δάνειο 15 δισεκατομμυρίων και μειώνει τις τιμές του φυσικού αερίου. Από τον Ιανουάριο του 2104 οι διαδηλώσεις θα λάβουν πιο έντονο χαρακτήρα ενώ η κυβέρνηση προσπαθεί να εξομαλύνει την κατάσταση δίνοντας αμνηστία στους διαδηλωτές που είχαν καταλάβει κυβερνητικά κτίρια. Οι διαδηλώσεις θα συνεχιστούν και ο Γιανουκοβιτς θα εγκαταλείψει την χώρα. Τον Φεβρουάριο καταγράφονται οι πιο αιματηρές συγκρούσεις όπου 88 άνθρωποι χάνουν την ζωή τους. Την 2 Μαρτίου ο νέος πρόεδρος της χώρας θα δηλώσει "Είμαστε στο χείλος της καταστροφής" και θα ζητήσει βοήθεια από τον προεδρο Πουτιν. Την 16 Μαρτίου δυο περιοχές της Ουκρανίας θα ανακηρυχτούν ανεξάρτητες και την 18 Μαρτίου επίσημα ο Πουτιν θα τις προσαρτήσει.

Όπως καταγράφηκαν και διαδραματίστηκαν τα γεγονότα στην πραγματικότητα δεν άφησαν κανένα περιθώριο κινήσεων σε κανέναν οργανισμό. Το ΝΑΤΟ, το οποίο μέχρι τότε φάνταζε σαν την υπερδύναμη του πλανήτη θα λέγαμε ότι έπαθε ένα τόσο γερό σοκ που αναγκάστηκε πολύ γρήγορα να αναδιοργανωθεί και να υιοθετήσει νέο δόγμα, όμως κατόπιν εορτής. Ομοίως και η ευρωπαϊκή ένωση δεν πρόλαβε να αντιδράσει παρά μόνο σπασμωδικά μετά την προσάρτηση της Κριμαίας να επιβάλει στην Ρωσία οικονομικές κυρώσεις που όπως αποδείχτηκε στο μέλλον με τις ενέργειες της πυροβολούσα τα πόδια της .

Εκτιμάται ότι λόγω της πολικής κατάστασης της Ρωσίας ο πρόεδρος έχει την δυνατότητα να κινητοποιεί πολύ γρήγορα των κρατικό μηχανισμό και να τον θέτει προς επίτευξη των τεθέντων ΑΝΣΚ. Στον αντίποδα το δυτικό ευρωπαϊκό σύστημα εδραζόμενα σε δημοκρατικές και φιλελεύθερες βάσεις είναι κατά πολύ πιο δυσκίνητο

και αργό στην ενεργοποίηση και λήψη αποφάσεων. Όλα αυτά σαφέστατα η Ρωσική πλευρά τα είχε εντοπίσει και τα χρησιμοποίησε υπέρ της.

ΣΩΣΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ

Όπως έχει καταγράψει σε όλα τα μέσα ο Πρόεδρος της Ρωσίας την 22-23 Φεβρουαρίου συγκάλεσε υπουργικό συμβούλιο όπου διemήνυσε ότι η μητέρα Ρωσία κάτι έπρεπε να κάνει, για να προστατέψει τους πολίτες της στην Ουκρανία. Αν κάποιος που έχει στοιχειώδης γνώσεις σχεδίασης και αποτίμησης των γεγονότων που έλαβαν χώρα στην Ουκρανία πιστέψει ότι πράγματι η Ρωσία τότε αποφάσισε και ξεκίνησε να εμπλέκεται στην Ουκρανία ,τότε το λιγότερο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί θα ήταν αφελής.

Την 20η Φεβρουαρίου όταν τα επεισόδια στην πλατεία Μαινταν πήραν μεγάλη έκταση οι Ουκρανικές αλλά και οι Ρωσικές²¹ δυνάμεις τέθηκαν σε κατάσταση συναγερμού. Οι Ρωσικές επιχειρήσεις ξεκίνησαν την 22-23 Φεβρουαρίου όταν έκαναν την εμφάνιση τους Ρωσικές Ειδικές Δυνάμεις (Spetsnaz). Την 24 Φεβρουαρίου στην Σεβαστούπολη τοποθετείται Ρώσος δήμαρχος και τότε κάνουν την εμφάνιση τους ρωσικά τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού όποτε πλέον η Ρωσία δείχνει την εμπλοκή της στα γεγονότα. Την 25 Φεβρουαρίου ρωσικό πλοίο μεταφέρει περί τους 200 στρατιώτες στη Σεβαστούπολη. Εικάζεται ότι ήταν το Τακτικό στρατηγείο ειδικών δυνάμεων αυτό το οποίο αναπτύχτηκε στην περιοχή.

Την 26 Φεβρουαρίου ο Πουτιν διατάζει την διεξαγωγή άσκησης ετοιμότητας μεγάλης κλίμακας στα σύνορα με την Ουκρανία. Η διεξαγωγή τέτοιων ασκήσεων δεν ήταν κάτι ασυνήθιστο για την Ρωσία αλλά ούτε και για τον Ρώσο υπουργό άμυνας Σεργκεϊ Σογκουι. Στην περίπτωση όμως αυτή η προαναφερθείσα άσκηση χρησιμοποιήθηκε ως αντιπερισπασμός για την κάλυψη των γεγονότων στην Ουκρανία.

Σταδιακά έκτατε κάνουν την εμφάνιση τους ειδικές δυνάμεις της Ρωσίας χωρίς διακριτικά και καταλαμβάνουν στόχους υψηλής αξίας, με σκοπό να θέσουν υπό έλεγχο την περιοχή. Την 28 Φεβρουαρίου Ρωσικά ελικόπτερα δρουν στον εναέριο χώρο της Ουκρανίας, για να υποστηρίξουν τις Ρωσικές δυνάμεις στο έδαφος.

21 Οι Ρωσία διατηρούσε στρατιωτικές δυνάμεις στην Σεβαστούπολη ως μέρος τους Στόλου της μαύρης Θάλασσας.

Συνοψίζοντας, οι Ρωσικές δυνάμεις αν και ήταν κατά πολύ λιγότερες από τις Ουκρανικές, μέσα από ένα σωστό επιχειρησιακό σχεδιασμό κατάφεραν να δράσουν και να πετύχουν τους αντικειμενικούς τους σκοπούς. Η κατάληψη και αποδυνάμωση των στρατιωτικών βάσεων έγινε σε μικρό χρονικό διάστημα και χωρίς την διεξαγωγή ενόπλων επιχειρήσεων. Οι Ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις υπό την ψυχολογική πίεση και μέσα από τις πληροφοριακές επιχειρήσεις έχασαν τον αποτελεσματικό έλεγχο και τη διοίκηση των δυνάμεων τους, γεγονός που οδήγησε στην κατάρρευση τους.

Ένα πολύ καλά ,λοιπόν, σχεδιασμένο και εκτελεσμένο επιχειρησιακό σχέδιο, το οποίο οδήγησε στην υλοποίηση όχι μόνο των στρατιωτικών στρατηγικών αντικειμενικών σκοπών αλλά και στην υλοποίηση των πολιτικών αντικειμενικών σκοπών. Θα λέγαμε ότι στην περίπτωση αυτή υλοποιήθηκε κατά γράμμα αυτό που ο Κλαουζεβιτς προείπε ότι δηλαδή ο πόλεμος είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Προκειμένου μια δύναμη να προβει σε μια τόσο σοβαρή επιχείρηση που διακυβεύεται το κύρος της ειδικά στην μεταψυχροπολεμική εποχή θα πρέπει να έχουν υλοποιηθεί όλες εκείνες οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για την σωστή υλοποίηση του σχεδιασμού.

Σαφέστατα σε μια πολεμική υβριδική επιχείρηση μεγάλο ρόλο διαδραματίζουν όπως διαπιστώσαμε λοιπά μη πολεμικά μέσα .Όμως το ουσιώδες συστατικό είναι η σκληρή ισχύς που εκφράζεται από τις ένοπλες δυνάμεις. Το ρωσικό Στρατιωτικό Δόγμα αναθεωρήθηκε το 2010, περιγράφοντας τον σύγχρονο πόλεμο ως την «ενοποιημένη χρήση στρατιωτικών δυνάμεων και πόρων μη στρατιωτικής φύσεως» και αποδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην «προγενέστερη εκτέλεση μέτρων πληροφοριακού πολέμου για την επίτευξη πολιτικών στόχων χωρίς τη χρήση στρατιωτικών μέσων με σκοπό τη δημιουργία μιας ευνοϊκής κατάστασης στην παγκόσμια κοινή γνώμη για τη βέλτιστη αξιοποίηση των στρατιωτικών μέσων».

Σε τακτικό επίπεδο η Ρωσία αναβάθμισε τις ικανότητές της στον συμβατικό πόλεμο ελιγμών – κάτι που ξεκίνησε μετά τις εμπλοκές στον Καύκασο. Πρώτον, προχώρησε σε μια εκτενή αναδιοργάνωση με σκοπό να αλλάξει την σοβιετική νοοτροπία χρήσης του στρατού ως βιομηχανικό προϊόν, με προσωπικό και υλικό σε

γιγάντια μάζα, φτηνών και άκρως αναλώσιμων. Οι Ρωσικές Ένοπλες Δυνάμεις άρχισαν να τακτοποιούν τα του οίκου τους, εφαρμόζοντας ΝΑΤΟικά πρότυπα προσαρμοσμένα στις δικές τους, ιδιαίτερες ανάγκες.

Πρωταρχικό ρόλο στον Υβριδικό Πόλεμο στο πεδίο της μάχης έπαιξαν οι ρωσικές δυνάμεις ειδικών επιχειρήσεων, γνωστές ως Σπετσνάζ (σύμπτυξη του spetsialnoe naznachenie, ειδικών εφαρμογών). Οι δυνάμεις αυτές διαθέτουν τμήματα με διαφορετική αποστολή, ανάλογα τον Κλάδο προέλευσης, και είναι χωρισμένες σε δυνάμεις με διαφορετική συγκρότηση. Στο σκέλος αυτό την τελευταία πενταετία σημειώθηκαν πάρα πολύ μεγάλες αλλαγές προκειμένου η Ρωσία να έχει εξελιγμένες, εκπαιδευμένες και ετοιμοπόλεμες ειδικές δυνάμεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «ΣΤ»: ΥΒΡΙΔΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΓΕΝΙΚΑ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα διαπραγματευτούμε τις απειλές, οι οποίες μπορούν να αναδυθούν στην Ελλάδα ως υβριδικές. Τόσο τα κράτη όσο και οι μη κρατικοί δρώντες μπορούν να διεξάγουν υβριδικούς πολέμους και είναι ικανοί να ενσωματώσουν διαφορετικές πτυχές του πολέμου, έχοντας επίσης την ικανότητα εφαρμογής συμβατικών δυνατοτήτων, ασύμμετρων τακτικών και σχηματισμών, τρομοκρατικών και εγκληματικών πράξεων ταυτόχρονα και σε όλα τα επίπεδα του.

Στη σκιαγράφηση των μεθόδων που χρησιμοποίησε η Ρωσία στην προσάρτηση της Κριμαίας, διαπιστώσαμε ότι πραγματοποιήθηκαν καλυμμένες επιχειρήσεις σε συνδυασμό με δράση ενόπλων τμημάτων. Η διαδικασία όμως -όπως εφαρμόστηκε, οδήγησε σε μια σταδιακή κλιμάκωση των μέσων και των μεθόδων ξεκινώντας με

- Φάση 1^η :Καλυμμένες Επιχειρήσεις
- Φάση 2^η :Καλυμμένες Επιχειρήσεις με την χρήση βίας και
- Φάση 3^η :Καλυμμένες επιχειρήσεις με τη χρήση βίας συνδυάζοντας κλασική πολεμική σύγκρουση με καλυμμένες επιχειρήσεις.

Οι τρεις αυτές φάσεις θα αποτελέσουν και για μας στην συνέχεια τον φάρο για την διερεύνηση των υβριδικών απειλών στο Ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Πριν ξεκινήσουμε να αναζητούμε τα σενάρια υβριδικών απειλών σύμφωνα με τους πυλώνες που προδιαγράψαμε, θα σκιαγραφήσουμε γεωγραφικά το ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον, για να διαπιστώσουμε ποια κράτη έχουν τα μέσα και τις δυνατότητες να υλοποιήσουν υβριδικές απειλές.

ΑΛΒΑΝΙΑ

Οι Βαλκανικοί πόλεμοι (1912-1913) διαμόρφωσαν μια νέα πραγματικότητα. Η συγκρότηση του αλβανικού κράτους αποτελεί, όπως είναι ευνόητο, θεμέλιο λίθο στις διακρατικές σχέσεις Ελλάδας και Αλβανίας. Κατά την πρώτη περίοδο τα σημαντικότερα προβλήματα στις διακρατικές σχέσεις που υπήρξαν, ήταν:

- α. η χάραξη των συνόρων
- β. τα δικαιώματα της υπό συγκρότηση ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία
- γ. η ίδρυση της αλβανικής ορθόδοξης Εκκλησίας και
- δ. το ζήτημα των Τσάμηδων

Οι σοβαρές διαφορές που χωρίζουν την Ελλάδα με την Αλβανία δεν έχουν «γεφυρωθεί», απλά έχουν ξεχαστεί ή παραγκωνιστεί, επειδή η Ελληνική Κυβέρνηση έχει επικεντρώσει τις προσπάθειές της στην αντιμετώπιση της μείζονος οικονομικής κρίσης. Αυτό όμως δεν αναιρεί το γεγονός ότι υφίστανται σοβαρές εκκρεμότητες στο μέτωπο των Εθνικών μας Θεμάτων. Η μετάθεση σε βάθος χρόνου της αντιμετώπισης σοβαρών πολιτικό-διπλωματικών προβλημάτων όχι μόνο δεν συνιστά λύση αλλά -στις περισσότερες περιπτώσεις, τα χρονίζοντα προβλήματα επιδεινώνονται και τελικά προκύπτουν επώδυνες λύσεις για τα Εθνικά μας συμφέροντα.

Η Αλβανία, γεωπολιτικά, πλουτοπαραγωγικά και επενδυτικά, είναι χρήσιμη ως σύμμαχος, κάτι που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση και την προσέγγιση που είχε από τις μετέπειτα ελληνικές κυβερνήσεις αλλά και από την Τουρκία, η οποία αποσκοπεί στο να αποκτήσει έναν σύμμαχο στα Βαλκάνια και στην Ευρώπη. Και έχει ποντάρει στην Αλβανία γι' αυτό. Ήδη από την ελληνοαλβανική κρίση του '94, ο Ντεμιρέλ υποστήριξε την αντιπαράθεση του Σαλί Μπερίσα με την Ελλάδα διαβεβαιώνοντάς τον για την υποστήριξή του. Παραδόξως είναι μια χώρα που όλοι τη θέλουν για στρατηγικό εταίρο, αλλά παράλληλα την υποτιμούν και της φέρονται με αλαζονεία.

Η επιρροή και η καθοδήγηση της Τουρκίας στη γείτονα χώρα είναι εμφανής σε ορισμένα ζητήματα, όπως η ακύρωση της συμφωνίας Αλβανίας-Ελλάδας για την οριοθέτηση χωρικών υδάτων το 2010.

Η Τουρκία γνωρίζει καλά πώς να παίζει το χαρτί της χειραγώγησης των μουσουλμανικών μειονοτήτων, τόσο εδώ όσο και στην Αλβανία. Από την πλευρά της η Ελλάδα, παρά τις ψυχρές διπλωματικές σχέσεις που διατηρεί, υποστήριξε ένθερμα την υποψηφιότητα της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ποντάροντας τυπικά στην πολιτική της ενσωμάτωσης και όχι αυτήν της απομόνωσης. Άλλωστε και οι δυο χώρες είναι κράτη-μέλη πολλών διεθνών οργανισμών, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και

το NATO. Το μόνο σίγουρο είναι πως σε αυτήν τη φάση, αλλά και στο παρελθόν, κανένας δεν θα ήθελε έναν συμμαχικό άξονα Τουρκίας-Αλβανίας στα Βαλκάνια, πόσο μάλλον η Ελλάδα. Μια κυβέρνηση που θα συνεργαζόταν με τον Ερντογάν, δεν θα μπορούσε να προσφέρει τίποτα καλό, ούτε στον λαό, ούτε στους γείτονές της. Η Αλβανία δε, δεν θα διακινδύνευε την ένταξή της στην Ευρώπη με μια φανερή συμμαχία με την Τουρκία.

Στον οικονομικό τομέα η Τουρκία αποτελεί βασικό οικονομικό εταίρο της Αλβανίας. Ήδη από το 1992 τουρκικές χρηματοδοτήσεις κατέκλυσαν την Αλβανία σε μία προσπάθεια να ανταγωνιστούν την ελληνική οικονομική και επενδυτική παρουσία. Με την άνοδο όμως του AKP το 2003 και την σταδιακή βελτίωση της τουρκικής οικονομίας, η τουρκική πλευρά επέστρεψε πιο δυναμική. Τουρκικές εταιρείες έχουν επενδύσει σε στρατηγικής σημασίας τομείς της αλβανικής οικονομίας (υποδομές, ενέργεια, αεροδρόμια). Ταυτόχρονα, οι εμπορικές σχέσεις είναι πολύ καλές ιδίως από το 2010 και έπειτα. Το 2012 η Αλβανία απορροφούσε τουρκικές εξαγωγές σε πολύ μεγάλο βαθμό. Μέχρι και το 2013 1,5 δις δολάρια είχαν επενδυθεί από Τούρκους στην Αλβανία. Επιπλέον, οι τουρκικές αερογραμμές (Turkish Airlines) επρόκειτο να αναλάβουν την ανασύσταση των αλβανικών αερογραμμών. Τον Ιούλιο του 2017 ο Έντι Ράμα συναντήθηκε στο αεροδρόμιο «Ατατούρκ» της Κωνσταντινούπολης με τον Διευθυντή της Turkish Airlines Ιλκέρ Αϊτσι και η συνάντηση αυτή επιβεβαίωσε την τουρκική υποστήριξη στην πρωτοβουλία της αλβανικής κυβέρνησης.

Η τουρκική αρωγή προς τα Τίρανα είναι εμφανής και στον διπλωματικό τομέα. Η Άγκυρα ενίσχυσε την αλβανική υποψηφιότητα στον Οργανισμό Συνεργασίας Κρατών της Μαύρης Θάλασσας το 1992 και στα μέσα της δεκαετίας του 1990 στον Οργανισμό Ισλαμικής Συνδιάσκεψης. Με την άνοδο του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και την προβολή του νεο-οθωμανισμού, οι αλβανο-τουρκικές διπλωματικές σχέσεις ενισχύθηκαν παρά τις κάποιες κρίσεις. Σημαντική ήταν η τουρκική υποστήριξη και συμβολή για την είσοδο της Αλβανίας στο NATO. Το πόσο ουσιαστική είναι η γεωπολιτική σημασία της Αλβανίας για την Τουρκία το αποτυπώνει ο Αχμέτ Νταβούτογλου όταν υποστηρίζει ότι για να λάβει ηγετική θέση η Τουρκία, δύο λαούς είναι καλό να προσεγγίσει: τους Βόσνιους και τους Αλβανούς. Μάλιστα, η Αλβανία θεωρείται ως εξισορροπητικός παράγοντας για την τουρκική εξωτερική πολιτική στην βαλκανική χερσόνησο.

Τέλος, στο στρατιωτικό τομέα οι σχέσεις μπορούν να χαρακτηριστούν άριστες. Ευθύς αμέσως με την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος, η τουρκική πλευρά

έσπευσε να βοηθήσει στην αναδιοργάνωση του αλβανικού στρατού. Το 1992 τα δύο κράτη υπόγραψαν μία συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας που είχε ως στόχο την εκπαίδευση του αλβανικού στρατιωτικού προσωπικού, τον εφοδιασμό του αλβανικού στρατού με τουρκικά οπλικά συστήματα και την διεξαγωγή κοινών ασκήσεων. Ένα ακόμα στοιχείο της ανωτέρω συμφωνίας είναι και το ότι δόθηκε η δυνατότητα σε τουρκικές εταιρείες να επιδιορθώσουν την βάση Πασά Λιμάν του αλβανικού ναυτικού στην επαρχία του Βλόρε. Σαν αντάλλαγμα, οι Τουρκικές Ένοπλες Δυνάμεις μπορούν να την χρησιμοποιήσουν για δικούς τους λόγους. Προκειμένου να ενισχυθεί η τουρκική στρατιωτική παρουσία ,ένα τουρκικό πολεμικό πλοίο αφίχθη στο λιμάνι του Δυρραχίου. Έκτοτε και με την είσοδο της χώρας στο ΝΑΤΟ, η Τουρκία εκπαιδεύει τους Αλβανούς στρατιώτες, συνδράμει στον εκσυγχρονισμό του αλβανικού στρατού και στη διεξαγωγή στρατιωτικών γυμνασίων.

Την τρέχουσα περίοδο η οικονομική κατάσταση της χώρας είναι πολύ χειρότερη από την Ελλάδα, με αποτέλεσμα να διαθέτει απαρχαιωμένες ένοπλες δυνάμεις. Εκτίμηση είναι ότι με τα μέσα που διαθέτει δεν μπορεί να διεξάγει αυτόνομο υβριδικό πόλεμο έναντι της Ελλάδας, όμως με την ιδέα της "μεγάλης" Αλβανίας και ενισχύοντας τον αλυτρωτισμό της, δύναται να εκτελέσει με την βοήθεια της Τουρκίας μικρής κλίμακας υβριδικό πόλεμο, όχι με σκοπό την προσάρτηση εδαφών αλλά με σκοπό την αποσταθεροποίηση της πολιτικής κατάστασης της Χώρας και την υποβοήθηση της Τουρκίας στα διμερή προβλήματα με την Ελλάδα. Ενδεικτικό των παραπάνω είναι το τελευταίο διάστημα η εμφανής αλλαγή πολιτικής της κυβέρνησης Ράμα²² η οποία στρέφεται ολοφάνερα κατά της Ελλάδας προσπαθώντας με δηλώσεις να σύρει την Ελλάδα σε έναν διεθνή διπλωματικό διασυρμό και να στηρίξει την Τουρκία έμμεσα.

Π.Γ.Δ.Μ.

Το 1990 η Γιουγκοσλαβία εισήλθε στην τελική αποσύνθεσή της. Οι πέντε από τις έξι ομόσπονδες «Δημοκρατίες» της, πλην της Σερβίας, προχωρούσαν ραγδαία στην αυτονόμησή τους από τους θεσμούς της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας η οποία είχε πλέον καταστεί άχρηστη για τη Δύση, επειδή τα κομμουνιστικά καθεστώτα κατέρρεαν στη Σοβιετική Ένωση και σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες του Συμφώνου Βαρσοβίας (Μερτζιος 2012)

²² Σε ομιλία του στη συνάντηση των Αλβανών διπλωμάτων και εκπροσώπων της αλβανικής διασποράς, ο Ράμα δήλωσε προκλητικά πως: «Η Αλβανία έχει κακομάθει την Ελλάδα και πλέον δεν θα σιωπήσει στα ιστορικά ζητήματα μεταξύ των δυο χωρών».

Η ηγεσία του Ν. Γκρούεφσκι είχε ανοίξει πολλαπλά μέτωπα στο εσωτερικό της χώρας. Ο εθνικιστικός παροξυσμός του αποδείχτηκε ατελέσφορος και επέτεινε την απομόνωση και την παρακμή της ΠΓΔΜ. Ο απολογισμός για την ΠΓΔΜ, από την ανεξαρτησία το 1991 μέχρι και σήμερα, είναι απογοητευτικός σε όλα τα επίπεδα, ιδιαίτερα στην οικονομία. Τα πιο δυναμικά στρώματα της σλαβομακεδονικής κοινωνίας συνειδητοποιούν ότι η χώρα χρειάζεται ριζική αλλαγή πορείας. Είναι κοινή η πεποίθηση τους ότι αυτή η αλλαγή περνάει μέσα από έναν έντιμο συμβιβασμό με την Ελλάδα. Ο συμβιβασμός αυτός οφείλει να αναγνωρίζει και να σέβεται τις ελληνικές ευαισθησίες χωρίς να υπονομεύει την εύθραυστη εθνοτική συγκρότηση της ΠΓΔΜ. (Δημήτρης ΚΑΙΡΙΔΗΣ,2018)

Μετά από στασιμότητα πολλών χρόνων, το θέμα της διαφοράς για το όνομα φαίνεται να ξανανοίγει. Ο καταλύτης ήταν η κυβερνητική αλλαγή στην ΠΓΔΜ με την έλευση στην εξουσία του Σοσιαλδημοκράτη Ζάεβ, που δείχνει αποφασισμένος να επιδιώξει την επίλυση ώστε η χώρα του να μπορέσει να προχωρήσει στους ευρω-ατλαντικούς θεσμούς. Αλλά και η Αθήνα δηλώνει έτοιμη για μια λύση που θα κλείσει την «αιμορραγία» πολιτικού κεφαλαίου που το ονοματολογικό έχει για χρόνια προκαλέσει στην ελληνική διπλωματία. (Μαριλένα ΚΟΠΠΑ,2018)

Η κινητικότητα και η διάθεση, τουλάχιστον σε επίπεδο δηλώσεων, από τα Σκόπια για επίλυση της διαφοράς του ονόματος με την Ελλάδα οφείλεται σε σειρά λόγων. Ο πρώτος είναι η δεινή οικονομική κατάσταση της χώρας, σε συνδυασμό με την αδυναμία άντλησης μεγαλύτερης οικονομικής βοήθειας από την ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Ο δεύτερος είναι ότι η πολιτική Γκρούεφσκι αποδείχθηκε αδιέξοδη, παρά το ότι πέρασαν αρκετά χρόνια μετά το βέτο της Ελλάδας στο Βουκουρέστι (2008). Οι δύο αυτοί λόγοι δημιούργησαν τον τρίτο, δηλαδή να καταστεί ο δυτικός προσανατολισμός της χώρας πρόσταγμα στην πολιτική του Ζάεφ και του κόμματός του. Τούτο επέτρεψε και την προσέγγιση με τα Αλβανικά κόμματα, τα οποία είχαν ήδη μία δυτικόστροφη ατζέντα, και ενδιαφέρονται πολύ περισσότερο για την ισονομία και ευημερία των πολιτών, παρά για την ονομασία. Ασφαλώς, τέλος, υπάρχει και το ενδιαφέρον της ΕΕ και των ΗΠΑ που έβλεπαν τον Γκρούεφσκι να διολισθαίνει σε αντιδημοκρατικές επιλογές στο εσωτερικό, και στην αλλαγή του βασικού προσανατολισμού της χώρας στο εξωτερικό. (Ηλίας Κουσκουβέλης 2018).

Το αλβανικό DUI του Αλί Αχμέτι πιέζει για ένταξη στην Ατλαντική Συμμαχία δημιουργώντας σημεία τριβής σε πολιτικό επίπεδο και επίπεδο συνεργασίας ανάμεσα στις δύο πολιτικές συνιστώσες της χώρας. Η κριτική του κυβερνώντος κόμματος επικεντρώνεται στο γεγονός ότι ο Α. Αχμέτι δείχνει να υποτιμά τη σημασία του ονόματος της χώρας αποδίδοντας σημασία στην ένταξη αυτή καθ' εαυτή. Η επιλογή αυτή καταδεικνύει πρώτον μια διάσταση απόψεων, όσον αφορά τις προτεραιότητες των δύο κυβερνητικών εταίρων και δεύτερον την επιλογή τού να θεμελιώσει την πολιτική του, χωρίς υποχωρήσεις έναντι της Ελλάδας. Μάλιστα, στην ανακοίνωση του κυβερνώντος κόμματος δηλώνει ανυποχώρητος από τις θέσεις του και θετικός για την ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ μόνο υπό τις προϋποθέσεις που έχει θέσει. Η διαφοροποίηση των δύο εταίρων αποδομεί στο εσωτερικό και στο εξωτερικό τον κοινό κυβερνητικό άξονα και δημιουργεί ένα νεφέλωμα εθνικής στρατηγικής.

Μετά όμως τις τελευταίες εξελίξεις και την σύνοδο των Πρεσπών το εσωτερικό της χώρας έγινε ακόμα πιο ασταθές. Πλέον η Σκοπιανή πλευρά θα πρέπει να πορευτεί σε έναν και μοναδικό δρόμο και να εφαρμόσει αυτά που επιβάλλουν η συνθήκη που υπέγραψε. Φυσικά είναι αδιαμφισβήτητο ότι γρήγορα το ΝΑΤΟ αλλά και μεγάλες ευρωπαϊκές και μη δυνάμεις έδειξαν την συμπάθεια τους στην επίτευξη μιας κοινής συμφωνίας με την Ελλάδα. Η χώρα πλέον τάσσεται χωρίς περιορισμούς υπέρ μιας φίλο ευρωπαϊκής πορείας και υπέρ της Αμερικής.

Η ΠΓΔΜ διαθέτει λίγες άλλα καλά οργανωμένες ένοπλες δυνάμεις. Από το 2005, ο στρατός αποτελείται εξ ολοκλήρου από επαγγελματίες και εθελοντές στρατιώτες. Έχοντας συμμετάσχει σε πολλές ειρηνευτικές αποστολές έχει οργανωθεί και εκπαιδευτεί σε ΝΑΤΟικά πρότυπα. Εκτιμάται ότι έχει την δυνατότητα διεξαγωγής μικρής κλίμακας επιχειρήσεων και αντιμετώπισης εθνικών απειλών στο εσωτερικό της χώρας.

Η ΠΓΔΜ σήμερα βλέποντας τα διασπαστικά κινήματα που δρουν στο εσωτερικό της χώρας και φοβούμενη τυχόν διχοτόμηση της, τείνει να κάνει μια αλλαγή πολιτικής ως προς την ονομασία της και ανεύρεση βιώσιμης λύσης με την Ελλάδα. Στόχος της είναι η είσοδο της χώρας στο ΝΑΤΟ και στη συνέχεια στην ευρωπαϊκή Ένωση. Εκτιμάται ότι έχει την δυνατότητα διεξαγωγής μόνο μικρής κλίμακας επιχειρήσεων και αντιμετώπισης εθνικών απειλών στο εσωτερικό της χώρας και όχι υβριδικού πολέμου.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970 η Τουρκία εγκαινίασε μια συστηματική πολιτική αμφισβητήσεων και διεκδικήσεων σε βάρος της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας. Σκοπός αυτής της τουρκικής πολιτικής έναντι της Ελλάδας ήταν και είναι η μεταβολή του εδαφικού status quo, που προβλέπεται σε διεθνείς συνθήκες, με κεντρικό άξονα τη Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης, καθώς και του νομικού καθεστώτος στο θαλάσσιο και εναέριο χώρο που πηγάζει από το διεθνές δίκαιο και δη το δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS).

Η έναρξη της πολιτικής αυτής, η οποία άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο έντασης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, που διαρκεί μέχρι σήμερα, σηματοδοτείται από την εμφάνιση των πρώτων διεκδικήσεων σε βάρος της ελληνικής υφαλοκρηπίδας το 1973 και της πρώτης αμφισβήτησης του εύρους του ελληνικού εθνικού εναερίου χώρου το 1975.

Η τουρκική αυτή πολιτική κατά της Ελλάδας συνέπεσε με την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο και την κατοχή του βόρειου τμήματός της (Ιούλιος 1974), που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, με καθοριστικές επιπτώσεις στις σχέσεις των δύο χωρών και στην επαύξηση της έντασης.

Έκτοτε, η Τουρκία άρχισε να πλέκει έναν καμβά συνεχώς αυξανόμενων αμφισβητήσεων και διεκδικήσεων που έφεραν τις δύο χώρες ακόμη και στο χείλος ένοπλης σύγκρουσης (κρίση Μαρτίου 1987 και κρίση Ιμίων Ιανουάριος 1996).

Στρατηγικός αντικειμενικός σκοπός της Τουρκίας, είναι η παραίτηση της ελληνικής πλευράς από τα κυριαρχικά δικαιώματα της στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. Αν κρίνουμε δε από τις έως τώρα συμπεριφορές της Άγκυρας, καθίσταται σαφές ότι όλες οι ενέργειες της είναι συντονισμένες και καθοδηγούμενες από την πολιτική ηγεσία της χώρας, ενώ οποιαδήποτε σκέψη για δήθεν πιέσεις των Τούρκων στρατιωτικών προς τους πολιτικούς δεν στηρίζεται σε καμία λογική βάση.

Η πολιτική της Τουρκίας προβλέπει την εμμονή στο casus belli, για να χρησιμοποιηθεί αυτό ως επιχείρημα νομιμοποίησης μιας ενδεχόμενης τουρκικής επιθετικής ενέργειας. Επικεντρώνεται σε μια κλιμακούμενη ένταση στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο προκειμένου η Τουρκία να εξασφαλίσει είτε τη σύμφωνη γνώμη, είτε το συμβιβασμό της διεθνούς κοινότητας, στην οποία θα δοθεί η εντύπωση του νομίμου των διεκδικήσεων της στην περιοχή.

Επιπρόσθετα, κρίνεται σκόπιμο να τονισθεί ιδιαίτερα το ενδεχόμενο διεξαγωγής ψυχολογικού πολέμου τύπου προπαγάνδας, ο οποίος διακρίνεται για τα επιθετικά του χαρακτηριστικά, πραγματοποιείται μόλις υπάρξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και επιδιώκει τον επηρεασμό της συμπεριφοράς των κοινωνικών ομάδων που είναι αμόρφωτες, άπορες και διακατέχονται από το συναίσθημα της αβεβαιότητας για το μέλλον, της απογοήτευσης, της αδικίας και του φόβου.

Συγκεκριμένα, θα επιχειρηθεί η διείσδυση ταραχοποιών στοιχείων στα κύματα των μεταναστών-προσφύγων που προωθούνται στην Ελλάδα, τα οποία θα επιδιώξουν την πρόκληση επεισοδίων που πιθανόν να λάβουν τη μορφή ασύμμετρης απειλής τόσο στα νησιά, όπου αυτοί φιλοξενούνται, όσο και στα πλοία που τους μεταφέρουν στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας.

Σημαντική είναι και η παρέμβαση και επιρροή που ασκεί το Τουρκικό κράτος στην μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης. Το Τουρκικό προξενείο της Κομοτηνής διαθέτει περί τους 2000 “υπαλλήλους”, οι οποίοι ασκούν πολυποικίλες δράσεις στο εσωτερικό της Ελλάδας. Σκοπός της Τουρκίας είναι να διατηρεί την μειονότητα κοντά στην “μητέρα πατρίδα”²³.

Επεκτείνοντας την επιρροή της στην περιοχή από το 2008, η Ziraat bank επέστρεψε στα ελληνικά εδάφη, ανοίγοντας αρχικά υποκατάστημα στην Κομοτηνή και στη συνέχεια στην Αθήνα. Η Τράπεζα δεν δίνει δάνεια μόνο στους αγρότες, αλλά σε όλους τους επιχειρηματίες της περιοχής της Θράκης. Όπως πριν από 94 χρόνια, η Ziraat bank ακολουθεί την ίδια τακτική. Δίνει με ευκολία δάνεια σε όσους υποθηκεύουν την ακίνητη περιουσία τους. Σήμερα προσπαθεί να αυξήσει το χαρτοφυλάκιο ακινήτων της, βάζοντας χέρι στα ακίνητα της Θράκης στην περίπτωση που δεν αποπληρωθούν τα δάνεια.

Η Τουρκία διαχρονικά αποτελεί για την Ελλάδα την σοβαρότερη διακρατική απειλή. Εφαρμόζοντας με ακρίβεια την υψηλή στρατηγική που περιγράφει στο βιβλίο του ο “Δάσκαλος”²⁴ επιδιώκει να παρουσιάζεται ως προστάτης των μουσουλμανικών

23 Η παραπάνω φράση αποτελεί μέρος των δηλώσεων του Τούρκου αντιπρόεδρου Χακάν Τσαβούσογλου κατά την επίσκεψη του στην γενέτειρα του την Κομοτηνή στις 3/11/17.

24 Ο Αχμετ Νταβούτογλου απολαμβάνοντας την αναγνώριση και εμπιστοσύνη του πρωθυπουργού Ερντογάν και του Υπουργού Γκιουλ, ώστε αμφότεροι τον αποκαλούν Hoja (δάσκαλο)

μειονοτήτων στην ευρύτερη Βαλκανική περιοχή.²⁵ Διαθέτει ισχυρές και σύγχρονες ένοπλες δυνάμεις, οι οποίες όμως μετά από το πραξικόπημα του 2016 βρίσκονται σε φάση αναδιοργάνωσης.

Εφαρμόζει μια σταθερή στοχευμένη εξωτερική πολιτική που κάθε άλλο παρά προσβλέπει στην τακτική των μηδενικών προβλημάτων. Στρατηγικός στόχος είναι να πιστοποιήσει στην διεθνή κοινότητα την νομιμοποίηση επέμβασης σε Ελληνικά εδάφη. Εκτιμάται ότι με τα μέσα που διαθέτει, δύναται να εκτελέσει υβριδικό πόλεμο είτε στην περιοχή της Θράκης, κάνοντας χρήση της μουσουλμανικής μειονότητας, είτε στα νησιά του Αιγαίου κάνοντας χρήση των παράνομων μεταναστών και τυχόν μαχητών του ISIS και τέλος από την Αλβανία εκμεταλλευόμενη τις άριστες σχέσεις που έχουν σε όλα τα επίπεδα και των δυνάμεων που διατηρεί εκεί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την γεωγραφική αναζήτηση που πραγματοποιήσαμε διαπιστώσαμε ότι η Ελλάδα βρίσκεται μεταξύ κρατικών δρώντων που έχουν από μικρή έως μεγάλη ικανότητα διεξαγωγής υβριδικού πολέμου. Κυριότερος εξ αυτών είναι η Τουρκία, η οποία με την ηγεσία του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ενδυναμώνει όλους τους πυλώνες ισχύος. Κάποιος θα μπορούσε να πει ότι το συμπέρασμα στο οποίο οδηγηθήκαμε δεν είναι κάτι πρωτόκουστο ή δεν τον ξενίζει αφού διαχρονικά η Τουρκία αποτελεί την υπ' αριθμό ένα απειλή για την Ελλάδα. Αν προσεγγίσουμε το θέμα έτσι απλουστευτικά, κινδυνεύουμε να αποδομήσουμε την υβριδική προσέγγιση.

25 Η ευρύτερη γεωγραφική αντίληψη του Νταβούτογλου για τον ρόλο της Τουρκίας της προσδίδει και δικαίωμα εκπροσωπήσεως αν όχι και προστάτη των μουσουλμάνων, όλων των Βαλκανίων. Γράφει λοιπόν στο βιβλίο του : «Το θεμέλιο της πολιτικής επιρροής της Τουρκίας στα Βαλκάνια είναι οι μουσουλμανικοί πληθυσμοί. Σημαντικά στοιχεία της βαλκανικής πολιτικής της Τουρκίας είναι οι μουσουλμανικές μειονότητες στη Βουλγαρία, στην Ελλάδα, στη Μακεδονία, στο Σαντζάκ, στο Κόσοβο και στη Ρουμανία.

Οι δύο βραχυπρόθεσμοι και μεσοπρόθεσμοι στόχοι της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής στα Βαλκάνια είναι η διαμόρφωση πλαισίου διεθνούς δικαίου για τη ασφάλεια εθνοτικών μειονοτήτων στην περιοχή.

Η Τουρκία θα πρέπει να έχει λοιπόν συνεχώς ως στόχο να εξασφαλίσει εγγυήσεις οι οποίες θα της δώσουν δικαίωμα επέμβασης σε υποθέσεις που αφορούν τις μουσουλμανικές μειονότητες στα Βαλκάνια .Ως ένα εντυπωσιακό παράδειγμα στην σύγχρονη εποχή ,η επέμβαση στην Κύπρο κατέστη δυνατόν να νομιμοποιηθεί, εντός ενός τέτοιου νομικού πλαισίου» (Στρατηγικό Βάθος σελ.122)

Το σημαντικότερο από τα εξαγόμενα συμπεράσματα είναι ότι η Τουρκία από το 1974 με την εισβολή στην Κύπρο, το Σισμίκ το 1987 και τα Ίμια το 1996 έχει παρακολουθήσει πλήρως την εξέλιξη του πολεμικού φαινομένου. Σήμερα, λοιπόν, έχει τη δυνατότητα να υιοθετήσει σύγχρονες τακτικές διαφοροποιούμενη σε σχέση με αυτά που προαναφέραμε. Το ερώτημα σε αυτό είναι η Ελλάδα ακολούθησε την ίδια εξέλιξη;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Ζ»: ΜΟΡΦΕΣ ΥΒΡΙΔΙΚΩΝ ΑΠΕΙΛΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Κινούμενοι στο κομβικότερο σημείο της ερευνητικής διαδικασίας και στηριζόμενοι στη γεωγραφική ανάλυση του ελληνικού επιχειρησιακού περιβάλλοντος, διαπιστώσαμε ότι η Τουρκία είναι το κράτος, το οποίο μπορεί να διεξάγει υβριδικό πόλεμο σε βάρος της Ελλάδας. Ιχνηλατώντας στα ελληνικά δρώμενα και κάνοντας χρήση του ρώσικου μοντέλου θα εξετάσουμε σενάρια υβριδικού πολέμου, στο παρόν και στο μέλλον, βασιζόμενοι στους τρεις προαναφερθέντες πυλώνες-φάσεις.

- Καλυμμένες Επιχειρήσεις, χωρίς χρήση βίας
- Καλυμμένες Επιχειρήσεις με χρήση βίας
- Καλυμμένες επιχειρήσεις με χρήση βίας και κλιμάκωση σε πολεμική σύγκρουση

Βέβαια, αναλύοντας τα παραπάνω σενάρια δε σημαίνει ότι το κάθε ένα θα εφαρμοστεί χωριστά από την Τουρκία.

ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ

Τις τελευταίες δεκαετίες λαμβάνει χώρα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας μια συνεχής σύγκρουση χαμηλής έντασης, στην οποία κυριαρχούν η πολιτική και η στρατιωτική πίεση, η κατασκοπεία, πληροφοριακές επιχειρήσεις και ο ψυχολογικός πόλεμος. Στην πραγματικότητα, η Τουρκική απειλή αποδεικνύεται ακόμα πιο σύνθετη καθώς περιλαμβάνει επιθέσεις κυβερνοπολέμου αλλά και ένα πλήθος δραστηριοτήτων ασύμβατου πολέμου. Μερικές απ'αυτές είναι ο τρόπος διαχείρισης της λαθρομετανάστευσης, η εμπλοκή παραστρατιωτικών οργανώσεων όπως αποδείχτηκε στην Σύρια αλλά και η διαχείριση του οργανωμένου εγκλήματος προς επίτευξη εθνικών σκοπών.

Η εν λόγω συστράτευση στα πλαίσια μιας σφαιρικής προσέγγισης τακτικών συμβατικού αλλά και μη συμβατικού πολέμου προσδίδει ξεκάθαρα στην Τουρκία

χαρακτηριστικά υβριδικής απειλής. Μια απειλή που η Ελλάδα καλείται σήμερα να αντιμετωπίσει καθημερινά.

Σε όλα τα παραπάνω έρχεται να προστεθεί και η αριστοτεχνική χρησιμοποίηση των μέσων ενημέρωσης και δικτύωσης για την διασπορά ψευδών ειδήσεων. Τον Ιανουάριο του 2017 η Τουρκία στέλνει στα Ίμια τον Τουρκικό στόλο με σκοπό να προλάβει μια πιθανή μετάβαση επισήμων πολιτικών προσώπων της Ελλάδας για την 21^η επέτειο από την πτώση του ελικοπτέρου και τον χαμό των τριών αξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού. Το παραπάνω γεγονός προβλήθηκε εκτεταμένα από τα μέσα με σκοπό, αφενός την τόνωση του ηθικού των Τούρκων που στο διάστημα εκείνο μέτραγαν απώλειες από την επιχείρηση στην Συρία “Ασπίδα του Ευφράτη” .αφετέρου δε να δείξουν στην Ελλάδα και στο NATO ότι είναι εκεί, έτοιμοι να υπερασπιστούν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα.

Στην περιοχή της Θράκης το Τουρκικό προξενείο ασκεί καθήκοντα υπουργείου. Η χορήγηση δανείων στην μουσουλμανική μειονότητα ,οι ενέργειες και η δύναμη του ψευδο-μουφτή ως ανώτατου τοπικού άρχοντα κάνοντας χρήση των ευεργετικών νόμων που έχει ψηφίσει η ελληνική βουλή, εδραιώνουν την παρουσία της Τουρκίας στην περιοχή.

Τέλος τα τελευταία χρόνια μετά τον απομονωτισμό της, η Αλβανία στην προσπάθεια της να διαδραματίσει ρόλο στη διεθνή σκηνή, αναζητώντας συμμάχους επέλεξε την πλευρά της Τουρκίας. Η Αλβανία πλέον των εθνικιστικών κομμάτων με τις όποιες αλυτρωτικές τάσεις τα διακρίνουν, μπλοκάρει επιπρόσθετα την όποια οριοθέτηση της ΑΟΖ στο Ιόνιο από την Ελλάδα. Όλα αυτά βέβαια εξυπηρετώντας τα ενεργειακά συμφέροντα της Τουρκίας.

Η Ελλάδα ,λοιπόν, σήμερα βιώνει καθημερινά έναν χαμηλής έντασης υβριδικό πόλεμο από την Τουρκία. Οι καλυμμένες επιχειρήσεις χωρίς χρήση βίας εκτιμάται ότι θα συνεχιστούν και όσο η Τουρκία αποκτάει εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα θα ενταθούν. Σκοπός η δημιουργία τετελεσμένων για την Τουρκία, τα οποία θα έχουν το νομικό υπόβαθρο νομιμοποίησης ,με το οποίο θα μπορέσει να πιστοποιήσει μια στρατιωτική επέμβαση. Επιπλέον, η διεθνής κοινή γνώμη, με την διασπορά ψευδών ειδήσεων από την Τουρκία αδυνατεί να κατανοήσει τους στρατηγικούς σκοπούς, καταφέροντας έτσι να δημιουργήσει και να διατηρήσει “γκρίζες ζώνες”.

ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η επόμενη μέρα του πραξικοπήματος βρήκε τις Τουρκικές ένοπλες δυνάμεις σε πλήρη αποδιοργάνωση, λόγω του πογκρόμ εκκαθαρίσεων. Μια από τις ενέργειες που πραγματοποίησε η κυβέρνηση της Τουρκίας, που δεν έτυχε της προσοχής που έπρεπε, ήταν η αναβάθμιση της τουρκικής Μυστικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (MIT) με την δημιουργία τμήματος ειδικών επιχειρήσεων. Η ενέργεια αυτή δείχνει την πρόθεση της Τουρκίας για ενίσχυση των συγκαλυμμένων επιχειρήσεων.

Τον Φεβρουάριο του 2012 αμέσως μετά το ξέσπασμα της αραβικής άνοιξης ιδρύεται στη Τουρκία η εταιρία SABAT. Σκοπός της εταιρίας είναι η παροχή στρατιωτικών συμβουλών και εκπαίδευσης. Ιδρυτής της εταιρίας είναι ο απόστρατος αξιωματικός του στρατού Αντνάν Τανριβερντί. Ο Τανριβερντί αποπέμφθηκε από το στράτευμα το 1996 καθώς κατηγορήθηκε ότι ασκούσε ακραία ισλαμική προπαγάνδα, η οποία ήταν αντίθετη με το κοσμικό κράτος. Η SADAT και ο ιδρυτής της είναι από τους πιο φανατικούς υποστηρικτές του Τουρκικού επεκτατισμού στο Αιγαίο και την Θράκη, θέτοντας υπό αμφισβήτηση τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας. Με την άνοδο του Ερντογάν στην εξουσία δρούσε στο παρασκήνιο ως βασικός συνεργάτης του Προέδρου. Μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα, ο Τούρκος πρόεδρος τον έχρισε επίσημα σύμβουλο του επί στρατιωτικών θεμάτων. Μέχρι σήμερα ο ιδιωτικός στρατός της SADAT συνεχίζει να υπάρχει, να δρα, να ενδυναμώνει την προεδρία του Ερντογάν και να διαφυλάττει τα κυριαρχικά δικαιώματα της Τουρκίας στην Συρία και όπου απαιτηθεί.

ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΛΥΜΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Αφού διαπιστώσαμε ότι η Τουρκία διαθέτει τα απαραίτητα μέσα για διεξαγωγή καλυμμένων επιχειρήσεων, θα πραγματοποιήσουμε μια εκτίμηση πως αυτά είναι δυνατόν να τα εφαρμόσει στο ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον στο παρόν και στο μέλλον και ποιοι θα είναι οι επιδιωκόμενοι αντικειμενικοί σκοποί.

- Υποκίνηση Μουσουλμανικής Μειονότητας

Το 1922 η Μουσουλμανική Μειονότητα της Θράκης αριθμούσε 86.000 άτομα. Η πλέον πρόσφατη απογραφή του 2011 κατέγραψε 103.000 περίπου άτομα, ποσοστό 31% του συνολικού πληθυσμού της Θράκης. Την μειονότητα απαρτίζουν τρεις

εθνοτικές ομάδες : 50 % είναι τουρκικής καταγωγής, 35% Πομάκοι και 15% Ρομά (Αθίγγανους τους αναφέρει το Υπ. Εξωτερικών). Κάθε μία από τις ομάδες αυτές διατηρεί την δική της γλώσσα και τις παραδόσεις της και για τον λόγο αυτό οι συντάκτες της Συνθήκης της Λωζάνης προσδιόρισαν τη μειονότητα ως θρησκευτική. (Δεμέτης 2014). Σίγουρα θα πει κάποιος ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Γεννηθήκαμε με τη μειονότητα στη Θράκη, ζούμε με αυτήν και είναι κάτι συνηθισμένο. Αυτό που θα μας κάνει να αλλάξουμε άποψη είναι τα τρία παρακάτω θέματα.

Το πρώτο αφορά τη σημαία της Δυτικής Θράκης όπως λέγεται. Με τη λέξη σημαία δεν εννοούμε βέβαια το απλό κομμάτι υφάσματος αλλά την έννοια του έθνους που υποδηλώνεται διαμέσου του υφάσματος. Δεν είναι άλλωστε λίγες οι φορές που τεχνηέντως βουλευτές του ελληνικού κοινοβουλίου αλλά και σημαίνοντα πρόσωπα της ελληνικής τοπικής αυτοδιοίκησης φωτογραφίζονται χωρίς να καταλαβαίνουν τι ακριβώς κάνουν κάτω από την σημαία αυτή.

Το δεύτερο αφορά την διεθνοποίηση του θέματος. Βέλγικη εφημερίδα δημοσιεύει τα παρακάτω: Η σαρία εφαρμόζεται και στην Ευρώπη» είναι ο τίτλος δημοσιεύματος στη βελγική εφημερίδα LibreBelgique το οποίο αναφέρεται στη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, σημειώνοντας ότι όσον αφορά το οικογενειακό δίκαιο, τα περίπου 120.000 μέλη της υπόκεινται στον ισλαμικό νόμο σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923, η οποία ρυθμίζει επίσης τα δικαιώματα της ελληνικής μειονότητας στην Τουρκία. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί προβλήματα, σημειώνει η ανταπόκριση της εφημερίδας από την Ελλάδα καθώς, «η Δυτική Θράκη είναι η μοναδική περιοχή στην Ευρώπη, όπου όχι μόνο εφαρμόζεται η σαρία, αλλά υπερισχύει του εθνικού δικαίου». (SELEO.gr 2014) Το τρίτο είναι το δημοσίευμα της triklorodia.gr, που αναφέρει ότι τα όπλα από την Αλβανία δεν προορίζονται για τη Συρία αλλά την Μουσουλμανική Μειονότητα στη Θράκη. (Πρίφτης 2014).

Τέλος ο Αθανάσιος Δρούγος σε ανάλυση του μας τονίζει ότι υπάρχει αλλαγή συμπεριφοράς των μουσουλμάνων της Θράκης. (Δρούγος 2014) Σημειώνεται ότι με την σημερινή σύνθεση της μειονότητας στη Θράκη, δυνητικά θα μπορούσε να συγκροτηθεί μια δύναμη από τους κόλπους της, της τάξης των 1000 - 1200 μαχητών, που αναλογεί στο 1% του πληθυσμού της, χωρίς να υπολογίζεται η ενίσχυσή της από Βαλκάνιους (κυρίως Αλβανούς και Κοσσοβάρους) και Άραβες – Αφρικανούς μαχητές TZIXANT, είτε από το εξωτερικό, είτε από άλλες περιοχές της χώρας, αλλά όσους μουσουλμάνους της μειονότητας αποφασίσουν σε δεύτερο χρόνο να ενταχθούν στη

δύναμη αυτή. Αν συνυπολογιστούν όλοι μαζί, η εν λόγω δύναμη θα μπορούσε να ανέλθει σε 10.000 άνδρες το λιγότερο.

Σε ότι αφορά τον εξοπλισμό των παραπάνω αυτός μπορεί να επιτευχθεί με οπλισμό (κυρίως ατομικά τυφέκια και πιστόλια), προερχόμενο από τα μη επιστραφέντα στον αλβανικό στρατό, αποθέματα του UCK, από παράνομο εμπόριο όπλων, από τις χώρες της Αραβικής Άνοιξης, από ισλαμικές οργανώσεις και μέρος της διεθνούς «ανθρωπιστικής βοήθειας», χωρίς να αποκλείεται και η ύπαρξη μικρών φορητών αντιαρματικών ή ρουκετών RPG-7 η 18, που χρησιμοποιούνται κατά κόρον στο Αφγανιστάν, πολυβόλων και βομβιδοβόλων, ακόμα και όλμων. Ο βασικός εξοπλισμός δηλαδή, ενός τάγματος πεζικού.

Το κυριότερο όμως στοιχείο που θα καθιστούσε μια τέτοια επιχείρηση βιώσιμη είναι η ανθρωπογεωγραφία της περιοχής και συγκεκριμένα ο συνδυασμός του ανάγλυφου της περιοχής (Ορεινός όγκος της Ροδόπης), με το γεγονός ότι και από τις 2 πλευρές της Ε/Β μεθορίου διαβιούν μουσουλμανικοί πληθυσμοί. Μία από τις αρχές για την επιτυχία του ανταρτοπόλεμου, είναι και η ύπαρξη εδαφικών περιοχών με πληθυσμό φιλικά προσκείμενο με τους αντάρτες. Ο ορεινός όγκος της Ροδόπης προσφέρει και προσφέρεται γι αυτό το σκοπό καθώς πληροί και τα 2 χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν. Με πληθώρα από κρησφύγετα και δρομολόγια (όχι απαραίτητα για οχήματα) που οδηγούν προς την Βουλγαρία παρέχει τα πλεονεκτήματα και τις προϋποθέσεις για την ανάληψη τέτοιου είδους επιχειρήσεων. Η στάση του τοπικού πληθυσμού, που έχει διαβρωθεί από την τουρκική προπαγάνδα θα πρέπει να θεωρείται ως φιλικά προσκείμενη και έτοιμη να συνδράμει στον κοινό αγώνα, παρέχοντας στους μαχητές ευκολίες πρόσβασης ή και διαφυγής, πρώτων βοηθειών, τρόφιμα και άλλες ανάγκες.

Η μητέρα Τουρκία από τώρα προσπαθεί να συσπειρώσει την Μουσουλμανική κοινότητα και να την κάνει όργανο της. Σήμερα περισσότερο από ποτέ ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στις διεθνείς σχέσεις. Σε συνδυασμό ,λοιπόν, με προβοκατόρικες επιθέσεις είτε σε ηγέτες της μουσουλμανικής μειονότητας είτε των θρησκευτικών συμβόλων που βρίσκονται στην

ελληνική επικράτεια²⁶, θα προσπαθήσει να συσπειρώσει περαιτέρω την κοινότητα να τη στρέψει κατά της ελληνικής κυβέρνησης, να αναδείξει το γεγονός στα διεθνή μέσα και να αποσταθεροποιήσει την πολιτική κατάσταση.

Στρατηγικός σκοπός είναι να προετοιμάσουν την τουρκική και διεθνή κοινή γνώμη για μια επερχόμενη επιχείρηση και να δημιουργήσουν το λεγόμενο ψυχολογικό υπόστρωμα. Επιπρόσθετα, να αποσταθεροποιήσει την πολιτική ηγεσία, ώστε να προκληθεί σύγχυση στο εσωτερικό της χώρας, που θα οδηγήσει στην αδυναμία χειρισμού μιας κρίσης και κατά συνέπεια στην αδυναμία λήψης αποφάσεων για κρίσιμα εθνικά θέματα. Η περαιτέρω αυτή αποσταθεροποίηση θα δώσει την νομιμοποίηση που η Τουρκία θέλει, ώστε να επέμβει ως εγγυήτρια δύναμη σταθερότητας στο γεωπολιτικό περιβάλλον.

- Εκμετάλλευση των Τετελεσμένων

Το 1996 μέσα από τα τηλεοπτικά κανάλια παρατηρούσαμε όλοι τις ενέργειες των Τούρκων δημοσιογράφων στα Ίμια. Ενέργειες που οδήγησαν τις σχέσεις των δυο κρατών σε μια άνευ προηγούμενου κλιμάκωση με αποτέλεσμα σήμερα να έχουν τη δημιουργία τετελεσμένων υπέρ της Τουρκίας για την κυριαρχία των νησιών αυτών. Το πρώτο κομμάτι λοιπόν υβριδικού πολέμου έχει πραγματοποιηθεί και συνεχίζει να το υποστηρίζει με την διασπορά ψευδών ειδήσεων, ώστε να συνεχίσει να διατηρεί το status quo που έχει πετύχει και να οδηγεί σε μια συνεχή φθορά την Ελλάδα.

Από το 1996 οι σχέσεις των δυο χωρών θα βελτιωθούν και θα παραμείνουν σε ένα σταθερό επίπεδο χωρίς ιδιαίτερες εκφάνσεις που να οδηγήσουν πάλι σε μια πιθανή πολεμική σύγκρουση.

26 Στις 22 Μαρ του 2016 για αγνώστους λόγους ξέσπασε φωτιά στο ιστορικό τέμενος Βιγιαζίτ του Διδυμοτείχου. Το τέμενος βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και χρησιμοποιείται κυρίως ως μουσειακός χώρος. Το περιστατικό είχε ευρεία απήχηση και στον τοπικό αλλά και στον εθνικό τύπο Τουρκίας και Ελλάδας. Ο πρόξενος της Τουρκίας στην Κομοτηνή Αλή Ριζά Ακιντζί θέλοντας να δει την κατάσταση στο τζαμί (που είναι ένα από τα σημαντικότερα οθωμανικά μνημεία των Βαλκανίων) μετέβη στο Διδυμότειχο. Εκεί τον Ακιντζί υποδέχτηκαν ο πρόεδρος Σουλεϊμάν Ματζίρ και τα άλλα μέλη της διοίκησης του συλλόγου που ίδρυσαν στο Διδυμότειχο οι Τούρκοι που ζούνε εκεί. Ο πρόξενος Ακιντζί είδε επιτόπου την κατάσταση του τζαμιού και ενημερώθηκε από τους αρμόδιους. Οι αρμόδιοι είπαν στον Αλή Ριζά Ακιντζί πως θα κάνουν τις απαραίτητες επισκευές για να αποκτήσει το τζαμί την παλιά του κατάσταση. Ο πρόξενος Ακιντζί εστιάζοντας στην σημασία του τζαμιού είπε: Ένα πολύ σημαντικό μνημείο υπέστη μεγάλη ζημιά. Λυπόμαστε πολύ. Ως χώρα είμαστε έτοιμοι να δώσουμε την απαραίτητη βοήθεια και ενημέρωση για να αποκατασταθεί το μνημείο στην πρωτότυπη κατάσταση του. (Άρθρο ιστοσελίδας Τουρκικά Νέα)

Τον Δεκέμβριο του 2017 θα πραγματοποιηθεί όπως πολύ βιάστηκαν να πουν η ιστορική επίσκεψη του Τούρκου προέδρου²⁷. Πράγματι όμως η επίσκεψη του Τούρκου προέδρου είναι ιστορική καθώς για πρώτη φορά σε τόσο υψηλό επίπεδο και δημοσίως αποτυπώθηκαν στο σύνολό τους οι διαφορές ανάμεσα στις δύο χώρες, όχι κρυμμένες πίσω από υπονοούμενα και κομψές εκφράσεις, αλλά ευθέως. Έτσι χωρίς, κατά την δυτική εκδοχή της διπλωματίας, να τηρεί τα προσχήματα έθεσε και μέσα “στο σπίτι μας” θέμα αναθεώρησης της συνθήκης της Λωζάννης, που κυρίως όρισε τα σύνορα της σύγχρονης Τουρκίας, θέμα μεταχείρισης των “συμπατριωτών” του, της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη. Η παραπάνω επίσκεψη θα αποτελέσει και θα χαράξει την πολιτική της Τουρκίας με την Ελλάδα και μάλιστα θα αποτυπωθεί με πράξεις το επόμενο χρονικό διάστημα.

Μέχρι και τα τελευταία χρόνια θα λέγαμε ότι το παιχνίδι των εναέριων παραβάσεων και των παραβιάσεων ήταν γνωστό σε όλους και μάλιστα θα λέγαμε ότι κατά κάποιο τρόπο είχε γίνει αποδεκτό. Μετά όμως το πραξικόπημα του 2016 το παιχνίδι στο Αιγαίο άλλαξε και αυτό βρήκε την Ελλάδα για μια ακόμη φορά απροετοίμαστη. Τον Φεβρουάριο του 2018 παρακολουθήσαμε όλοι τον εμβολισμό του Λιμενικού σκάφους «ΓΑΥΔΟΣ» από το αντίστοιχο πάνοπλο σκάφος του Τουρκικού λιμενικού. Η ελληνική διπλωματία για μια ακόμη φορά αντέδρασε απλά πράττοντας τα δέοντα, αλλά και αυτά μετά από 15 ώρες. Αντίθετα ο πρόεδρος της Τουρκίας δήλωσε «Υπήρξε ένα γεγονός στα Ίμια, αλλά όχι κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα. Δυστυχώς, οι Έλληνες πάλι απόρησαν. Τα ελληνικά πλοία πάνε κι έρχονται στα Ίμια. Μην κάνετε τέτοια πράγματα. Θα μας βάλετε σε... μπελάδες. Φυσικά, οι Δυνάμεις μας έκαναν το καθήκον τους και πάλι χθες το βράδυ». Το παραπάνω γεγονός θα λάβει τεράστια έκταση στα ελληνικά ΜΜΕ τα οποία θα αδράξουν την ευκαιρία να ανεβάσουν τα νούμερα τηλεθέασης καλώντας εγκρίτους πολεμολόγους προκειμένου να πραγματοποιήσουν εντός λίγων λεπτών συγκρίσεις των δυο χωρών και να καταλήγουν σε σοβαρά συμπεράσματα, τα οποία ο μέσος Έλληνας παρακολουθεί και

27 Η επίσκεψη του Ερντογάν επονομάστηκε ιστορική καθώς πραγματοποιήθηκε μετά από 65 χρόνια όπου τελευταία φορά επισκέφτηκε την Ελλάδα Τούρκος πρόεδρος. Ο τελευταίος Πρόεδρος της Τουρκίας που πραγματοποίησε επίσκεψη στην Ελλάδα ήταν ο Τζελάλ Μπαγιάρ το 1952 (ο οποίος μερικά χρόνια αργότερα μαζί με τον Μεντερές και τους άλλους είχε καταδικαστεί αρχικά σε θάνατο και εν συνεχεία σε ισόβια φυλάκιση).

ενστερνίζεται²⁸. Τα παραπάνω τοποθετούνται χρονικά σε μια περίοδο όπου οι τόνοι μεταξύ των δυο χωρών είχαν ανέβει αισθητά και μάλιστα οι διάουλοι επικοινωνίας των δυο υπουργών άμυνας ήταν ανύπαρκτοι.

Έχοντας το μεγάλο πλεονέκτημα να επιλέγει το πότε και το που θα ενεργήσει και με εξελιγμένες πλέον τακτικές αλλά και μέσα, μπορεί να επιφέρει το πρώτο υβριδικό στρατιωτικό χτύπημα στις περιοχές που τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας αμφισβητούνται. Η χρήση καλυμμένων ειδικών δυνάμεων με τον μανδύα εθνικιστικών τούρκικων οργανώσεων²⁹ ή ακόμα και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στις αμφισβητούμενες περιοχές, θα οδηγήσουν σε μια εκ νέου κρίση των δυο χωρών που όμως τώρα θα είναι ελεγχόμενη από την Τουρκία. Συνδυάζοντας περαιτέρω αποσταθεροποίηση της κατάστασης είτε ενεργοποιώντας τη Μουσουλμανικής κοινότητα, είτε ενεργοποιώντας την “υβριδική” Αλβανία. Εκμεταλλευόμενη την πολυέπιπεδη αναταραχή και την πολιτική αποσταθεροποίηση που θα έχει επέλθει, θα έχει την δυνατότητα διεύρυνσης των τετελεσμένων ακόμα και τη χρήση στρατιωτικών δυνάμεων, με σκοπό να διασαφηνίσει την κατάσταση προς όφελος της.

ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΣΕ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ.

Αναλύοντας το σύγχρονο γεωπολιτικό περιβάλλον και εξάγοντας συμπεράσματα από τις πολεμικές συγκρούσεις που είναι σε εξέλιξη θα διαπιστώσουμε ότι δεν έχουμε καμιά επίσημη μορφή κηρυγμένου διακρατικού πολέμου. Η Τουρκία όμως τον Ιανουάριο του 2018 μας έδωσε μια σαφή εικόνα του τι μπορεί να κάνει με την επιχείρηση Κλάδος Ελαίας που διεξήγαγε στην Βόρεια Σύρια. Το αξιοσημείωτο στην φάση αυτή της ανάλυσης μας είναι να αναφέρουμε ότι στην επιχείρηση αυτή οι Τουρκικές ένοπλες δυνάμεις ενσωμάτωσαν μαχητές ισλαμιστικών οργανώσεων. Κατά

28 Θέλοντας να μοιραστώ την εμπειρία μου και λόγω της ιδιότητας μου το διάστημα εκείνο δέχτηκα πολλά τηλεφωνήματα από φίλους οι οποίοι έντρομοι με ρωτούσαν αν πάμε για πόλεμο με την Τουρκία και αν γνωρίζω κάτι παραπάνω. Σε συζητήσεις που έλαβαν χώρα με τον κοινωνικό μου περίγυρο διαπίστωσα ότι μεγάλο ποσοστό ελληνικών οικογενειών είχαν προβεί σε αγορά ειδών διατροφής, προκειμένου να έχουν αποθέματα σε μια ενδεχόμενη κρίση.

29 Κατά τον καθηγητή διεθνών σχέσεων του Πανεπιστημίου του Νότιγγαμ Andrew Mumford ο πόλεμος δια αντιπροσώπων ή όπως απαντάμε τον όρο στην διεθνή βιβλιογραφία proxies' wars θα έχει θεαματική απήχηση στα δυτικά κράτη καθώς οι κοινωνίες και οι κυβερνήσεις δεν έχουν την βούληση να εμπλακούν σε εθνικούς πολέμους, διαπιστώνεται η ραγδαία άνοδος ιδιωτικών στρατών που συμμετέχουν σε τέτοιες διαδικασίες και τέλος εντοπίζει τον κυβερνοχώρο ως το σημείο όπου διεξάγεται συνέχεια πολεμική σύγκρουση. Ο πόλεμος αυτός όπως ο πρόεδρος των ΗΠΑ Dwight Eisenhower αποκάλεσε είναι ο πόλεμος της φτήνιας

κάποιο τρόπο ,λοιπόν, η σύγκρουση είχε χαρακτήρα σύγκρουσης δια αντιπροσώπων με σκοπό ο Τουρκικός Στρατός να μην υπερεκτεθεί αλλά στο τέλος να σφετεριστεί μια διαφαινόμενη νίκη.

Ο πόλεμος λοιπόν, με την κλασική μορφή, όπως τον γνωρίσαμε, δεν είναι αποδεκτός από το διεθνές σύστημα. Από τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και μετά τα πολεμικά φαινόμενα εξελίσσονται συνήθως μεταξύ κρατικών και μη δρώντων (τρομοκρατικών ομάδων). Αδιαμφισβήτητα ,λοιπόν, και η Τουρκία δε θα προβεί σε πράξη κήρυξης πολέμου με την Ελλάδα αλλά κάνοντας χρήση υβριδικών μεθόδων θα επιδοθεί σε ένα άτυπο παιχνίδι πολέμου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναλύοντας τις εκδοχές υβριδικών απειλών ,διαπιστώνουμε ότι η Τουρκία ήδη διεξάγει υβριδικό πόλεμο. Εξελίσσει τις τεχνικές και τις τακτικές της επενδύοντας στις Μυστικές Υπηρεσίες και σε άλλες παραστρατιωτικές οργανώσεις. Παρά τις πολεμικές συγκρούσεις που αντιμετωπίζει στα ανατολικά της σύνορα με την κουρδική μειονότητα αλλά και το ισλαμικό κράτος, συνεχίζει να έχει στρατιωτική παρουσία στο Αιγαίο. Αυτό και μόνο αποδεικνύει ότι εφαρμόζει μια υψηλή στρατηγική μέσα από τον υβριδικό πόλεμο που ήδη διεξάγει, με στόχο να φθείρει πολύπλευρα την Ελλάδα και- το σημαντικότερο ίσως- να την θέτει σε μια συνεχή ενεργοποίηση, ώστε να μην καταφέρει να αναγνωρίσει την πραγματική υβριδική απειλή.

Ο όρος υβριδικές απειλές ,λοιπόν, δεν είναι κάτι καινούριο ούτε ήρθε για να καταργήσει την παλιά μορφή συγκρούσεων και απειλών. Αυτό το οποίο πρόσθεσε είναι η περαιτέρω πολυπλοκότητα στη σχεδίαση για την αντιμετώπιση τέτοιων απειλών. Αναλύοντας το παρόν θέμα και χωρίς να έχω ιδιαίτερες γνώσεις, μέσα από την ερευνητική διαδικασία, οδηγήθηκα σε συμπεράσματα που στο ξεκίνημα αυτού το πονήματος δεν ήταν αναμενόμενα. Διαπιστώνουμε ότι η Ελλάδα ζει την εξέλιξη του πολέμου και βιώνει καθημερινά μορφές υβριδικών απειλών. Μέσα από την ιστορική ανάλυση που κάναμε διαπιστώσαμε ότι σε κάθε περίπτωση ο υβριδισμός είναι κάτι το μοναδικό. Αυτό που είναι κοινό είναι ότι διεξάγεται σε όλα τα επίπεδα ταυτόχρονα για την επίτευξη τις υψηλής στρατηγικής της χώρας. Αυτό είναι και το μειονέκτημα στην τακτική της Τουρκίας. Κατάφερε δηλαδή να κάνει χρήση νέων μεθόδων και τεχνολογιών αλλά ακόμα δεν έχει καταφέρει ή δεν έχει επιλέξει την συνέργεια σε όλα τα επίπεδα.

Το γεωπολιτικό περιβάλλον της Ελλάδας σήμερα κάθε άλλο από ποτέ βρίσκεται σε μεγάλη αστάθεια. Το διεθνές σύστημα προσπαθεί να αναπροσδιορισθεί και να θέσει τις απαιτούμενες ισορροπίες. Τα κράτη δρώντες προβαίνουν σε ορθολογικές ενέργειες προκειμένου να λάβουν την θέση σύμφωνα με την ισχύ τους. Η Τουρκία μια νέα ηγεμονική δύναμη έχοντας στο τιμόνι της τον "Σουλτάνο" Ερντογάν προσπαθεί να αναβιώσει εποχές χαλιφάτου και να επεκτείνει τα σύνορα της βασιζόμενη σε αναθεωρητικό πλαίσιο. Η Ελλάδα αυστηρώς προσηλωμένη στην αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών επί τη βάση του διεθνούς δικαίου και έχοντας αμυντικό δόγμα προσπαθεί να διατηρήσει το εδαφικό status quo.

Όλα τα παραπάνω και σε συνδυασμό με τις υβριδικές δυνατότητες τις Τουρκίας αναδεικνύουν έναν υψηλό βαθμό επικινδυνότητας για την διεξαγωγή υβριδικού πολέμου κατά της Ελλάδας. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα αυτό δεν νομίζω ότι θα πρέπει να απορήσουμε, αλλά έχοντας κατά νου διαχρονικά την Εθνική Στρατηγική που εφαρμόζει η Τουρκία τα τελευταία χρόνια θα λέγαμε ότι είναι κάτι αναμενόμενο. Αυτό που μένει να μετρήσουμε είναι ο βαθμός εφαρμογής υβριδικών μεθόδων, καθώς και ο χρόνος εφαρμογής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Η»: ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΤΙ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΤΟΥΡΚΙΑ ΑΝΤΙ ΡΩΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

Αναλύσαμε και δομήσαμε το μοντέλο της σύγχρονου υβριδικού πολέμου όπως πραγματοποιήθηκε μεταξύ Ρωσίας-Ουκρανίας. Το μοντέλο αυτό συντίθεται όπως διαπιστώσαμε από

- Στρατηγικές Επικοινωνίες, σε συνδυασμό με Επιχειρήσεις Πληροφοριακής Επιρροής .
- Ειδικών Δυνάμεων, σε συνδυασμό με Καλυμμένες Μυστικές Επιχειρήσεις.
- Πολιτική Επιρροή και Διπλωματία
- Οικονομική Επιρροή
- Κυβερνοπολέμου

Διαπιστώσαμε ότι στο υπάρχων γεωγραφικό επιχειρησιακό περιβάλλον η χώρα που είναι ικανή να διεξάγει υβριδικό πόλεμο ενάντια της Ελλάδας Στο σημείο αυτό θα συνθέσουμε και θα διαπιστώσουμε τι πραγματικά θα γινόταν σε ένα υποτιθέμενο υβριδικό πόλεμο με την χρήση των παραπάνω εργαλείων από την Τουρκία προς την Ελλάδα όπου και θα εντοπίσουμε τις δυνατότητες της Τουρκίας και τις αδυναμίες της Ελλάδας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ

Δυνατότητες Τουρκίας

Ο Ερντογάν μετά το πραξικόπημα έχει θέσει προς υλοποίηση το επιχειρησιακό του σχέδιο. Από ότι διαφαίνεται ένας από τους στρατηγικούς του ΑΝΣΚ είναι ο πλήρης έλεγχος των μέσων Μαζικής Ενημέρωσης .Θα έλεγε κανείς ότι προσπαθεί να συγκεντρώσει όλες τις εξουσίες μετά την συνταγματική αναθεώρηση που υλοποιήθηκε έχοντας πλέον ως πρόεδρος αυξημένες αρμοδιότητες μην αφήνοντας να διαφύγει η 4η εξουσία.

Το 2018 ο Όμιλος Dogan μετά την επιβολή τεράστιων προστίμων για φοροδιαφυγή αναγκάστηκε να πουλήσει μέρος του ομίλου στην Demiroren Holding. Ο όμιλος κατείχε στην ιδιοκτησία του δυο ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδες καθώς και δυο τηλεοπτικά κανάλια. Ο νέος ιδιοκτήτης είναι ο Erdogan Demiroren³⁰, ο οποίος διατηρεί εξαιρετικές σχέσεις με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και έχει γραφτεί πολλές φορές στη γείτονα χώρα ότι χρηματοδοτεί τον προεκλογικό αγώνα του AKP. Μετά το πραξικόπημα του 2016 συνολικά πάνω από 130 επιχειρήσεις που ασχολούνταν με την ενημέρωση έκλεισαν. Άλλες τέθηκαν κάτω από κυβερνητικό έλεγχο με το πρόσχημα ότι δρούσαν υπέρ του ιεροκήρυκα Φετουλάχ Γκιουλέν. Πάρα πολλοί δημοσιογράφοι φυλακίστηκαν γιατί δεν συμμορφώθηκαν με τις εντολές του κυβερνώντος κόμματος και πάρα πολλές φορές απαγορεύτηκε να καλύψουν συγκεκριμένα γεγονότα.

Τα ΜΜΕ λοιπόν αυτή την στιγμή στην γείτονα χώρα είναι κάτω από τον πλήρη έλεγχο του Τούρκου πρόεδρου. Τι όμως εξυπηρετεί αυτό;

Στο εσωτερικό

Την 10 Οκτώβριου σημειώθηκε πολύνεκρη έκρηξη σε στρατιωτική βάση της Τουρκίας στην περιοχή Χάκαρι. Η οδηγία που δόθηκε προς τα ΜΜΕ ήταν κανείς να μην μεταδώσει καμία πληροφορία. Με τον τρόπο αυτό ,λοιπόν, το κυβερνών κόμμα έχει την δυνατότητα να αντιδρά ακόμα και στις πιο δύσκολες καταστάσεις. Παίρνοντας τον χρόνο που ήθελε, σφυγμομετρεί την κοινή γνώμη και με την διάδοση των ανάλογων ειδήσεων την κατευθύνει εκεί που θέλει. Κάποιος θα πει ότι μιλάμε με εικασίες και όλα αυτά είναι αποκυήματα της φαντασίας μας.

Την 28 Μαΐου του 2013 μια διαδήλωση των οικολόγων της Τουρκίας εναντίον της καταστροφής του πάρκου Γκεζί στην Άγκυρα προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις. Ένα τεράστιο, μαζικό κύμα διαμαρτυρίας ενάντια στις πολιτικές του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν συντάραξε όλη τη χώρα, με τουλάχιστον 2,5 εκατομμύρια τούρκους πολίτες να συμμετέχουν στις κινητοποιήσεις. Από τις πρώτες μέρες της εξέγερσης με αφορμή το πάρκο Γκεζί και λόγω της κυβερνητικής λογοκρισίας στα μεγάλα παραδοσιακά ΜΜΕ της χώρας, οι διαδηλωτές και όσοι αντιδρούσαν στις πολιτικές Ερντογάν στράφηκαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και κυρίως Twitter για να ενημερώνουν και να

30 Το 2014 σε μια τηλεφωνική υποκλοπή που έγινε αποτυπώνονταν ο Erdogan Demiroren να απολογείται στο πρόεδρο της Τουρκίας για ένα άρθρο που αφορούσε σε μια μυστική συνάντηση ανδρών της MIT με στελέχη του PKK.

ενημερώνονται. Όσο το κίνημα κατά του Ερντογάν μεγάλωνε στο twitter, τα ΜΜΕ της χώρας το αγνοούσαν επιδεικτικά. Στις 2 Ιουνίου το CNN έδειχνε ζωντανή εικόνα από τις διαδηλώσεις, ενώ το CNN Turk έπαιζε ντοκιμαντέρ για πιγκουίνους. Την 7 Ιουνίου επτά τούρκικες εφημερίδες κυκλοφόρησαν με τον ίδιο τίτλο στο πρωτοσέλιδο τους.

Σύμφωνα με την Ένωση Τούρκων Δημοσιογράφων, 22 δημοσιογράφοι απολύθηκαν και 37 αναγκάστηκαν να παραιτηθούν λόγω της κάλυψης των διαδηλώσεων. Η λογοκρισία, η προπαγάνδα κατά των διαδηλωτών και η πίεση προς τους δημοσιογράφους έγιναν συνήθη φαινόμενα.

Αντίστοιχα με το εσωτερικό παρουσιάζονται δημοσιεύματα και ρεπορτάζ στα Τουρκικά ΜΜΕ που δείχνουν την Ελλάδα να απειλεί και να θίγει τα κυριαρχικά δικαιώματα της Τουρκίας. Με τον τρόπο αυτό καταφέρνει να διατηρεί συσπειρωμένο τον λαό και να τον έχει συνέχεια φιλικά προσκείμενο στις επιδιώξεις του, αποπροσανατολίζοντας τον φυσικά αφού όλα αυτά που παρουσιάζονται είναι από αδιανόητα έως και ψευδή. Διαπιστώνουμε ,λοιπόν, ότι στο εσωτερικό η Τουρκία χρησιμοποιεί προς όφελος της εθνικής της στρατηγικής τα ΜΜΕ με απόλυτη επιτυχία.

Στο εξωτερικό

Την 20 Οκτ 18 υπήρξε ανακοίνωση στην επίσημη ιστοσελίδα του τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού για τορπιλισμό πλοίου από τουρκικό υποβρύχιο, σε κάποιο σημείο πιθανώς κοντά στην τουρκική ΑΟΖ. Η ανακοίνωση δεν ανέφερε σε ποιο σημείο είχε εκτοξευθεί η τορπίλη, αλλά με δεδομένη την ένταση στην Κύπρο, το ενδεχόμενο να έγινε μια τέτοια άσκηση ήταν μεγάλο. Η ανησυχία αφορούσε φυσικά τα μηνύματα που ήθελε να στείλει η Άγκυρα έν όψη των γεωτρήσεων που θα ξεκινήσουν προσεχώς δυτικές εταιρείες, σε οικόπεδα της κυπριακής ΑΟΖ. Όπως φαίνεται όμως η είδηση ήταν ψευδής. Πράγματι το βίντεο που αποδεσμεύτηκε από την Τουρκική πλευρά έδειχνε τον τορπιλισμό ενός πλοίου που μετά από πληροφορίες διαπιστώθηκε ότι είχε πραγματοποιηθεί άλλη χρονική στιγμή και πολύ μακριά από την Κυπριακή ΑΟΖ. Όλα βέβαια αυτά έγιναν, με σκοπό να σταλούν τα μηνύματα ότι η Τουρκία είναι έτοιμη να υπερασπιστεί τα δικαιώματά της και δεν θα μείνει άπραγη.

Τον Νοέμβριο 2018 ο Τούρκος υπουργός Άμυνας και πρώην Α/ΓΕΕΘΑ επισκέφτηκε την Λιβύη. Για πρώτη φορά η επίσκεψη συνοδεύτηκε από χάρτες που έδειχναν ότι η Ελλάδα προσπαθεί να υφαρπάξει την Τουρκική υφαλοκρηπίδα. Μέσα

από τους χάρτες που παρουσιάστηκαν εξαφάνιζαν την υφαλοκρηπίδα της Κρήτης ενώ προσπαθούσαν να φέρουν σε αντιπαράθεση την Λιβύη με την Ελλάδα.

Το σημαντικό σε όλα τα παραπάνω είναι ότι η Τουρκία κάτω από έναν κεντρικό εννορηστρωτή αναθεωρεί την εθνική της στρατηγική πάντα με γνώμονα να κερδίσει όσο περισσότερα μπορεί στην διεθνή σκακιέρα. Διασπείροντας ψευδείς και κατασκευασμένες ειδήσεις επιτυγχάνει στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό να επηρεάζει την κοινή γνώμη κάνοντας την να αμφιβάλλει για το ποιος πραγματικά έχει δίκιο.

Δυνατότητες Ελλάδας

Η ετήσια έκθεση των Δημοσιογράφων χωρίς σύνορα κατατάσσει την χώρα στην 88 θέση όσον αφορά την ελευθερία τύπου. Μια θέση υψηλότερα σε σχέση με την προηγούμενη. Το δυστύχημα όμως είναι ότι από μια έρευνα που έγινε οι έλληνες θεωρούν τα ελληνικά ΜΜΕ και τους Έλληνες δημοσιογράφους ως τους πιο αναξιόπιστους καθώς κρίνουν ότι έχουν στενές σχέσεις με τα πολιτικά κόμματα και επιχειρηματίες. Αυτό ενδεικτικά δείχνει ότι στο εσωτερικό της Ελλάδας γίνεται μια στοχευμένη παραγωγή ψευδών και κατευθυνόμενων ειδήσεων.

Άλλωστε στο παραπάνω δεν χρειάζονται αποδείξεις, όταν τα δυο κρατικά κανάλια στο μεγάλο συλλαλητήριο που οργανώθηκε για το Μακεδονικό ζήτημα, όχι απλά δεν κάλυψαν το γεγονός, αλλά μετέδωσαν και ψευδείς ειδήσεις σε σημείο που αναγκάστηκαν να ανασκευάσουν και να εκδώσουν επίσημο ανακοινωθέν.

Το μεγαλύτερο όμως κακό δεν είναι αυτό καθώς στο παρών πόνημα εξετάζουμε αν τα ελληνικά ΜΜΕ έχουν δυνατότητα να συνδράμουν στον υβριδικό πόλεμο με την Τουρκία. Η απάντηση είναι ότι ναι έχουν την δυνατότητα και μάλιστα σε πολύ μεγάλο βαθμό. Δυστυχώς όμως η συνεχής έκθεση του Έλληνα πολίτη σε ειδήσεις για το τι κάνει η Γείτονα χώρα κάνουν κακό παρά καλό. Η με αυτήν την συχνότητα επανάληψη των συγκεκριμένων ειδήσεων καταλήγει ακούσια και ουσιαστικά σε υβριδικό πόλεμο κατά της χώρας μας, ο οποίος διεξάγεται δωρεάν και μάλιστα μέσω ημών εναντίον ημών. Διότι ο υβριδικός πόλεμος περιλαμβάνει, επιχειρήσεις παραπληροφόρησης, προπαγάνδας, αλλοίωσης των απόψεων και του ηθικού των πολιτών και εν τέλει, διαμόρφωση της κοινής γνώμης της αντίπαλης χώρας. Γιατί λοιπόν ο οιοσδήποτε Ακάρ να μην κάνει κάθε μέρα και από μία δήλωση όταν είναι απολύτως βέβαιος ότι

αυτή θα αναμεταδοθεί ταχύτατα από τα Ελληνικά μέσα;(Ηλίας Κουσκουβέλης Huffington Post,2018)

Εδώ λοιπόν διαφαίνεται η αδυναμία ελέγχου των ΜΜΕ ώστε να λειτουργήσουν υπέρ της Εθνικής Στρατηγικής της χώρας. Το να ερευνήσουμε και να δούμε την συνδρομή των Ελληνικών ΜΜΕ στην διαμόρφωση μια κοινής γνώμης στο εξωτερικό θα έλεγα είναι γελοίο αφού το κακό που συντελείται στο εσωτερικό της χώρας είναι τεράστιο. Αυτό το οποίο με κάνει να αναρωτηθώ είναι γιατί η Ελληνική κυβέρνηση που κατάφερε να κλείσει τους «καναλάρχες» της χώρας για 48 ώρες στην απομόνωση με σκοπό την διεξαγωγή της δημοπράτησης των τηλεοπτικών καναλιών δεν προβαίνει σε μια ενημέρωση του πως θα πρέπει αλλά και του τι θα πρέπει να προβάλουν τα μέσα για να συνδράμουν τον εθνικό σκοπό. Δυστυχώς όμως, έχουμε μείνει ακόμα στο 1996 όταν ο μέχρι σήμερα “έγκριτος στρατιωτικός αναλυτής” Δήμος Βερυκίος, με καμάρι ανακοίνωνε τον απόπλου του ελληνικού στόλου δίνοντας σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες στους Τούρκους τι είχαν να αντιμετωπίσουν.

ΧΡΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ, ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Δυνατότητες Τουρκίας

Μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα η Τουρκική κυβέρνηση εξαπέλυσε ένα πογκρόμ διώξεων εντός αλλά και εκτός της χώρας. Σκοπό είχαν να συλληφθούν όσοι είχαν στενές σχέσεις με το κίνημα ΦΕΤΟ. Όλοι μας γνωρίζουμε για τους 8 τούρκους Αξιωματικούς που ζήτησαν και πήραν άσυλο στην Ελλάδα. Τον Μάρτιο όμως και ενώ η διαδικασία για τους 8 ακόμα ήταν σε εξέλιξη παρακολουθήσαμε μια χολιγουντιανή απόπειρα σύλληψης 6 τούρκων στην Πρίστινα του Κοσσόβου. Απροκάλυπτα λοιπόν η τουρκική ΜΙΤ έδειξε ότι έχει και την δυνατότητα αλλά και την πολιτική κάλυψη να διεξαγάγει καλυμμένες επιχειρήσεις εντός και εκτός των συνόρων.

Μέχρι τώρα από τα όσα γνωρίζουμε και με δεδομένο ότι ο στρατός είναι υπό κατάσταση διώξεων δεν είναι σε θέση να εκτελεί καλυμμένες επιχειρήσεις. Την θέση αυτή έχει πάρει όπως η ιδιωτική επιχείρηση SADAT. Στα πρότυπα άλλων χωρών

όπως και η Ρωσία με το WAGNER GROUP³¹ έτσι και η Τουρκία έχει την SADAT να εκτελεί όλες τις αποστολές υψηλού ρίσκου. Η εταιρία διαθέτει σύγχρονα οπλικά συστήματα και παρέχει πληθώρα υπηρεσιών.

Το θεσμικό πλαίσιο στις σχέσεις πολιτείας στρατού μέχρι και την έλευση του ΑΚΡ ήταν ο Στρατός να διατηρεί την τοποθέτηση του και να μην είναι πάντα σύμφωνος με την άποψη των πολιτικών. Με την συνταγματική αναθεώρηση και υπό την σκιά του αποτυχημένου πραξικοπήματος αυτό άλλαξε. Πλέον ο Τούρκος πρόεδρος είναι και αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων της χώρας. Πολλοί, λοιπόν, από εμάς νομίζαμε ότι η εμφάνιση του τούρκου πρόεδρου με στολή παραλλαγής πολλές φορές σκοπό είχε να δείξει κάτι προς το εξωτερικό. Στην πραγματικότητα δεν ήταν κάτι παραπάνω από το να δείξει σε όλους όσους συμμετείχαν στο κίνημα Γκιουλέν ότι πλέον η ηγεσία τους έχει αλλάξει. Αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς θέτοντας ουσιαστικά πλέον τις Τουρκικές ένοπλες δυνάμεις κάτω από την πολιτική ηγεσία ο πρόεδρος της χώρας έχει την εξουσιοδότηση να τις χρησιμοποιήσει όπως εκείνος θέλει. Απόδειξη των παραπάνω είναι η εμπλοκή του τουρκικού στρατού στα βόρεια σύνορα της χώρας με την επιχείρηση «Κλάδος ελαίας». Αυτό σημαίνει ότι με όλες τις υπερεξουσίες συγκεντρωμένες στα χέρια του ο τούρκος πρόεδρος μπορεί πολύ γρήγορα να αναπροσαρμόζει την στρατιωτική στρατηγική σύμφωνα με την εθνική στρατηγική που θέτει. Άρα δεν υπάρχει κανένας περιορισμός να χρησιμοποιήσει τις ειδικές δυνάμεις όπως εκείνος θέλει που σημαίνει ότι κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει την συμμετοχή τους σε μυστικές επιχειρήσεις εντός και εκτός των συνόρων.

Δυνατότητες Ελλάδας.

Το κύριο χαρακτηριστικό του υβριδικού πολέμου είναι οι γκρίζες ζώνες μέσα στις οποίες κινείται. Όλα αυτά που αναφέραμε και τα οποία γίνονται από την Τουρκία χαρακτηρίζονται είτε ατυχήματα είτε υπεράσπιση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων και συνέχεια κινείται μεταξύ σφύρας και άκμονος.

³¹ Το WAGNER GROUP είναι Ρωσική παραστρατιωτική οργάνωση. Εικάζεται ότι έχει λάβει μέρος σε πολλές ένοπλες συρράξεις συμπεριλαμβανομένης και της Ουκρανίας. Ειδικότερα στις πόλεις Λουγκανσκ και Ντονμπας εκτιμάται ότι ήταν από τους βασικούς ενορχηστρωτές της διαδικασίας ανεξαρτητοποίησης τους. Πολλοί θεωρούν ότι δεν είναι ιδιωτική εταιρία αλλά τμήμα του Ρωσικού Υπουργείου άμυνας για ειδικές αποστολές.

Αυτό που είναι ενδιαφέρον και πρωτοποριακό για την υβριδική προσέγγιση είναι ότι διαδραματίζονται χωρίς να ενεργοποιούν το άρθρο 5 του ΝΑΤΟ και χωρίς να επιτρέπουν την παρέμβαση του συμβουλίου ασφαλείας του ΟΗΕ.

Τι σημαίνει αυτό όμως για την Ελλάδα και γιατί είναι τόσο σημαντικό;

Η έννοια του μισθοφορικού στρατού ακόμα δεν έχει κάνει την εμφάνιση του στα ελληνικά τεκταινόμενα. Άρα οι Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις είναι ο κύριος και μοναδικός υπερασπιστής της χώρας από κάθε επιβουλέα.

Η κινητοποίηση των ενόπλων δυνάμεων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο υπό συγκεκριμένες συνθήκες, όπως εξ αρχής αναφέραμε. Αυτές οι συνθήκες σε όλα τα περιστατικά υβριδικού πολέμου που είτε έχουν πραγματοποιηθεί, είτε θα δούμε στο μέλλον δεν επιτρέπουν στην πολιτική ηγεσία να προβεί σε κήρυξη μέτρων του Εθνικού Συστήματος Συναγερμού. Αποκλειστική ενασχόληση με την εσωτερική ασφάλεια για την τήρηση της έννομης τάξης υπεύθυνη είναι η ΕΛΑΣ. Το να θεωρήσουμε λοιπόν γνωρίζοντας την φύση της υβριδικής απειλής ότι οι Ελληνικές Ένοπλες δυνάμεις έχουν την δυνατότητα αντιμετώπισης υβριδικών απειλών με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, θα ήταν από αφελές έως βλακώδες για τον υποφαινόμενο.

Επιπρόσθετα, οι ένοπλες δυνάμεις διεξάγουν επιχειρησιακή σχεδίαση βασισμένες στην ήδη γνωστή διακρατική πολεμική σύγκρουση. Ο υβριδικός πόλεμος όμως που διεξάγεται απ την Τουρκία, δεν αναγράφεται σε εγχειρίδια δυτικού τύπου και δεν βασίζεται σε υπάρχουσες πολεμικές τακτικές ,αφού το γεωπολιτικό περιβάλλον μεταξύ Ελλάδας Τουρκίας είναι μοναδικό. Αυτό σημαίνει ότι ακόμα και αν θέλαμε να εμπλέξουμε τις ένοπλες δυνάμεις, οι διαδικασίες θα έπρεπε να αναθεωρηθούν εκ των βάθρων και να δομήσουμε την επιχειρησιακή σχεδίαση σε υβριδικά αποφασιστικά σημεία.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Το ΝΑΤΟ σε όλες αυτές τις διενέξεις παρακολουθεί αμέτοχο τα τεκταινόμενα .Θα λέγαμε ότι με το υφιστάμενο πλαίσιο και τη δομή δυνάμεων που διαθέτει στη

συμμαχία η Τουρκία είναι πολύτιμος σύμμαχος³² εν αντιθέσει με την Ελλάδα που η οικονομική κρίση την έχει επηρεάσει και σε αυτό το επίπεδο αισθητά. Από την μια η Ελλάδα ανήκει και είναι ενταγμένη σε δυτικοευρωπαϊκές συμμαχίες από την άλλη η Τουρκία είναι ενταγμένη σε ανατολικομουςουλμανικές συμμαχίες που η μια ισοσταθμίζει την άλλη.

Η έννοια λοιπόν της πολιτικής επιρροής και διπλωματίας όπως σημειώθηκε μεταξύ Ρωσίας Ουκρανίας δεν μπορεί να υλοποιηθεί στην περίπτωση μας. Μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας περιγράφεται μια πολιτική-διπλωματική διένεξη η οποία έχει πολύχρονη πορεία και μεγάλη έχθρα. Τα πράγματα λοιπόν στο κομμάτι αυτό είναι πολύ ξεκάθαρα και μετρήσιμα από πλευράς υβριδικού πολέμου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ

Από την έναρξη της Ελληνικής κρίσης η Τουρκία ούτε είχε ούτε μπορούσε να έχει κάποια ανάμιξη. Το τελευταίο διάστημα η τουρκική οικονομία πλέει τα λούστια. Στην κατάσταση αυτή η Ελλάδα δεν έχει κανένα σημείο εμπλοκής. Οι δυο οικονομίες είναι μη συγκοινωνούντα δοχεία, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα υβριδικού πολέμου όπως έγινε και στην περίπτωση Ουκρανίας- Ρωσίας.

Συγκρίνοντας τις δυο οικονομίες βέβαια μιλάμε για δυο διαφορετικά μεγέθη³³. Η Τουρκία ,λοιπόν, προβαίνει σε μια στοχευόμενη οικονομική επιρροή στην μουςουλμανική μειονότητα. Απώτερος σκοπός είναι να υπερκεράσει τον ελληνικό κρατικό μηχανισμό και μέσα από την οικονομική υποστήριξη να διατηρήσει στους κόλπους της την μειονότητα μετατρέποντας την σε τουρκική μειονότητα. Ίσως ,λοιπόν, να μην έχει την δυνατότητα επηρεασμού όπως η Ρωσία αλλά προσπαθεί να γκετοποιήσει την οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή της Θράκης. Μέσα

32 Σχετικά με το ζήτημα των δύο Ελλήνων στρατιωτικών, οι οποίοι κρατούνταν στις φυλακές της Αδριανούπολης σε δηλώσεις του στο τουρκικό πρακτορείο Anadolu και σε σχετική ερώτηση, ο Γενς Στόλτενμπεργκ απάντησε: «Πρόκειται για ένα θέμα, το οποίο πρέπει να λύσουν αποκλειστικά η Ελλάδα και η Τουρκία». Στην ίδια συνέντευξη, ο ο γενικός γραμματέας του NATO, πλέκοντας το εγκώμιο της γείτονος χώρας, τόνισε μεταξύ άλλων ότι «η Τουρκία συνεχίζει να είναι ένας πολύτιμος σύμμαχος του NATO». «Η Τουρκία συνεισφέρει στη συλλογική μας ασφάλεια, στις αποστολές και επιχειρήσεις μας με πάρα πολλούς τρόπους. Την ευχαριστώ για αυτό» πρόσθεσε.

33 Συγκρίνοντας τις δυο χώρες η Τουρκία κατατάσσεται 12η σύμφωνα με το ΑΕΠ του 2017 και η Ελλάδα στην 52η θέση. Όπως καταλαβαίνετε στο σημείο αυτό αναφερόμαστε για μια κατά πολύ μεγαλύτερη οικονομία σε σχέση με την ελληνική, με αποτέλεσμα να διαθέτει και παραπάνω δυνατότητες.

από την κατεύθυνση και τον έλεγχο του Τουρκικού προξενείου, οι εμπορικές συναλλαγές πραγματοποιούνται μόνο μεταξύ μουσουλμάνων. Η δε μητέρα πατρίδα στέλνει τακτικά επιχειρηματίες προκειμένου να πραγματοποιούν επενδύσεις και να διατηρούν τα επίπεδα ανεργίας σε χαμηλά επίπεδα.

Άξιο λόγου βέβαια είναι και η ύπαρξη της τουρκικής τράπεζας στις περιοχές της Ξάνθης και της Κομοτηνής. Και σε αυτό το σημείο όλοι πίστεψαν ότι ήρθε απλά για να βρεθεί κοντά στους μουσουλμάνους και να πάρει τα χρήματα απ τα σεντούκια. Ήρθε όμως η εποχή που η Ελλάδα γίνεται σημείο χάραξης μεγάλων ενεργειακών αγωγών. Ένας τούρκικος οικονομικός όμιλος λοιπόν έχει την δυνατότητα και νομότυπα να προβαίνει σε επενδύσεις και να λαμβάνει κομμάτι της πίτας σε πολύ σημαντικά έργα.

Ίσως λοιπόν σήμερα ο βαθμός επηρεασμού να μην είναι τόσος ώστε να συνδράμει εξ ολοκλήρου σε έναν υβριδικό πόλεμο. Διαπιστώνουμε όμως ότι η Τουρκία σταδιακά έχει αναγνωρίσει τα κέντρα βάρους και προβαίνει σε συνεχή ενδυνάμωση τους.

ΚΥΒΕΡΝΟΠΟΛΕΜΟΥ

Την 30 Απρ 2018 το αθηναϊκό πρακτορείο ειδήσεων δέχτηκε επίθεση από τούρκους χάκερ οι οποίοι ανάρτησαν μήνυμα με το οποίο κατηγορούν την Ελλάδα ότι «υποστηρίζει» το κίνημα του Γκιουλέν και υποθάλλπει τρομοκράτες. Λίγο πριν από τα μεσάνυχτα, οι χρήστες του πρακτορείου που έμπαιναν στην αρχική σελίδα αντίκριζαν ένα μήνυμα στα τουρκικά και στα αγγλικά με απειλές κατά της Ελλάδας. Απο την πλευρά της Ελλάδας η ομάδα των Anonymous Greece δεν έμεινε άπραγη. Μέσα σε 24 ώρες ανταπέδωσε την επίθεση και ο τηλεοπτικός σταθμός Top Channel 24 Tv τέθηκε εκτός λειτουργίας για αρκετές ώρες.

Τι το αξιοσημείωτο έχουν τα παραπάνω όμως? Διαχρονικά είναι η πρώτη φορά που σε περίοδο τεταμένων σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας έλαβαν χώρα περιστατικά κυβερνοπολεμου. Ο κυβερνοχώρος λοιπόν έχει ενταχτεί και αποτελεί ένα πεδίο διαμάχης το οποίο χρησιμοποιούν οι δυο χώρες.

Και τα δυο κράτη έχουν ακολουθήσει τα σύγχρονα στρατιωτικά δόγματα και την εξέλιξη της Στρατιωτικής Επιστήμης εισάγοντας την έννοια της κυβερνοάμυνας στην

καθημερινότητα τους. Από την μια λοιπόν έχουμε τις παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου και των υδάτινων συνόρων τα οποία καταγράφονται και αποτυπώνονται, από την άλλη έχουμε έναν κυβερνοπόλεμο σε εξέλιξη που δεν υπόκειται σε κανέναν περιορισμό. Μέχρι στιγμής παρατηρούμε μια ισορροπημένη κατάσταση όπου κανείς δεν παρουσιάζει υπεροπλία.

Σήμερα ο πόλεμος αυτός συνεχίζεται καθημερινά προσπαθώντας να επιφέρουν σημαντικά πλήγματα παρεισφρύοντας σε κρατικούς οργανισμούς και στρατιωτικά δίκτυα με σκοπό να συλλέξουν πολύτιμες πληροφορίες αλλά και να ελέγξουν σημαίνουσες κυβερνητικές διαδικασίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Θ»: «ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ;»

ΓΕΝΙΚΑ

Διαπιστώσαμε ότι η Ελλάδα δέχεται υβριδικό πόλεμο. Θα αναρωτηθούμε «Και τώρα τι;». Είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε τέτοιες απειλές; Τι πρέπει να γίνει; Στο σημείο αυτό θα αναζητηθούν προτάσεις, ώστε οι φορείς που εμπλέκονται στην εθνική ασφάλεια και άμυνα της χώρας να γίνουν πιο αποτελεσματικοί και να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν από ένα μερικό έως και έναν ολοκληρωτικό πολυεπίπεδο υβριδικό πόλεμο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ

Πολιτική Ηγεσία

Η ενασχόληση της πολιτικής ηγεσίας της χώρας μέχρι την ανάληψη θέσεων ευθύνης ή συμμετοχή σε κοινοβουλευτικές δραστηριότητες είναι μηδαμινή. Το αποτέλεσμα είναι να μην έχει επίγνωση των εννοιών της εθνικής ασφάλειας και αυτό φαίνεται καθώς η χώρα μέχρι σήμερα δεν έχει θεσμικά κείμενα. Ιστορικά την ελλιπή εκπαίδευση την βιώσαμε και κατά την διάρκεια των δυο κρίσεων του 1987 άλλα και του 1996. Η έννοια ,λοιπόν, του υβριδικού πολέμου μπορεί να είναι γνωστή μόνο από την φιλολογική της πλευρά. Η θεσμοθέτηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο ανώτατο επίπεδο είναι επιτακτική. Σκοπός είναι μέσα από την εκπαιδευτική αυτή διαδικασία να κατανοήσουν πως πρέπει να διαχειρίζονται στην καθημερινότητα τέτοιου είδους θέματα. Άστοχες δηλώσεις και ενέργειες μελών του υπουργικού συμβουλίου το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να δημιουργήσουν κακώς κείμενα τα οποία η Τουρκία θα εκμεταλλευτεί. Η εκπαιδευτική αυτή οντότητα στο υψηλότερο επίπεδο θα πρέπει να συνίσταται από το σύνολο των φορέων που εμπλέκονται στις διαδικασίες με σκοπό οι λήπτες αποφάσεων να έχουν μια ολιστική προσέγγιση.

Στρατιωτική Ηγεσία

Όπως ιστορικά διαπιστώσαμε ακόμα και για την περιοχή μας μπορεί πολλές φορές να φτάσαμε στην κόψη του ξυραφιού με την Τουρκία αλλά ποτέ δεν οδηγηθήκαμε σε μια γενικευμένη σύρραξη. Το να εκπαιδεύεται ,λοιπόν, ο νέος στρατιωτικός ηγέτορας μόνο σε διαδικασίες και δόγματα, τα οποία εφαρμόζουν άλλοι στρατοί και δεν μπορούν να προσαρμοστούν στα ελληνικά δεδομένα είναι βλακώδες.

Ζούμε και συνυπάρχουμε στρατιωτικά σε ένα από τα πιο επιχειρησιακά περιβάλλοντα αποκτώντας διαχρονικά τρομερή εμπειρία την οποία δεν εκμεταλλευτήκαμε. Από τα πρώτα ,λοιπόν, βήματα οι νέοι ηγήτορες θα πρέπει να εκπαιδεύονται και να κατανοούν την υβριδική απειλή και της διαστάσεις της. Με τον τρόπο αυτό ο Ανθυπολοχαγός που εκτελεί περίπολο στη μεθόριο ,ο κυβερνήτης της τορπιλάκατου που αντιμετωπίζει κίνδυνο εμβολισμού , ο πιλότος του μαχητικού που εμπλέκεται σε αερομαχία, θα μπορούν να κατανοήσουν και να αποκρυπτογραφήσουν τις ενέργειες των αντιπάλων. Αν συνεχίσουμε να πορευόμαστε ως έχει θα συνεχίσουμε να έχουμε συμβάντα όπως τον Φεβρουάριο του 2018. Οι στρατιωτικοί διοικητές θα πρέπει να είναι σε θέση να έχουν μια σφαιρική άποψη των τεκταινόμενων και να κατανοήσουν πως θα κάνουν χρήση των δυνατοτήτων που διαθέτουν για να αποτρέψουν την επιτυχή έκβαση των υβριδικών απειλών. Η σχεδίαση και διεξαγωγή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με την εμπλοκή μηχανοκίνητων ταξιαρχιών στην αντιμετώπιση υβριδικών απειλών αποτελούν μόνο κινήσεις εντυπωσιασμού που αποδεικνύουν την μορφωτική ανεπάρκεια των ηγητόρων.

Για την αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών απαιτούνται γνώσεις διπλωματίας, άριστη κατάρτιση στην διαδικασία διενέργειας ενεργειών στρατιωτικής υποβοήθησης, γνώση σχεδίασης σε όλα τα επίπεδα και εξειδίκευση σε θέματα πληροφοριών. Ίσως να ακούγονται λίγο παράξενα αλλά στην φάση αυτή ο άριστος μαχητής δεν είναι τόσο χρήσιμος όσο ο μαχητής διπλωμάτης. Έχοντας κατά νου τα στοιχεία και το πνευματικό υπόβαθρο που χρειάζεται για να ανταπεξέλθει ένα στέλεχος στην αντιμετώπιση και των χειρισμό υβριδικών απειλών ,θα πρέπει να εκπαιδεύεται ακαδημαϊκά αλλά και στρατιωτικά, ώστε να μπορεί να κατανοήσει τα αποτελέσματα που θα επιφέρουν σε όλα τα επίπεδα οι ενέργειες του²⁴. Ο διπλωμάτης μαχητής θα πρέπει να έχει ολιστική προσέγγιση του φαινομένου να αντιλαμβάνεται όλα τα επίπεδα και να είναι σε θέση να παίρνει αποφάσεις ανάλογα με το τι θέλει να επιτύχει και σε ποιο επίπεδο.

Διοικητές Οργανισμών

Ένα κρατικό σύνολο όπως διαπιστώσαμε στηρίζει την εύρυθμη λειτουργία του σε σημαντικούς οργανισμούς. Όπως είδαμε και στην περίπτωση της Κριμαίας οι πρώτες επιθετικές ενέργειες έγιναν κατά της επιχείρησης ηλεκτρισμού. Σκοπός του επιτιθέμενου να επίτευξη την άρνηση χρήσης ώστε να επέλθει διάσπαση της κοινωνικής συνοχής. Οι διοικητές ,λοιπόν, των οργανισμών θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογήσουν πότε ένα χτύπημα είναι απλό συμβάν η συνδέεται με την στρατηγική

της χώρας. Ίσως αυτά ακούγονται παράξενα σκεφτείτε όμως το χάος που θα συνέβαινε σε μια πιθανή διακοπή λειτουργίας του αεροδρομίου Ελευθέριος Βενιζέλος και τι αντίκτυπο θα είχε για την πολιτική ηγεσία. Μέσα από μια συνεχή επιμόρφωση θα κατανοήσουν το πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν στην εθνική ασφάλεια της χώρας.

ΔΟΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Διαπιστώσαμε εξ' αρχής ότι ο υβριδισμός κινείται στην γκρίζα ζώνη κινείται στα όρια της νομιμότητας και της παρανομίας, κινείται στα όρια της άμυνας και της τρομοκρατίας. Σαφέστατα ,λοιπόν, το να διατηρούμε ένα εθνικό σύστημα συναγερμού και άρθρα του συντάγματος που παραπέμπουν σε μια άλλη αποχή διόλου δεν εξυπηρετεί τα εθνικά συμφέροντα. Η εμπλοκή των ΕΔ σαφέστατα και θα πρέπει να γίνει με φειδώ καθώς από την ασυμμετρία της απειλής κινδυνεύουμε να φτάσουμε στο άλλο άκρο και να τεθούν εκτός αποστολής. Απαιτείται ,λοιπόν, η τροποποίηση του Ν.2292/95 και η ενσωμάτωση πρόβλεψης αντιμετώπισης ασύμμετρων απειλών. Επιπρόσθετα η αναθεώρηση του εθνικού συστήματος συναγερμού αλλά και των εθνικών κανόνων εμπλοκής καθώς με το υφιστάμενο πλαίσιο εκτιμάται ότι δεν υπάρχει πρόβλεψη ενεργειών όταν διαπιστωμένα υπάρχουν ενέργειες που εξυπηρετούν ένα υβριδικό σχέδιο. Αυτό συνεπάγεται ότι ο κάθε οργανισμός, μεμονωμένα και κατά την κρίση του ο κάθε επικεφαλής, προσπαθεί να λειτουργήσει μην έχοντας την πολιτική στήριξη και νομιμοποίηση.

Συγκρότηση ειδικής μονάδας κυβερνοπολέμου

Σήμερα η Ελλάδα διατηρεί ένα πολυάριθμο στρατό από τον Έβρο μέχρι και την Κρήτη, ο οποίος προετοιμάζεται για μια τυπική πολεμική σύρραξη. Στην ανάλυση δυνάμεων που πραγματοποιείται από επιτετραμμένους³⁴ επιστήμονες το στρατιωτικό ισοζύγιο κινείται πάντα υπέρ της Τουρκίας. Τα παραπάνω είναι θα λέγαμε φυσιολογικά καθώς από την αρχή της μελέτης μας διαπιστώσαμε ότι αναφερόμαστε σε δυο χώρες διαφορετικής δυναμικότητας. Το να στρουθοκαμηλίζουμε και με αίολα λόγια και δηλώσεις να προσπαθούμε να κατατροπώσουμε τον αντίπαλο είναι το λιγότερο

34 Το να γίνεται μια σείρα ανάλυση δυνάμεων βασισμένη στα νούμερα των μέσων που διαθέτει η κάθε χώρα κατά την άποψη του υποφαινόμενου είναι βλακώδες και το μόνο που καταφέρνει είναι να εφελκεί την κοινή γνώμη σε λανθασμένα συμπεράσματα. Μια ολοκληρωμένη στρατιωτική ανάλυση στηρίζεται σε πολλές παραμέτρους ορισμένες φορές μη μετρήσιμους. Άρα ο καθείς που προβαίνει σε τέτοιες αναλύσεις κάνει μόνο εικασίες και τίποτα παραπάνω.

γελοίο. Αντίθετα μέσα από αυτή την ασυμμετρία του υβριδισμού θα πρέπει και εμείς να έχουμε οφέλη.

Προτείνεται ,λοιπόν. η δημιουργία μιας ειδικής στρατιωτικής μονάδας κυβερνοπολέμου με καθορισμένο τακτικό έργο. Η ανάληψη επιχειρήσεων στο χώρο του κυβερνοπολέμου δεν βασίζεται στην συμμετρία καθώς τα κυβερνόπλα μπορούν να κατασκευαστούν από τον οιοδήποτε αλλά το πώς θα χρησιμοποιηθούν θα προσδώσει το στρατηγικό πλεονέκτημα. Και στο κομμάτι αυτό δεν θα πρέπει να κλειστούμε σε στεγανά και να είναι μια τυπική στρατιωτική μονάδα με στρατιωτική πειθαρχία και κουλτούρα μέσα σε ένα στρατόπεδο. Οι κυβερνομαχητες δεν μας ενδιαφέρει τι στολή θα φέρουν, αν θα είναι σωστά κουρεμένοι και ξυρισμένοι. Ο κάθε κυβερνομαχητής είναι μια αυτοδύναμη μονάδα πυρός και ταυτόχρονα ένας πολλαπλασιαστής ισχύος. Σαφέστατα όμως απαιτείται η εκπόνηση ενός επιχειρησιακού σχεδίου και να τεθούν προς υλοποίηση αντικειμενικοί σκοποί.

Επιπλέον ο οργανισμός αυτός θα έχει την ικανότητα και εξουσιοδότηση να προβαίνει σε ελέγχους σε όλους τους κρατικούς αλλά και ευαίσθητους ιδιωτικούς φορείς προκειμένου να είναι ο φορέας που θα πιστοποιεί την κυβερνοασφάλεια τους.

Μέσα από αυτές τις διαδικασίες η πολιτική ηγεσία θα είναι σε θέση

- να εντοπίζει και να διορθώνει τυχόν αδυναμίες σε φορείς κλειδιά
- να οργανώνει την κυβερνοάμυνα της χώρας
- να έχει την δυνατότητα όποτε και αν αποφασίσει να προβαίνει σε επιθετικές ενέργειες κυβερνοπολέμου.

Proxy Προσέγγιση

Ο υβριδισμός από καταβολής είναι μια έννοια που κινείται εκτός πλαισίου, μια έννοια που κινείται στο γκρι. Η αντιμετώπιση του ,λοιπόν, θα πρέπει να είναι εξίσου υβριδική και πρωτοποριακή. Σήμερα όπως διαμορφώνεται το διεθνές περιβάλλον με τις εύθραυστες ισορροπίες στην ΝΑ Μεσόγειο οι ένοπλες δυνάμεις καλούνται να είναι άριστα προετοιμασμένες για να αντιμετωπίσουν εντός κανονιστικού πλαισίου, μια ενδεχόμενη διένεξη μεταξύ Ελλάδας Τουρκίας. Η συγκρότηση όμως μιας ειδικής μισθοφορικής μονάδας θα δώσει την δυνατότητα στην Ελληνική πολιτική ηγεσία να δρα εκτός αυτού του οριοθετημένου κανονιστικού πλαισίου. Μια ειδική μονάδα,

αποτελούμενη από στρατιώτες διάφορων εθνοτήτων όπως ακριβώς γίνεται με την γαλλική λεγεώνα των ξένων. Θα έχει την δυνατότητα να συμμετέχει σε όποια αποστολή διαταχτεί εντός και εκτός Ελλάδας ανεξάρτητα του επιχειρησιακού ρίσκου που αναλαμβάνεται. Ο ρόλος της θα είναι πολυποίκιλος και θα προσαρμόζεται ανάλογα των επιχειρησιακών απαιτήσεων. Να θυμηθούμε ότι χιλιάδες ευρώ δαπανήθηκαν από εφοπλιστικές επιχειρήσεις για την συνοδεία του στόλου τους προς αποφυγή της πειρατείας αλλά και την συμμετοχή της Ελλάδας στην επιχείρηση ATALANTA³⁵. Μια τέτοια κρατική και πιστοποιημένη οντότητα θα μπορούσε να συνδράμει επί πληρωμής στην καταπολέμηση της πειρατείας αναδεικνύοντας την Ελλάδα στα διεθνή φόρα αλλά και προάγοντας την στρατιωτική διπλωματία.

Η Ελλάδα σαν κράτος μέλος του NATO έχει την υποχρέωση να ικανοποιεί τις απαιτήσεις που τίθενται και να συμμετέχει σε ειρηνευτικές αποστολές όπου ζητηθεί η συνδρομή της. Η Ελλάδα μέχρι τώρα συμμετείχε λόγω πολιτικού κόστους σε αποστολές μικρής επικινδυνότητας, με αποτέλεσμα να μην αποτελεί πυλώνα ισχύος για την συμμαχία. Η οικονομική κρίση επέβαλε ακόμα παραπάνω τον εξορθολογισμό τέτοιων δαπανών και τη μείωση στο ελάχιστο της ελληνικής παρουσίας στο εξωτερικό. Η συγκρότηση μιας τέτοιας ειδικής μονάδας θα συνδράμει στη στρατιωτική διπλωματία αλλά και στην αποτροπή καθώς θα δίνεται η δυνατότητα η χώρα να συμμετέχει ακόμα και σε αποστολές υψηλού ρίσκου.

Υβριδική Μονάδα Ασφαλείας

Με την υφιστάμενη πολιτική διάρθρωση υφίσταται το υπουργείο εθνικής άμυνας με σαφή αποστολή³⁶ και το υπουργείο προστασίας του πολίτη με κύρια αποστολή³⁷ την

35 Από την ΕΕ αποφασίστηκε η διεξαγωγή της επιχείρησης ATALANTA, η οποία αποτελεί την πρώτη ναυτική επιχείρηση υπό την αιγίδα της, κατά την εφαρμογή των αποφάσεων 1846 και 1851 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την καταπολέμηση της πειρατείας ανοιχτά των ακτών της Σομαλίας, η οποία αρχικά σχεδιάστηκε για ένα έτος (Δεκέμβριος 2008 – Δεκέμβριος 2009) και στη συνέχεια ανανεώθηκε. Η Ελλάδα ανέλαβε τη διοίκηση της δύναμης με την έναρξη της επιχείρησης, για το Α' τετράμηνο του 2009 και παρέδωσε τη διοίκηση στην Ισπανία την 6 Απριλίου 2009. Η χώρα μας συμμετείχε στο παρελθόν από το Δεκέμβριο 2008 έως και το 2010 ανελλιπώς με μέσα και προσωπικό. Το έτος 2011 συμμετείχε για ένα τρίμηνο και για το 2012 για ένα δίμηνο με μία Φ/Γ. Το 2014 η Ελλάδα συμμετέχει με μια Φ/Γ για διάρκεια τριών (3) μηνών. (Από 19 Φεβρουαρίου 2014 έως 12 Μαΐου 2014).

36 Αποστολή των Ενόπλων Δυνάμεων είναι η προστασία της εδαφικής ακεραιότητας, της εθνικής ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας της Χώρας, εναντίον οποιασδήποτε εξωτερικής επίθεσης ή απειλής, καθώς και η υποστήριξη των εθνικών συμφερόντων, όπως καθορίζονται στην Πολιτική Εθνικής Άμυνας (ΠΕΑ)

διασφάλιση ενός κράτους δικαίου. Στο πλαίσιο συντονισμού έχουν υπογράψει μνημόνια συνεργασίας μεταξύ των δυο υπουργείων αλλά και οι δυο φορείς εμπλέκονται σε κοινά επιχειρησιακά πεδία όπως είναι το Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» αλλά και στη διαδικασία επιστράτευσης. Όπως εξ αρχής είπαμε με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο είναι αδύνατη η εμπλοκή των ΕΔ στην αντιμετώπιση υβριδικών απειλών. Το θεσμοθετημένο όργανο είναι η Ελληνική Αστυνομία. Κατά πόσο όμως έχει την δυνατότητα να κατανοεί τέτοιες υβριδικές απειλές; κατά πόσο έχει την δυνατότητα να εκτελεί επιχειρήσεις καταστολής στο πλαίσιο όμως της εθνικής άμυνας;

Το σύγχρονο περιβάλλον ασφαλείας με την διάδοση των όπλων και την έξαρση της τρομοκρατίας απαιτεί νέες σύγχρονες και ισχυρότερες δυνάμεις καταστολής. Η δημιουργία ,λοιπόν, μιας νέας δύναμης της Ελληνικής Αστυνομίας στα πρότυπα των Καραμπινιέρη ή ακόμα και της στρατοχωροφυλακής που διαθέτει η Τουρκία θα αποτελέσει ένα εργαλείο στα χέρια της πολιτικής ηγεσίας.

Vice versa οι Ένοπλες δυνάμεις διαθέτουν μονάδες Στρατονομίας, οι οποίες αναλαμβάνουν ελάχιστο έργο. Μέσα από την αναβάθμιση τους και την ένταξη τους σε ένα κοινό επιχειρησιακό πλαίσιο κάτω από μια ενιαία διοίκηση θα συνεισφέρουν και στην εσωτερική ασφάλεια της χώρας.

Επιπλέον η δημιουργία ενός κοινού συντονιστικού οργάνου Ενόπλων Δυνάμεων-Αστυνομίας, όπου θα προβαίνει σε αποτίμηση των απειλών εντός και εκτός συνόρων θα πραγματοποιεί στρατηγική ανάλυση και θα καταθέτει προτάσεις στο ανώτατο όργανο το ΚΥΣΕΑ. Με την υλοποίηση των παραπάνω θα αυξηθούν οι δυνατότητες και θα υπάρξει ένας συντονισμός των δυο αρμόδιων υπουργείων προκειμένου αποτελεσματικά να υλοποιεί την Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας.

37 Η Ελληνική Αστυνομία με τη σημερινή της μορφή δημιουργήθηκε το 1984, με τη συγχώνευση της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων (νόμος 1481/1-10-1984, ΦΕΚ Α΄ - 152). Σύμφωνα με το νόμο 2800/2000, είναι Σώμα Ασφάλειας και έχει ως αποστολή: την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας και της απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης και τροχαίας, την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και την προστασία του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος, στα πλαίσια της συνταγματικής τάξης, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας δημόσιας και κρατικής ασφαλείας, την πρόληψη και αποτροπή της παράνομης εισόδου – εξόδου αλλοδαπών στην Ελλάδα και τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την είσοδο, έξοδο, παραμονή και εργασία των αλλοδαπών στη χώρα, που περιλαμβάνει την άσκηση της αστυνομίας αλλοδαπών και προστασίας συνόρων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «I»: ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από 23 χρόνια ενεργούς υπηρεσίας στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις η ενασχόληση μου με τον υβριδισμό ήταν για μένα κάτι πρωτόγνωρο. Στα χρόνια αυτά συμμετείχα σε πολλές εθνικές και διασυμμαχικές ασκήσεις χωρίς πότε να έχω την αντίληψη που πλέον απέκτησα μέσα από αυτό πόνημα. Ομολογώ όπως φαντάζομαι και πολλοί από εσάς στην αρχή στο άκουσμα του υβριδικού πολέμου να σας διακατείχε ένας φόβος-δέος. Εκτιμώ ότι μέσα από την διπλωματική αυτή εργασία ο όρος απομυθοποιήθηκε τόσο όσο έπρεπε προκειμένου να κατέχουμε την απαραίτητη γνώση για να τον αντιμετωπίσουμε.

Το να δηλώνει κάποιος ότι είμαστε σε ένα συνεχή και ακήρυχτο πόλεμο με την Τουρκία χωρίς να έχει επιχειρήματα, δεν ευσταθεί. Με τις σύγχρονες εξελίξεις και εδράζοντας τα συμπεράσματα μας στον υβριδισμό μπορούμε εύκολα και μετρήσιμα να αποτυπώσουμε την φάση των πολεμικών επιχειρήσεων της Τουρκίας. Εμείς επιλέξαμε ένα συγκεκριμένο μοντέλο να κινηθούμε και να ιχνηλατήσουμε τον υβριδισμό. Οποίο μοντέλο όμως και να επιλεγεί θα καταλήξουμε στα ίδια συμπεράσματα: Η Τουρκία έχει θέσει σε λειτουργία ένα υβριδικό επιχειρησιακό σχέδιο.

Έχοντας λοιπόν, απτά στοιχεία μπορούμε να φτιάξουμε και εμείς το αφήγημα μας και να προβούμε στις απαραίτητες ενέργειες. Με το να διατηρούμε επί χρόνια την ίδια παθητική μόνο στάση ότι η Ελλάδα σεβόμενη τους διεθνείς νόμους και οργανισμούς δεν καταφέραμε να κερδίσουμε τίποτα. Αντίθετα μια χώρα πολύ ποιο προοδευτική και ουδέτερη κατά τα πολεμικά φαινόμενα τα τελευταία 200 χρόνια όπως η Σουηδία στον απόηχο της προσάρτησης της Κριμαίας προέβει άμεσα σε ενέργειες³⁸ προκειμένου να διασφάλιση την εδαφική της ακεραιότητα.

Αν νομίσουμε ότι στο διεθνές γίνεσθαι μόνο η Ελλάδα είναι η χώρα που είναι αντιμέτωπη με έναν γείτονα που παραμονεύει για να υφαρπάξει τα φορτία ισχύος και όχι μόνο τότε είμαστε εκτός πραγματικότητας. Θα πρέπει μέσα στο διεθνές σύστημα να ακολουθήσουμε πρακτικές άλλων μικρών αλλά επιτυχημένων κρατών όπως η

38 Η Σουηδία απέστειλε οδηγίες στους πολίτες της σχετικά με το πώς να διαχειριστούν το ξέσπασμα ενός πολέμου, καθώς η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με τη ρωσική επιθετικότητα στη Βαλτική. Στο 20 σελίδων φυλλάδιο με τίτλο «Αν έρθει κρίση ή πόλεμος» δίνονται συμβουλές για το πώς θα έχουν καθαρό νερό, πώς θα αντιλαμβάνονται την προπαγάνδα, πώς θα βρίσκουν καταφύγια σε βομβαρδισμούς κ.α. στην πρώτη καμπάνια τέτοιου είδους από τις ημέρες του Ψυχρού Πολέμου. Επίσης υπενθυμίζει στους Σουηδούς ότι έχουν καθήκον να δράσουν εάν απειληθεί η χώρα τους. «Αν η Σουηδία δεχτεί επίθεση από μια άλλη χώρα, δεν θα το βάλουμε κάτω ποτέ» είναι γραμμένο στο φυλλάδιο. «Όλες οι πληροφορίες ότι η αντίσταση θα παύσει θα είναι ψεύτικες».

Σιγκαπούρη. Ένα μικρό κράτος το οποίο όχι απλά επιβιώνει αλλά και ευημερεί. Διατηρώντας μια μεγάλη ιστορική παράδοση και γνώση στο θέμα της παλλαϊκής άμυνας πολύ γρήγορα η ηγεσία της χώρας αντιλήφθηκε ότι απαιτείται να αναθεωρήσει την πολιτική της και να εναρμονιστεί με την αντιμετώπιση νέων υβριδικών απειλών.

Χρονικά βρισκόμενος στο τέλος της ερευνητικής μου διαδικασίας δεν θα πίστευα ότι τόσο σύντομα θα παρακολουθούσα νέες εξελίξεις στο πεδίο του υβριδισμού. Το τρέχων διάστημα μια νέα σύγκρουση λαμβάνει χώρα μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Μετά από το ισχυρό πλήγμα της η Ουκρανία δε διστάζει να αντιπαχτεί και να προβάλλει πλέον ισχυρή αντίσταση. Διαφαίνεται ,λοιπόν, ότι η δύση ετοιμάζεται να πληρώσει τη Ρωσία με το ίδιο υβριδικό νόμισμα.

Αν σήμερα ζούσε ο Κλαουζεβιτς θα ήταν πολύ χαρούμενος να βλέπει όλα αυτά που συνέγραψε πριν από πολλά χρόνια να υλοποιούνται με κάθε λεπτομέρεια. Όλες οι προβλέψεις του για την εξέλιξη του πολεμικού φαινομένου αποτυπώθηκαν το 2014 στην Κριμαία. Θεωρήσαμε ,λοιπόν, ότι η Ρωσία στην Ουκρανία υλοποίησε το τέλειο υβριδικό σχέδιο. Ενδέχεται όμως η ιστορία να αναδείξει νέες συγκρούσεις, όπου νέες τακτικές και σχεδίαση θα υλοποιηθούν και θα προαγάγουν τον περαιτέρω υβριδισμό. Αυτό ,λοιπόν, που παρατηρήσαμε και μελετήσαμε στην Κριμαία είναι μια έκφανση του υβριδισμού που πολύ πιθανόν να μην ξανασυναντήσουμε. Οι επιχειρησιακές συνθήκες που οδήγησαν στην διεξαγωγή της επιχείρησης είναι μοναδικές όπως άλλωστε εξ αρχής σημειώσαμε ότι το υβριδικό φαινόμενο είναι μοναδικό κάθε φορά. Ο ελληνικός επιχειρησιακός χώρος με τις υφιστάμενες απειλές απέχει παρασάγγας από την Κριμαία. Μπορούμε όμως να έχουμε μια κατεύθυνση για τις δυνατότητες του υβριδισμού όταν υλοποιηθεί κατά άριστο τρόπο τι μπορεί να επιτύχει καθώς και τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Το επιχειρησιακό περιβάλλον της ΝΑ Μεσογείου χαρακτηρίζεται από έντονη και διαρκώς κλιμακούμενη αστάθεια. Ο αναθεωρητισμός της Τουρκίας έχει φτάσει στην κορύφωση του. Απροκάλυπτα πλέον σήμερα ο Πρόεδρος της χώρας διαπραγματεύεται την αλλαγή της συνθήκης της Λωζάννης. Στο περιβάλλον αυτό η εξόρυξη υδρογονανθράκων λειτουργεί σαν το φυτίλι που θα πυροδοτήσει τη βόμβα. Η Τουρκία, μια ανερχόμενη δύναμη που συνέχεια και απροκάλυπτα δαγκώνει το χέρι που μέχρι τώρα την ταΐζε προσπαθεί να κυριαρχήσει.

Η συμμετοχή της Τουρκίας στις δυο τελευταίες επιχειρήσεις στα βόρεια σύνορα της Συρίας δείχνει ότι διαθέτει

- Την πολιτική βούληση
- Τις Ένοπλες Δυνάμεις
- Την Κοινωνική Νομιμοποίηση
- Τη θέση στο Διεθνές Σύστημα

για να προβεί σε πολεμικές επιχειρήσεις στην γειτονιά της όπου και όταν επιλέξει. Το να εθελουφλούμε και να στηρίζουμε την επιβίωση μας μόνο σε σύμπραξη συμμαχιών χωρίς την ανάπτυξη σωστών μηχανισμών θα είναι με μαθηματική ακρίβεια ολέθριο .Ο υβριδικός πόλεμος για την Τουρκία είναι τα προεόρτια για γενικευμένη σύγκρουση μεγάλης ή μικρής κλίμακας με σκοπό πλέον να κυριαρχήσει στην ΝΑ Μεσόγειο και να αποτελέσει κύριο διαχειριστή των υδρογονανθράκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ «ΙΑ»: ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι σύγχρονοι στρατοί, με τα φοβερά οπλικά συστήματα και τις απεριόριστες δυνατότητες καταστροφής του αντιπάλου, δεν είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν υβριδικούς αντιπάλους. Ο πόλεμος με τη μορφή που τον γνωρίσαμε και τον διδαχτήκαμε στις στρατιωτικές ακαδημίες αρχίζει να αποτελεί παρελθόν.

Από το συμβατικό πόλεμο περάσαμε στις συγκρούσεις χαμηλής εντάσεως, τον περιορισμένο ή σε μικρή κλίμακα πόλεμο φθοράς, τον ανταρτοπόλεμο, τη τρομοκρατία, όλες αυτές τις μορφές ανορθόδοξου πολέμου που προκαλούν ρίγη ανασφάλειας στις δυτικές κοινωνίες. Ο αντίπαλος δεν είναι κράτος, δεν είναι καν στρατός, μπορεί να μεταμορφωθεί σε συμμορίες, τρομοκράτες, αντάρτες, εθνικο-απελευθερωτικά ή αποσχιστικά κινήματα.

Η παλαιότητα και η διαχρονικότητα των εν λόγω απειλών έδειξε ότι είναι άκρως προσαρμοστικές στις απαιτήσεις του χρόνου και είναι δυνατόν να καθορίσουν ακόμη και τη μορφή του πολέμου. Η Τουρκία, ισχυροποιώντας τη θέση της στο διεθνές στερέωμα και ενδυναμώνοντας την εσωτερική της ισχύ, θα συνεχίσει να διεκδικεί και να αμφισβητεί τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας μέσα από εμφανείς αλλά και καλυμμένες επιχειρήσεις προκειμένου να επιτύχει τους στρατηγικούς της Αντικειμενικούς Σκοπούς. Εν κατακλείδι, οι υβριδικές διαστάσεις της τουρκικής απειλής είναι υπαρκτές και καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για δημιουργία στη χώρα μας, ενός ευέλικτου μοντέλου αντιμετώπισης ανάλογων απειλών.

Κλείνοντας, όλοι όσοι ασχολούνται με την εθνική ασφάλεια της χώρας θα πρέπει να έχουν κατά νου αυτό που ο Αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων της Ρωσίας είπε σε μια συνέντευξη του το Φεβρουάριο του 2013 ότι :“ Οι ίδιοι «κανόνες του πολέμου» έχουν αλλάξει. Ο ρόλος των μη στρατιωτικών μέσων για την επίτευξη πολιτικών και στρατηγικών στόχων έχει αυξηθεί και σε πολλές περιπτώσεις, έχει υπερβεί την ισχύ των όπλων σε αποτελεσματικότητά. Όλα αυτά συμπληρώνονται με καλυμμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις.” Αυτό θα πρέπει να αποτελέσει τον φάρο μιας νέας επιχειρησιακής σχεδίασης, σωστής χρήσης των μέσων ώστε μέσα από πρωτοποριακές τακτικές να ανατρέψουμε την αριθμητική και τεχνολογική υπεροπλία του αντίπαλου.

Τέλος μέσα από αυτή την ερευνητική διαδικασία, ακόμα και για μένα που το μονοπάτι της εθνικής άμυνας είναι κατά πολύ γνωστό, μου δόθηκε η δυνατότητα να

διαπιστώσω νέες απειλές. Όλα τα παραπάνω που προταθήκαν αποτελούν το εναρκτήριο λάκτισμα για να περάσουμε σε μια νέα εποχή. Μια εποχή που οι κίνδυνοι για την χώρα μας δεν μειώνονται αλλά αυξάνονται γεωμετρικά.

Κλείνοντας ελπίζω τα επόμενα χρόνια και πριν οι εξελίξεις μας προλάβουν να βρεθούν οι κατάλληλες ηγεσίες , οι οποίες θα έχουν το σθένος να υλοποιήσουν πραγματικά καινοτόμες λύσεις, να θέσουν τη χώρα σε τροχιά πραγματικής ανάκαμψης σε όλα τα επίπεδα και να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τον αναθεωρητισμό της Τουρκίας .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Αναλυτική έκθεση Οι εξελίξεις στο διεθνή περίγυρο της χώρας Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2018
2. Διεθνείς Σχέσεις και Διεθνής Πολιτική ΑΛΕΞΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο 2017
3. Διπλωματική Εργασία Χαϊδής Λεωνίδας Οι Συγκρούσεις στον Κυβερνοχώρο: Ο Κυβερνοπόλεμος και η Αποτροπή,2012
4. Διπλωματική Εργασία ΔΙΤΣΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Πληροφοριακές επιχειρήσεις και στρατηγική επικοινωνία. Δόγμα-Προσεγγίσεις-Σύγχρονες τακτικές,2014

Άρθρα σε Επιστημονικά Περιοδικά και Ιστότοπους, Επίσημα Κείμενα και Διαδικτυακές Πηγές

5. Project Θράκη: Το έγκλημα πλησιάζει στο τέλος του - Berlin – Athen,2017
6. Η Ελλάδα και ο κυβερνοπόλεμος: ανιχνεύοντας μία πιθανή απειλή - Άμυνα & Διπλωματία,2018
7. Υβριδικός πόλεμος και Ελληνική πραγματικότητα | e-Amyra,2017
8. Πρώτο Θέμα άρθρο :Τούρκος υπουργός Άμυνας στη Λιβύη: Οι Έλληνες θέλουν την υφαλοκρηπίδα σας,2018
9. Τουρκικό fake news η άσκηση της Τουρκίας με τορπιλισμό πλοίου στην κυπριακή ΑΟΖ , iefimerida.gr,2018
10. Ο μηχανισμός προπαγάνδας του Ερντογάν και ο έλεγχος των ΜΜΕ – ThePressProject,2016

11. FAZ: Για τον έλεγχο των ΜΜΕ δεν χρειάζεται να ψάξετε στην Τουρκία του Ερντογάν αλλά στην Ελλάδα του Τσίπρα,2016
12. Ε-Αμυνα: Το νέο Ρωσικό Στρατιωτικό Δόγμα και η εφαρμογή του Υβριδικού Πολέμου στην Ουκρανία,2017
13. Ευθύμιος Λάζος *ΡΩΣΙΑ: ΤΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ*, 11 Ιουλ 2017 <https://www.thinknews.gr/defence/rosia-ta-didagmata-apo-ton-polemo-stin-oukrania-meros/>
14. Ιπποκράτης Δασκαλάκης *ΚΡΙΣΗ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ* ΣΕΘΑ 25 Ιανουαρίου 2016
<http://www.idis.gr/?p=3605>
15. Νικόλαος Παούνης Βαλκανιολόγος, Διεθνολόγος Msc Ερευνητής ΕΚΕΟ *Υβριδική Σύγκρουση (Hybrid Warfare). Περιγραφή και χαρακτηριστικά. Η απόφαση του ΝΑΤΟ* 28 Ιουν 2017
<http://www.ekeo.gr/2017/06/%CF%85%CE%B2%CF%81%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%8D%CE%B3%CE%BA%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B7-hybrid-warfare-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%A E-%CE%BA%CE%B1%CE%B9/>
16. Αθανάσιος Δρούγος Στρατιωτικός και Διπλωματικός/Πολιτικός Αναλυτής/Διεθνολόγος ως και ΕΙΔΙΚΟΣ σε ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ-ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ-ΑΣΥΜΜΕΤΡΩΝ ΑΠΕΙΛΩΝ –ΠΟΛΕΜΩΝ ΧΑΜΗΛΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ/RISK ANALYSIS με διαχρονικές σπουδές στην χώρα μας, στις ΗΠΑ (SAINT LOUIS-MISSOURI) και στην ΟΛΛΑΝΔΙΑ/AMSTERDAM UNIVERSITY (BA-MA-Phd/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ) σε ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ. *Υβριδικές Μορφές Πολέμου* 8 Νοέμβριου 2016
<http://ambassadorsatlarge.com/archives/70016>

17. Πάνος Χηνοφώτης Επίτιμος Α/ΓΕΕΘΑ Άποψη: *Η Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας Η*
Καθημερινή 15 Μαΐου 2016
<http://www.kathimerini.gr/859871/article/epikairothta/politikh/apoyh-h-strathgikh-e8nikhs-asfaleias>
18. Αντγου Θεοκλήτου Ρουσάκη, Επιτίμου Διοικητού Β΄ΣΣ *Η Συνθήκη Σένγκεν, οι κακοί χειρισμοί – Η ασύμμετρη απειλή της Λαθρομετανάστευσης* 14 Δεκ 2016
http://www.sse77.gr/sse/index.php?option=com_content&view=article&id=545:2016-12-14-11-18-42&catid=46:2012-03-24-17-20-28&Itemid=66
19. Υποστρατήγου ε.α Δημήτρη Καντερέ, ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ *Οι αρχές του πολέμου στις σύγχρονες στρατιωτικές επιχειρήσεις* 27 Οκτ 2010
20. Δρ. Θάνος Ντόκος Γενικός Διευθυντής Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) *Στρατηγικό Αλφαβητάρι της κρίσης στην Ουκρανία* Μάρτιος 2014
<http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2014/03/alvavitarinew.pdf>
21. Νίκου Μελέτη *Τσαμουριά μέχρι την Πρέβεζα, αλβανική περιοχή η Δυτ. Μακεδονία, στα σχολικά βιβλία της Αλβανίας* <http://hellasjournal.com/2017/09/tsamouria-mechri-tin-preveza-alvaniki-periochi-i-dit-makedonia-sta-scholika-vivlia-tis-alvanias/>
22. Χρήστου Καπούτση *Επιδείνωση στις ελληνοαλβανικές σχέσεις - ΑΟΖ το βασικό πρόβλημα "τσάμικο" θέτουν τα Τίρανα* Οκτ 2013
<http://www.onalert.gr/stories/epideinosi-stis-ellinoalvanikes-sxeseis-aoz-tsamiko>
23. Γιώργος Βοσκόπουλος Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών *Οι σχέσεις Ελλάδας – ΠΓΔΜ. Ενόψει μιας λύσης ή επιμονή στο αδιέξοδο;* <http://www.foreignaffairs.gr/articles/69396/giorgos-boskopoylos/oi-sxeseis-elladas-%E2%80%93-pgdm?page=show>
24. *Τουρκικοί σχεδιασμοί για Συρία και Ελλάδα* Ιούλιος 2015 <http://veteranos.gr/tourkiki-schediasmi-gia-siria-ke-ellada-mia-katapliktiki-analisi/>

25. Θράκη Προκλητικός Τσαβούσογλου για Τουρκική Μειονότητα και ΣΚΟΠΙΑ Νοε 2017,
<http://www.voria.gr/article/thraki-proklitikos-tsavousoglou-gia-tourkiki-mionotita-ke-skopia>
26. Το ύποπτο παιχνίδι της τουρκικής τράπεζας Ziraat στην Θράκη Μάρτιος 2017,
<https://www.dramini.gr/to-ypropto-pechnidi-tis-tourkikis-trapezas-ziraat-stin-thraki/>
27. Δημήτρης Τσαιλάς Υποναύαρχος ε.α. και Αλέξανδρου Δρίβα υποψήφιος Δρ Διεθνών Σχέσεων, Συντονιστής της Ομάδας Ανατολικής Μεσογείου στο ΤΟ.ΡΕ.ΝΕ Ο «υβριδικός» και στο βάθος, «ψυχολογικός» πόλεμος της Άγκυρας!
<http://www.liberal.gr/arthro/111385/amyna--diplomatia/2017/o-isonubridikossin-kai-sto-bathos-isonpsuchologikossin-polemos-tis-agkuras.html>
28. Υβριδικός πόλεμος και Ελληνική πραγματικότητα, Απρίλιος 2017 <http://e-amyna.com/%CF%85%CE%B2%CF%81%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BC/>
29. Σχέδιο «υβριδικού πολέμου» από την Τουρκία – «Κάλυμνος και Ψέριμος είναι υπό ελληνική κατοχή» – Ο Ρ. Τ. Ερντογάν προετοιμάζει το έδαφος για πολεμική σύγκρουση Μάρτιος 2017
<https://www.pentapostagma.gr/2017/03/%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%85%CE%B2%CF%81%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CE%BF.html>
30. Εκρηξη σε στρατιωτική βάση στην Τουρκία -Επτά στρατιώτες νεκροί Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2018
31. *Via Diplomacy: Ελλάδα βρίσκεται στα πρώτα στάδια Υβριδικού Πολέμου με την Τουρκία*, 2018

Ξενόγλωσση

Επιστημονικά Βιβλία-Αναλύσεις

32. NATO publications ALLIED JOINT DOCTRINE FOR INFORMATION OPERATIONS,2009
33. *Training Circular No. 7-100 of the USA Army Hybrid Threat*
34. *ADP 3-0 UNIFIED LAND OPERATIONS* OCT 2011
35. *Field Manual 3-05 Special Operations* July 2014
36. *Army Special Operations Forces Unconventional Warfare FM 3-05.130*
37. *ALLIED JOINT DOCTRINE FOR SPECIAL OPERATIONS* Edition A Version 1 DECEMBER 2013
38. *ALLIED JOINT DOCTRINE 01 OPERATIONS*,FEBRUARY 2017
39. *"Hybrid Warfare" — implications for NATO* 17 June 2014
40. *STRATEGY ON NATO'S ROLE IN COUNTERING HYBRID WARFARE TO FOREIGN MINISTERS* 26 November 2015
41. Ayhan Yenidünya and Mustafa Atalay, American Scientific Research Journal for Engineering, Technology, and Sciences (ASRJETS) *Comparative Analysis of Russian Hybrid Methods in Ukraine and Syria Crisis*
42. Aapo Cederberg and Pasi Eronen GENEVA CENTRE OF SECURITY POLICY :STRATEGIC SECURITY ANALYSIS How can Societies be Defended against Hybrid Threats? ,September 2015
43. Bettina Renz and Hanna Smith *RUSSIA AND HYBRID WARFARE –GOING BEYOND THE LABEL*
44. Hedenstrom Andreas *NORSOF Military Assistance Capability* Development Monterey, California: Naval Postgraduate School 2016

45. MAJ RONALD W. SPRANG *THE ARMORED BRIGADE COMBAT TEAM (ABCT) IN THE FUTURE:AN ASSESSMENT OF CAPABILITIES AGAINST THE HYBRID THREAT IN THE FUTURE OPERATIONAL ENVIRONMENT* by, , USAB.S., United States Military Academy, West Point, New York, 2002

46. David Sadowski & Jeff Becker Article Small War Journals *Beyond the "Hybrid" Threat: Asserting the Essential Unity of Warfare*

47. Combating Terrorism Exchange Volume 6 "*Countering Hybrid Warfare: The Best Uses of SOF in a Pre–Article V Scenario*,2016

48. Frank G. Hoffman *Hybrid Warfare and Challenges*,2010

49. Finnish Institute of International Affairs *Russia's Hybrid War in Ukraine Breaking the Enemy's Ability to Resist*

50. Air & Space Power Journal - Winter 2009 Hybrid Warfare Something Old, Not Something New Hon. Robert Wilkie

51. RAND Corporation Hybrid Warfare in the Baltics. Threats and potential responses. 2015

52. An Assessment from Joint Irregular Warfare Centre of the USA Army with title *Irregular Adversaries and Hybrid Threats* 2011

53. Timothy McCulloh and Richard Johnson Joint Special Operations University Hybrid Warfare *JSOU Report 13-4 August* 2013

54. Frank G.Hofman Potomac Institute for Policy Studies Conflict in the 21st Century The rise of Hybrid Wars December 2007.

55. Scott Jasper and Scot Moreland Small War Journals Article *The Islamic State is a Hybrid Threat: Why Does That Matter?*

56. Artis Pabriks, Andis Kudors The Centre for East European Policy Studies University of Latvia Press *The War in Ukraine: Lessons for Europe* Rīga, 2015

57. Journal on Baltic Security article :Security Strategies of Small States in a Changing World Živilė Marija Vaicekauskaitė 2017
58. Russia's Hybrid War with Ukraine: Determinants, Instruments, Accomplishments and Challenges 2016
59. A Closer look at Russia's "Hybrid War" By Michael Kofman and Matthew Rojansky, 2015
60. Kenneth Geers CYBERSPACE AS BATTLESPACE Black Hat webcast, 2014
61. Bettina Renz and Hanna Smith RUSSIA AND HYBRID WARFARE – GOING BEYOND THE LABEL, 2016
62. Multinational Capability Development Campaign project: Understanding Hybrid Warfare, 2017
63. Research of Assistance Professor Can Kasapoglu :TURKEY'S FUTURE CYBER DEFENSE LANDSCAPE
64. Finish institute of international affairs(FIA) report: Russia's Hybrid War in Ukraine Breaking the Enemy's Ability to Resist, 2017
65. Hybrid Warfare, Daesh And Turkey's Stance, Ahmet DOĞRU, 2017
66. LT. COL. SÁNDOR FÁBIÁN: IRREGULAR WARFARE. THE FUTURE MILITARY STRATEGY FOR SMALL STATES, 2012
67. RAND Organization Research :Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine, Michael Kofman, Katya Migacheva, Brian Nichiporuk,
68. Andrew Radin, Olesya Tkacheva, Jenny Oberholtzer, 2017
69. Evaluating The Success Of Russian Hybrid Warfare In Ukraine by Gage A. Adam, 2017
70. RUSSIAN HYBRID WARFARE IN UKRAINE, Siim Nurk, 2016
71. Hybrid Operations and the Importance of Resilience: Lessons From Recent Finnish History, RENÉ NYBERG, 2018

72. Department of International Politics University of Wales, Paradigm Shifts and 9/11: International Relations After the Twin Towers Prof. Michael Cox, 2002

Άρθρα σε Επιστημονικά Περιοδικά και Ιστότοπους, Επίσημα Κείμενα και Διαδικτυακές Πηγές

73. Erdogan's shadow army - Opinion - Jerusalem Post, 2018

74. How the US Army is Preparing to Fight Hybrid War in 2030 - Defense One, 2017

75. Medium: Greek Press Freedom is pronounced a "continued disappointment" by experts and public opinion, 2017

76. Small Wars Journal Putin, Clausewitz, and Ukraine, 2016

77. WAR ON THE ROCKS: CRIMEA TAUGHT US A LESSON, BUT NOT HOW THE RUSSIAN MILITARY FIGHTS DMITRY GORENBURG, 2014

78. Changing Character of War: UKRAINE CRISIS IN HYBRID WARFARE CONTEXT WITH A HISTORICAL PERSPECTIVE, 2016

79. Global Research: Hybrid Wars. Triggering Ethnic, Religious, Regional and Political Conflicts, Andrew Korybko, 2016

80. Phastos Blogspot: Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, 2004

81. Foreign Affairs: Τι πραγματικά συνέβη στο Βιετνάμ, 2013

82. The NATION: America Just Has One War—That It Keeps Losing, 2018

83. John Chambers, *FIVE STEPS THE US ARMY SHOULD TAKE TO COUNTER HYBRID THREATS IN THE GRAY ZONE*, Οκτώβριος 2016

84. Joseph Trevithick *Follow Freelance Journalist The U.S. Army Has Quietly Created a New Commando Division 1st Special Forces Command brings together thousands of Green Berets* <https://medium.com/war-is-boring/the-u-s-army-has-quietly-created-a-new-commando-division-2b90961b4821>

85. SETH ROBSON | STARS AND STRIPES *Army training to focus more on 'hybrid threats'* Ιούλιος 2016

86. SYDNEY J. FREEDBERG JR *How To Fight Hybrid Threats: Tanks, Airstrikes, And Training*, Απρίλιος 2012

87. Taylor and Francis Group *An holistic view of UK military capability development* Loughborough University Institutional Repository, 2017

88. MICHAEL KOFMAN *RUSSIAN HYBRID WARFARE AND OTHER DARK ARTS*, Μάρτιος 2016

89. Süreya Martha Köprülü *RECONCEPTUALIZING CONFLICT IN AN ERA OF HYBRID THREATS* VOL. 14 NO. 3 - FALL 2015

90. Commander Jacques P. Olivier National Defense and the Canadian Armed Forces *Nothing New Under the Sun Tzu: Timeless Principles of the Operational Art of War*

91. *Georgetown Journal of International Affairs, Eyes Wide Shut: How Russia's Hybrid Warfare Exposes and Exploits Western Vulnerabilities*, 2017

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΥΒΡΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΡΩΣΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΣΕ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Όπως ο Κλαούζεβιτς αποτυπώνει στο έργο του “Περί Πολέμου” ‘ο πόλεμος δεν είναι τίποτα άλλο παρά η συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα. Η πολιτική θέτει τους σκοπούς και ο πόλεμος είναι ο τρόπος υλοποίησης τους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα πολιτική και πόλεμος να μην είναι ποτέ κάτι ξεχωριστό”. Εφόσον λοιπόν ο πόλεμος είναι η επίτευξη των πολιτικών σκοπών αυτό μπορεί να γίνει με την χρήση στρατιωτικών και μη δυνάμεων. Αυτό υποδεικνύει ότι η απευθείας πολεμική σύγκρουση που θα οδηγήσει στην κατοχή και προσάρτηση εδαφών δεν είναι απαραίτητα και η βέλτιστη λύση ,άρα ο πόλεμος μπορεί να διεξαχθεί άμεσα ή έμμεσα.

Η έμμεση πολεμική προσέγγιση είναι η βάση της ρωσικής στρατηγικής για τη δημιουργία μιας εναλλακτικής πραγματικότητας ως στρατιωτικής στρατηγικής. Στην Κριμαία η Ρωσική πολιτική ηγεσία αντιλαμβανόμενη την πολυπλοκότητα του διεθνούς συστήματος έθεσε ως στρατηγικό αντικειμενικό σκοπό να κερδίσει το μυαλό και την καρδιά του πληθυσμού της Κριμαίας. Η υποστήριξη των στρατηγικών σκοπών από την κοινωνία- σε μια περιοχή που βρίσκεται σε πόλεμο- με άλλα λόγια η νομιμοποίηση του πολέμου, είναι θεμελιώδης για την νίκη. Με άλλα λόγια, η επιτυχία μιας στρατιωτικής επέμβασης με τη χρήση ένοπλης βίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σχέση μεταξύ στρατιωτικών και μη στρατιωτικών παραγόντων όπως τους πολιτικούς, ψυχολογικούς, ιδεολογικούς και πληροφοριακές επιχειρήσεις και στο τέλος στη στρατιωτική δύναμη ως μεταβλητή απομόνωσης και ελέγχου του πεδίου επιχειρήσεων.

Ο υβριδικός πόλεμος έχει λοιπόν το πλεονέκτημα να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς σε όλα τα επίπεδα χωρίς να έρθει σε άμεση σύγκρουση. Τα βασικά ,λοιπόν, μέσα που χρησιμοποίησε η Ρωσία κατά τον “πόλεμο” της Κριμαίας είναι:

1. Μέτρα που καθιστούν τον αντίπαλο σε εγρήγορση για τις προθέσεις τις Ρωσίας.
2. Επίδειξη της ετοιμότητας και των δυνατοτήτων της Ρωσικής

Στρατιωτικής μηχανής σε μια στρατηγική περιοχή για να αποκρούσει μια εισβολή με συνέπειες που είναι καταστροφικές για τον επιτιθέμενο.

3. Ενέργειες στρατιωτικών δυνάμεων για την αποτροπή ενός δυνητικού εχθρού με εγγυημένη καταστροφή των πλέον ευάλωτων στρατιωτικών και άλλων στρατηγικά σημαντικών και δυνητικά επικίνδυνων στόχων για να τον πείσουν ότι η επίθεσή του είναι η έσχατη λύση.

4. Επίδραση όπλων υψηλής τεχνολογίας κάνοντας χρήση της τακτικής πόλεμος εκ του μακρώθεν αντί απευθείας επαφής.

5. Ανάπτυξη δυνάμεων σε μεγάλο βαθμό κάνοντας επίδειξη ισχύος χωρίς να έρχεται σε πολεμική σύγκρουση.

6. Η κατοχή και διατήρηση εχθρικών εδαφών δεν είναι πάντα απαραίτητη εκτός εάν τα οφέλη είναι κατά πολύ μεγαλύτερα από το κόστος της σύγκρουσης ή εάν μόνο έτσι επιτυγχάνεται η επίτευξη των σκοπών του πολέμου.

7. Οι πληροφοριακές επιχειρήσεις είναι μια ξεχωριστή μορφή σύγκρουσης σε συνδυασμό με οικονομικά, διπλωματικά και πολιτικά μέσα πίεσης.

8. Εκτεταμένη οικονομική καταστροφή της Ουκρανίας με τα αποτελέσματα να φαίνονται αρκετά αργότερα.

9. Η Ρωσία έστειλε ένα ξεκάθαρο μήνυμα ότι μια πιθανή στρατιωτική εμπλοκή του αντιπάλου θα οδηγούσε σε βέβαιη περιβαλλοντολογική και γεωπολιτική καταστροφή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

Αρκετοί αναλυτές πιστεύουν ότι η επιχείρηση ξεκίνησε το 2015 όταν ξέσπασαν και τα επεισόδια στο εσωτερικό της Κριμαίας. Αν ερευνήσουμε διεξοδικά την σύγκρουση θα διαπιστώσουμε ένα καλά ενορχηστρωμένο σχέδιο από τις Ρωσικές πολιτικές και στρατιωτικές αρχές.

Η νέα προσέγγιση των επιχειρήσεων από την Ρωσία αποτυπώνει ως το βασικό πεδίο διένεξης των επιχειρήσεων το μυαλό. Έτσι επικεντρώνεται στην διεξαγωγή πληροφοριακών και ψυχολογικών επιχειρήσεων με σκοπό να διατηρήσει την ισχύ σε στρατιωτική δύναμη και μέσα και ,ελαχιστοποιώντας την βούληση και θέληση του αντίπαλου, να αντιταχτεί στις πράξεις του. Ο κύριος στόχος είναι να μειωθεί η αναγκαιότητα ανάπτυξης της σκληρής ισχύος στο ελάχιστο απαραίτητο, κάνοντας τον αντίπαλο στρατιωτικό και γηγενή πληθυσμό να υποστηρίξουν τον επιτιθέμενο εις βάρος της δικής τους κυβέρνησης. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί η έννοια του μόνιμου πολέμου, όπου αυτός υποδηλώνει έναν μόνιμο εχθρό. Στην σημερινή γεωπολιτική δομή, ο μόνιμος εχθρός για την Ρωσική συνομοσπονδία είναι ο δυτικός πολιτισμός, οι αξίες του, το πολιτικό σύστημα και η ιδεολογία του.

Οι φάσεις του Υβριδικού Πολέμου που διεξήχθη στην Κριμαία μπορούν να σχηματιστούν ως εξής:

Πρώτη φάση: Μη στρατιωτικός ασύμμετρος πόλεμος ,που περιλαμβάνει πληροφορίες, ηθικά, ψυχολογικά, ιδεολογικά, διπλωματικά και οικονομικά μέσα ως μέρος ενός σχεδίου για την εγκαθίδρυση μιας ευνοϊκής πολιτικής, οικονομικής και στρατιωτικής κατάστασης.

Δεύτερη φάση: Διεξαγωγή ειδικών επιχειρήσεων για την παραπλάνηση των πολιτικών και στρατιωτικών ηγετών με συντονισμένα μέτρα που εκτελούνται με διπλωματικά μέσα, μέσα ενημέρωσης και κορυφαίες κυβερνητικές και στρατιωτικές υπηρεσίες με τη διαρροή ψευδών πληροφοριών, διαταγών, οδηγιών και πολιτικών δηλώσεων.

Τρίτη φάση: εκφοβισμός, εξαπάτηση και δωροδοκία κυβερνητικών και στρατιωτικών στελεχών, με σκοπό να τους αναγκάσει να εγκαταλείψουν τα καθήκοντά τους.

Τέταρτη φάση: Διεξαγωγή αποσταθεροποιητικής προπαγάνδας για την αύξηση της δυσαρέσκειας του πληθυσμού, που ενισχύθηκε από την άφιξη ρωσικών ομάδων αγωνιστών με σκοπό την κλιμάκωση της ανατροπής.

Πέμπτη φάση: Δημιουργία “No Fly Zone” για επίθεση, την επιβολή αποκλεισμών και την εκτεταμένη χρήση Στρατιωτικών Δυνάμεων Ιδιωτικού Χαρακτήρα σε στενή συνεργασία με τις αποσχίστηκες ένοπλες δυνάμεις.

Έκτη φάση: έναρξη της στρατιωτικής δράσης, της οποίας προηγούνται μεγάλης κλίμακας αναγνωριστικές και παραπλανητικές αποστολές. Γίνεται χρησιμοποίηση όλων των τύπων, μορφών, μεθόδων, και δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένων την χρήση δυνάμεων ειδικών επιχειρήσεων, του κυβερνοχώρου, των μέσων Μαζικής ενημέρωσης, Διπλωματικών μέσων, μυστικών υπηρεσιών και διεξαγωγής βιομηχανικής κατασκοπείας.

Έβδομη φάση: Συνδυασμός στοχευμένων πληροφοριακών επιχειρήσεων κυβερνοπολέμου, αεροπορικών επιχειρήσεων με σκοπό την συνεχή υποβάθμιση του αεροπορικού δυναμικού της χώρας, σε συνδυασμό με χρήση υψηλής ακρίβειας μέσα φονικά ή μη³⁹ τα οποία βάλονται από διαφορετικά οπλικά συστήματα.

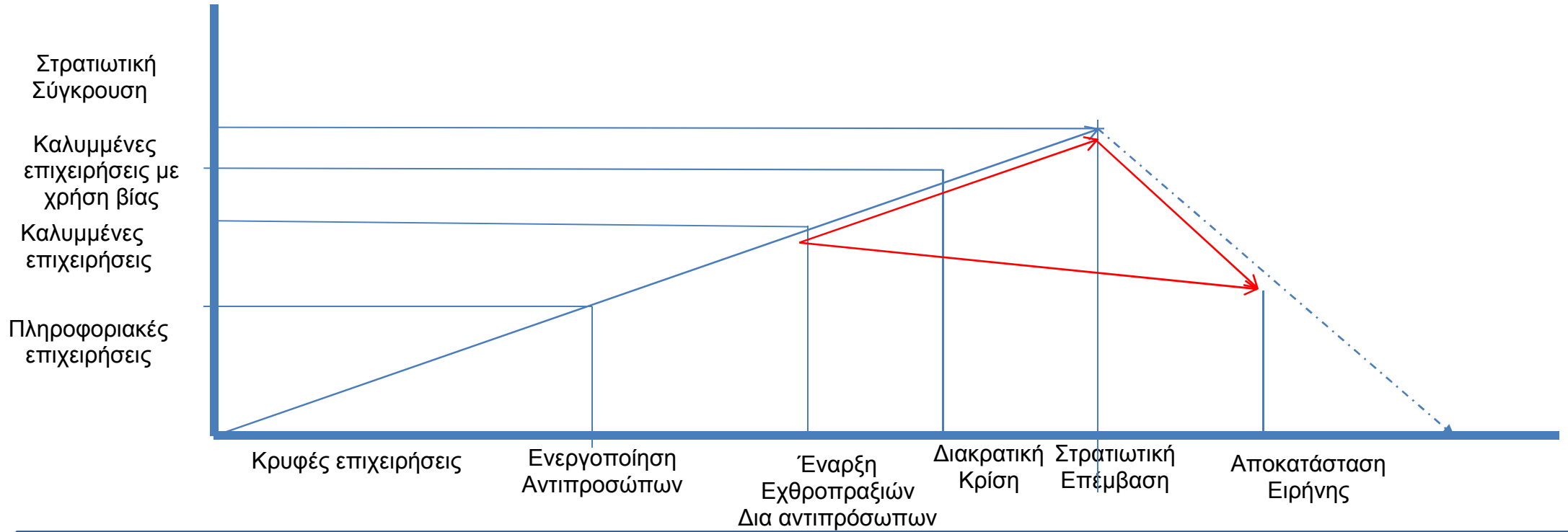
Όγδοη φάση: Επαναπροσδιορισμό των σημείων αντιστάσεως και προσβολή των εναπομεινάντων δυνάμεων μέσω ειδικών επιχειρήσεων που διεξάγονται από μονάδες αναγνώρισης με σκοπό την αποκάλυψη τους και προσβολή τους από εξελιγμένα οπλικά συστήματα.

Με άλλα λόγια, οι Ρώσοι είχαν τοποθετήσει την ιδέα της επιρροής στην καρδιά του επιχειρησιακού σχεδιασμού τους και χρησιμοποίησαν όλους τους πιθανούς μοχλούς για να το επιτύχουν. Καλά συντονισμένες πληροφοριακές

³⁹ Lethal or non-lethal. Με τον όρο αυτό περιγράφονται όλες οι στοχευόμενες ενέργειες που έγιναν και αναφέρονται στην χρήση πυρομαχικών υψηλής ακρίβειας καθώς και συγκεκριμένων ενεργειών κυβερνοπολέμου, ηλεκτρονικού πολέμου ακόμα και χρήσης βιολογικών όπλων.

επιχειρήσεις στο εσωτερικό της Ρωσίας, διεξαγωγή παραπλανητικών επιχειρήσεων σε συνδυασμό με ψυχολογικές επιχειρήσεις που προβλήθηκαν στα διεθνή μέσα ενημέρωσης και δικτύωσης είχαν σκοπό τον επηρεασμό των τριών βασικών στόχων: Τους Ρωσόφωνους που κατοικούσαν στην Ουκρανία, την Ουκρανική κυβέρνηση και το Δυτικό κόσμο και συγκεκριμένα το ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάνοντας χρήση αυτών των τακτικών προβλέποντας και ξέροντας τις αντιδράσεις των στόχων τους έδειξαν ότι η αρχαία σοβιετική τέχνη του αντανακλαστικού ελέγχου είναι ζωντανή μέσα στο Κρεμλίνο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΥΒΡΙΔΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΩΝ

Μη Στρατιωτικά Μέσα	Προετοιμασία Συμμαχιών-Διεθνή Νομιμοποίηση		Ρύθμιση Σύγκρουσης με Διεθνείς Θεσμούς	
	Διπλωματική Πίεση	Οικονομική Πίεση	Διακοπή Διπλωματικών Σχέσεων	
Στρατιωτικά Μέσα	Πληροφοριακές Επιχειρήσεις	Καλυμμένες Επιχειρήσεις	Στρατιωτικές Επιχειρήσεις	
	Εχθροπραξίες Δια Αντιπροσώπων	Διασύνδεση Χρήσης Στρατιωτικών Μέσων		Διεξαγωγή CIMIC